ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
24. 12. 1982 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIII • 20 ДИН
БРОЈ 1617

приватни рат:
ЛАФАЈЕТОВА ЕСКАДРИЛА НЕУСТРАШИВИХ

Веровали или не!

Главата уљешара

ИМА ЕФИКАСНУ ДУБИНСКУ СПРАВУ -СПОЉАШЊУ МЕМБРАНУ НА ОКУ -КОЈА МОЗГУ ШАЉЕ УПОЗОРЕЊЕ КАД СЕ ОВАЈ КИТ СПУСТИ ДО ОПАСНЕ ДУБИНЕ.

НАЈНЕОБИЧНИЈИ ЗАКУП У ИСТОРИЈИ

ЈЕ ГОДИШЊА НАЈАМНИНА ЗАМКА КАРАЛИО, У ФРАНЦУСКОЈ, КОЈА ЈЕ ИЗНОСИЛА САМО ЈЕДНО ЈАЈЕ И ТО ПУНИХ 350 ГОДИНА – ОД 1439. ДО 1789. ДО ПОСЕДНИКА КОЈИ ЈЕ ЖИВЕО У ОБЛИЖЊЕМ ЗАМКУ, ЈАЈЕ ЈЕ ПРЕВОЖЕНО ВОЛОВСКИМ КОЛИМА У ПРАТЊИ ЧЕТВОРИЦЕ МУШКАРАЦА, НЕ РАЧУНАЈУЋИ КОЧИЈАША.

ПЈОНГЈОНГ

КОРЕЈСКИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ САСТОЈИ СЕ ОД 16 ЗВОНА ОД ЖАДА ПО КОЈИМА СЕ УДАРА ЧЕКИЋЕМ ОД РОГА. ВИСИНА ТОНА ЗАВИСИ ОД ДЕБЉИНЕ ЖАДА.

ТОПОЛА МИРА

КОЈА ЈЕ ЗАСАЂЕНА У ЈЕНИ, НЕМАЧКА ДЕМОКРАТСКА РЕПУБЛИКА, ДА БИ ОЗНАЧИЛА КРАЈ НАПОЛЕОНОВИХ РАТОВА, ИЗНЕНАДА СЕ САСУШИЛА 1. АВГУСТА 1914. КАДА ЈЕ НЕМАЧКА ОБЈАВИЛА РАТ РУСИЈИ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● светски рекорд у свирању на гитари и даље држи Американац Денис Блејки. Он је на радио-станици у Тампи (Флорида) свирао 110 часова и 30 минута, од 29. јула до 3. августа 1973.

●●● паук је готово слеп и не види жртву која се уплете у његову мрежу, али зато осети њено присуство преко подрхтавања мреже која му служи као чулни орган, али и као средство за споразумевање с другим пауковима. Када је паук на мрежи, његове ноге вертикално обухвате нити. Чим се мрежа затресе, он помакне ноге на те нити које подрхтавају док му тело остаје непомично Нервни завршеци преносе поруку о природи трептаја до мозга и у већини случајева паук препознаје да ли се ради о жртви, поветарцу или непријатељу.

●●● прве замкове подизали су стари Египћани као утврђења за своје трупе на граници земље. Римљани су их касније градили и то по читавој империји.

●●● фоке имају добро развијена сва чула, а да воле музику и певање то су још стари народи знали. Ове паметне животиње кад се узбуде, а нарочито кад осете бол, знају и да заплачу.

●●● пре него што су постављена правила о трајању појединих захвата у рвању, једна борба могла је да траје 11 часова, па и дуже.

●●● испитивања најновијим методама показала су да су најстарије саснице које су досад пронађене настале негде око 6500 година пре нове ере на југу Финске.

●●● жене нису тако добри математичари као мушкарци, гврде два америчка психолога који су вршили тестове на 10 000 студената. Док су мушкарци у просеку имали 600 бодова, од могућих 800, девојке су по правилу освајале 500.

●●● људско око може да разабере предмет чији пречник износи само 100 микрона (1 микрон — хиљадити део милиметра) и то са удаљености од 25 сентиметара. Али, кад је у питању извор светлости, људско око може да види тачкицу која није већа од 3 до 4 микрона.

●●● жена која је родила највећи број деце је Рускиња. чије се име не зна, али је зато забележено да је била жена Фјодора и да је живела од 1816. до 1872. Она је у 27 порођаја 16 пута родила двојке, 7 пута тројке, а 4 пута четворке — укупно 69 деце.

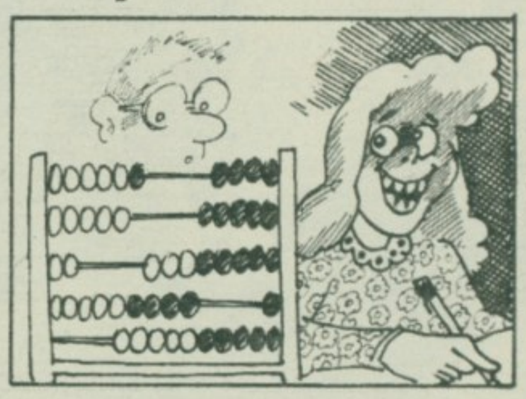

●●● најдужа железничка non-stop линија повезује Њујорк с Мајамијем. Дугачка је 2216 км и на деоници од Ричмонда до Џексонвила (1060 км) воз се уопште не заустаља.

29. ИЗДАЊЕ НАЈ-НАЈ КЊИГЕ

ДЕЈВ ВОД ЈЕ ФЕБРУАРА 1982. ОБОРИО СВЕТСКИ РЕКОРД ИЗЉУБИВШИ ЧЕТИРИ ХИЉАДЕ СЕДАМДЕСЕТ ДЕВЕТ ДЕВОЈАКА ЗА СВЕГА ОСАМ САТИ. САМО МЕСЕЦ ДАНА КАСНИЈЕ УЧЕНИЦА ИЗ ХОНГКОНГА ВРИСНУЛА ЈЕ ГЛАСНИЈЕ НЕГО ИКО ПРЕ ЊЕ ПОСТИГАВШИ ХИЉАДУ ДВЕСТА ДЕЦИБЕЛА. НАЈДЕБЉА МАЧКА НА СВЕТУ ЖИВИ У АУСТРАЛИЈИ И ТЕШКА ЈЕ ДВАДЕСЕТ ПЕТ КИЛОГРАМА, А РЕКОРД У ДУГОВЕЧНОСТИ ДРЖИ ЈАПАНАЦ СТАР СТО СЕДАМНАЕСТ ГОДИНА . . .

Ове и многе друге запрепашћујуће податке педантно је забележила „Гинисова књига рекорда" чије је двадесет девето издање изишло у Лондону петнаестог октобра 1982. Књига се и односи на протеклих дванаест месеци мада, као и увек, на најновијем издању стоји следећа (1983) година. Такав је обичај и књига ће, судећи по досадашњим искуствима, бити распродата најдаље до фебруара. Издавачи на Западу тврде да је „Гинисова књига рекорда" други светски бетселер, одмах после Библије.

И ово последње издање штампано је на двадесет два језика и, као и претходна, препуно података о најдужем, најкраћем, најстаријем, најмлађем, највећем, најмањем, најтежем, најлакшем, најбогатијем најсиромашнијем, и тако даље свему што машта може да дочара.

Али, „Гинисова књига рекорда" је, и поред низа чудних и, рекло би се, никоме потребних информација, једно сасвим озбиљно штиво. Подељена је у дванаест поглавља чији су наслови, на пример, ЉУДСКО БИЋЕ, СВЕТ ПРИРОДЕ, СВЕМИР. Новинари је цене као одличан извор обавештења о готово свему, од спорта до понашања животиња, од мотоциклистичких трка до правосуђа. Популарна је и међу ученицима јер из ње, без великог труда, могу да прикупе најразноврсније информације да би се у друштву, просипајући податке као из рукава, правили учени и начитани, у најмању руку.

Рекордер у љутим сузама

Како се уопште родила идеја о састављању такве књиге и због чега је то учинио баш „Гинис", један од неколико водећих британских пивара? По свему судећи рођењу је кумовала насушна потреба да у свакој крчми где се увече окупљају пивопије буде при руци, црно на бело, нешто што ће пресудити ко је у праву током жучних препирки загрејаних гостију око, на пример важног питања, који је спортиста згрнуо највеће паре током каријере, или ко је аутор најдуже симфоније. С „Гинисовом књигом рекорда" тачан одговор је сервиран као на послужавнику: од спорта је највише вајде имао велики боксер Мухамед Али, неких шездесет девет милиона долара, а Трећа симфонија у d-молу композитора Густава Малера најдужа је од свих које су досад написане.

За већину људи привлачност „Гинисове књиге рекорда" је што из ње могу да сазнају какве су све необичне и невероватне ствари њихови ближњи у стању да изведу. Један Американац је, рецимо, ољуштио осамдесет килограма лука у фантастичном времену од три минута и осамнаест секунди и вест да је оборио светски рекорд саслушао је купајући се у љутим сузама. У „Гинисовој књизи" је и човек који је сто педесет девет часова непрекидно говорио о будистичкој култури, није прескочен ни момак који је пушећи истовремено седамнаест цигара цвркутао као права правцата птичица.

Књига, ипак, не обухвата искључиво успехе на свим могућим пољима — какве би ту било дражи да се не помињу и особе које су у нечему имале мање успеха од свих других? Узмимо као пример жену из Фуџија која је у рекордно спором времену од тридесет и шест година успела да реши само једне, иначе по тежини чувене, укрштене речи из лондонског дневног листа „Тајмс". Истини за вољу већина смртника капитулира већ после тридесет и шест минута, па би дотичној Јапанки требало признати и рекорд за гвоздену упорност.

„Гинисова књига рекорда" иде укорак с временом, па верно бележи и „достигнућа" терориста као и резултате непрекидне трке у наоружању. Неславни рекорд за уништво највећег броја људи при једном нападу још држе терористи који су августа 1980. побили седамдесет шест и ранили двеста особа на железничкој станици у италијанском граду Болоњи. А највећа интерконтинентална балистичка ракета је совјетска СС-188 чија је експлозивна снага четрдесет пута јача од бомбе бачене на Хирошиму августа 1945. године.

Зенна од 12 метара

У књизи има и „корисних упозорења", нарочито „драгоцених" за глобтротере. Уколико намеравате да доживите дубљу старост, пише у њој, клоните се Мексика где је највећа стопа убистава на овом свету — четрдесет шест зарез три на сто хиљада људи. А по самоубиствима, Мађарска је упоран првак света са тренутном стопом од четрдесет два зарез шест на сто хиљада становника. С те тачке гледишта најбезбедније је у Јордану где је самоубиство тако рећи непозната појава.

Судећи по „Гинисовој књизи" људи осећају неодољив порив да скувају, умесе или испрже било шта под условом да то буде највеће те врсте на Земљиној кугли: највећи омлет од преко двадесет хиљада јаја; највећу пицу, таква тренутно има триста метара; највећу векну — првакиња је дугачка четири стотине и дванаест метара.

Енергија коју поседује људска врста такође је безгранична било да се испољава у осамнаестодневном терању обруча, што је извео један Шпанац прешавши тако деветсто шездесет пет километара, или у мукотрпном ходању с боцом млека на глави чиме се дичи један Американац који је без инцидента препешачио двадесет девет зарез седам километара.

Шта је подвиг године?

Књига садржи и сијасет статистичких података у стилу: највиша зграда на свету (не, није њујоршки Емпајер стејт билдинг већ Сиер тауер у Чикагу!), највећи хотел, а то је московска „Русија" са својих дванаест спратова и три хиљаде двеста соба које примају шест хиљада гостију, најдужи зид (наравно одмах сте погодили да је то Велики кинески зид, а да ли сте знали да је дугачак тачно три хиљаде четиристо километара?). Овакви и слични детаљи, нарочито, понављају се из године у годину у сваком новом „Гинисовом" издању и без обзира што су у огромној већини случајева непромењиви, увек су корисни.

И, најзад, који би био најфантастичнији рекорд изведен током дванаест протеклих месеци? Пољупци којима је Дејв Вод у року од осам сати буквално обасуо четири хиљаде седамдесет и девет припадница лепшег пола неоспорно су најслађи подвиг 1982. Читаоцима је остављено да оцене може ли се он мерити с рекордом америчког компјутера који је у року од једног секунда обавио готово четири милиона рачунских операција или са победом Вијетнамца Минх Таја који је освојио Шампионат Рубикове коцке средивши шарену ђавољу играчку за двадесет две зарез деведесет пет секунди.

Б. ДОЖИЋ

ТОКИО:
СПЕЦИЈАЛНО ЗА
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

47 ВЕРНИХ САМУРАЈА

Цео Едо плакао је над је влада донела пресуду. Једини њихов грех био је што су превише волели свог младог господара и одужили му свој дуг.

Давне 757. године наше ере, четвртог априла, јапански царски двор издао је наредбу која ће имати можда највећи утицај на историју ове земље током следећих дванаест векова. Гласници су од града до града, од села до села, објављивали да од те године свака породица у Јапану мора да има и стално проучава „Књигу о синовљевској послушности" која је приписивана кинеском филозофу Конфучију. У то време писменост још није распрострањена па није вероватно да су књигу, ако су је сви и имали, могли и да је читају, али је „пут послушности" временом усађен у главе јапанских поданика. Јака централна власт у време владавине породице Токугава, од средњег па до половине деветнаестог века, потрудила се да свугде на јавним местима буду истакнуте „ћуко фуда", табле на којима су били исписани принципи „синовљевске послушности" и врлине којима треба да тежи сваки Јапанац.

Јапанци су тако од кинеских владара преузели савршен Конфучијев рецепт за одржавање државе у апсолутном реду. Према правилима „Књиге о синовљевској послушности" отац породице био је најпоштованија личност у њој, а онда су за њим долазили синови па тек онда мајке и кћерке. Зато што су „даровали тело и ум деци" родитељи су морали да буду поштовани, али је истовремено држава као мајка свих грађана морала да буде такође поштована као родитељ, а онда редом феудални великаши и господари које су њихови поданици такође морали да сматрају родитељима и буду лојални према њима. Тако је успостављен систем верности и лојалности који је касније постао основа јапанског милитаризма. Он је, између осталог, омогућио и само постојање камиказа, пилота самоубица, и милиона других јапанских војника који су слепо слушали наредбе претпостављених и цара као „врховног родитеља".

За одржавање ове друштвене филозофије у срцима поданика владари су били припремили више прича и легенди које су славиле врлине послушности и лојалности, а осуђивале оне које нису били верни својим родитељима и господарима, али већину тих прича је мање-више покрио заборав. Један истинит догађај, међутим, помогао је одржавању филозофије „ћуко" много више него све измишљене приче и мада се одиграо пре готово триста година, његови учесници су још живи у Јапану.

Асано и зао Кира

Војни владари — шогуни — из породице Токугава, да би држали све конце власти чврсто у својим рукама, навалили су читаву гомилу обавеза на становништво. Сељаци, трговци и занатлије држани под строгом контролом морали су да произведу што више хране и робе за племиће, а великаши, да не би ојачали и евентуално се побунили против шогуна, имали су безброј материјалних и церемонијалних обавеза које су их физички исцрпљивали и празнили им ризнице. Једна од обавеза младих племића из провинције била је и да извесно време проведу на шогуновом двору где је требало да уче детаље свакодневног понашања, церемонија и уопште врше службу као дворјани, увек под будним оком једног од дворских службеника који је у свему требало да их подучава.

Године 1701. на шогунов двор у Едоу (данашњи Токио) стигао је млади Асано Наганори, господар Акоа (данашња провинција Хјого), познат и под титулом Асано Такуми Но Ками. Иако су племићи тога доба обично са собом доводили велике свите својих дворјана и саветника, млади господар Асано управо је пре тога свог најстаријег саветника Оиши Кураносукеа упутио у једну важну мисију и са собом је повео само неколико млађих самураја. Неписано правило на двору било је да племић који долази да учи етикецију своме учитељу мора да дâ поклон у виду одређене суме златника, али господар Асано, за разлику од других племића који су у исто време стигли на двор, како није имао ко да га посаветује, пружио је само симболичан дар.

Неопростив грех

Учитељ, високи канцелар на шогуновом двору Кира Јошинака (познати и као Кира Козуке) убрзо је показао колико је љут на младог провинцијалца. Почео је да га грди на сваком кораку, даје му најтеже задатке, и преко воље да га подучава. Из дана у дан повећавала се напетост међу њима. Једном приликом, уочи доласка шогуна са пута по земљи, Кира Козуке надгледао је припреме које је требало да изврше дворјани и, када је стигао до дворане за пријем, разбеснео се и развикао на Асана који је салу требало да уреди. Пред сваки долазак шогуна у ту дворану у њој је требало променити све рамове са разапетим танким бамбусовим асурама (татами) и за такав посао је обично требало утрошити бар десетак дана. Иако је био свестан да није његова кривица, већ учитеља који га, очигледно намерно, није на време подучио, Асано се са својим самурајима растрчао по Едоу, прикупио све расположиве занатлије и за једну ноћ огроман посао је био готов.

Поносни Асано Наганори није могао да отрпи последње понижење канцелара Кира и на шогуновом двору насрнуо је мачем на њега.

Сутрадан, пред сам долазак шогуна у двор, Асано је смерно корачао иза свог злобног учитеља кад је са свих страна зачуо шапат и пригушен смех. Погледао је дворјане око себе и тек онда приметио да сви имају једнообразне свилене панталоне беле боје. Схвативши да је то био још један од потеза његовог учитеља да га пред свима понизи, јер му је рекао да су панталоне те боје

Самураји осветници полажу главу убијеног Кира на гроб свог господара у Сенгакуђи.

прикладне, Асано је извукао мач, напао Киру и лако га ранио у главу. Убиство су успели да спрече други дворјани из свите, а Асано је одмах стављен у дворски затвор.

Убрзо је бакуфу (војна влада) заседала и донела одлуку: Асанова кућа се растура, он сам мора да изврши харакири, његови вазали постају самураји без господара (ронини) и мораће да лутају без циља земљом, а његови поседи и дворови дају се у руке другом великашу. Сви су жалили младог племића, можда чак и саме његове судије, јер је било очигледно да иза свега стоји злоба канцелара Кире, али један од многобројних закона који су обезбедили сигурност шогунове власти био је да нико не сме да извади мач из корица у шогуновом двору, па макар и без намере да убије. Асано је прекршио тај закон а није долазило у обзир да Кира буде кажњен, пошто би тиме био пољуљан ауторитет сваког старијег у земљи, па и владе. Ослобођен је сваке кривице и остао да живи и ужива на шогуновом двору.

Кућа Асаноа је прспала, жена са децом је после мужевљевог самоубиства отишла својој породици, а слуге и самураји разишли се куд који пошто су одржали последњи састанак на коме им је о господаревој смрти испричао најстарији Асанов вазал Оиши Кураносуке који је са пута стигао касно и господара није затекао живог. На том последњем састанку Оиши је пажљиво посматрао све самураје и по њиховим реакцијама на његов говор у коме је господара оптуживао за „непослушност и нелојалност према шогуну", видео да су многи од њих остали верни господару. Заједно са њим, који је већ тајно смишљао како да се освети свирепом Кири, било их је четрдесет шест. Касније, далеко од свог растуреног дома, Оиши је окупио верне самураје и са њима се заклео да ће, како начело верности према господару налаже, осветити смрт свога вође.

Кира Козуке је, међутим, знао колико су борбени самураји из куће Ако и зато је око своје куће и у пратњи и дању и ноћу држао велику групу добрих мачевалаца да би га заштитили од сваке опасности. Прошла је и година дана, а како Асанови самураји нису давали гласа од себе, Кирина пажња прилично је попустила. Његови гласници и уходе јављали су му да је један број раскућених самураја ступио у службе других господара, неки од њих постали обични сељаци, јер другачије нису могли да се прехране, а неки, спретнији, занатлије и трговци који су се разишли широм земље. Њихово кретање није више могло да се прати, али, претпостављали су Кирини доушници, они више нису могли да буду у вези и припремају заверу.

Срам те било!

Последњи сигнал за укидање стања узбуне у Кириној кући била је чињеница да је главни Асанов вазал Оиши Кураносуке отерао жену и децу од куће, почео да посећује квартове сумњивих жена и одао се пићу. У јесен те године, пролазник који га је познавао затекао га је једне вечери пијаног како се ваља у блату, пљунуо га и рекао му:

— Тако бешчасни вазал као ти није забележен у историји Јапана. Уместо да спремаш освету свога господара, ти се ваљаш у блату!

Вест о овоме брзо је стигла до Кире и он је најзад одахнуо. Асаноови самураји су, међутим, били стално у вези и до детаља припремили план напада. Неколико њих научило је дрводељски занат и запослило се код дрводеље који ја некада градио Кирину кућу и код себе још имао све планове, док су други узели куће у Едоу које су испунили оружјем и церемонијалном одећом у којој ће извршити освету. А сада је дошла зима, ноћ четрнаестог децембра, када је четрдесет шест самураја, заједно са шеснаестогодишњим Оишијевим сином, сви обучени у своје најлепше одоре, кренуло пешице путем који води према кварту Хонђо у Едоу где се налазила Кирина кућа. Нису ни покушавали да се крију. Ишли су поносно у правилним редовима средином улице, звецкајући оружјем, а људи из околних кућа који су се будили из сна одмах су, по њиховој одећи и заставама, схватили шта се догађа и почели су да их позивају да застану, одморе се и окрепе и тиме учине част њиховој кући. Цео Едо одавно је мрзео злог канцелара Киру и жалио прерану смрт младог Асаноа. Самураји су, међутим, захваљујући се свима настављали својим путем. Било је јасно — Кири нема спаса! Док вест о покрету осветника стигне до двора, његова ће глава већ бити одсечена.

Стара графика: сцена самоубиства Асаноа Такумија.

Освета

Кад су стигли пред велику капију Кирине куће самураји су гласно објавили своју намеру и позвали Киру да изађе и преда им се. Кад одговора није било, капију су развалили великим маљевима и док је половина напала малобројне чуваре, други су упали у кућу али нису нашли Киру иако му је постеља још била топла. Слуге нису хтеле да одају где се склонио господар и када је неко од љутитих осветника већ једнога хтео да убије због непослушности, самурај који је носио план куће узвикнуо је:

— Знам где је! — У близини спаваће собе налазила се једна мала просторија без прозора, скривена плакарима у којима су држане ствари од вредности, цртежи и слике. Кира је сданде извучен у спаваћици, сав дрхтећи. Кад је одбио да пред свима изврши харакири и тако часно умре, Оиши Кураносуке му је пришао и сам је одсекао главу.

Самураји су, остављајући све који су им се супротставили мртве у кући, одмах упутили гласника у двор да јаве шта су учинили и да обавесте владу да ће у одређеној кући у граду чекати пресуду. После тога, свечано и мирно, кренула је поворка улицама Едоа и сви су се клањали пред њима дивећи се толикој верности. Зауставили су се тек у храму Сенгакуђи, где је био гроб господара Асоноа, опрали Кирину главу у зденцу поред гроба, и положили је као дар мртвом великашу. Чин освете био је извршен и они су одужили дуг свом „оцу". Цео Едо је плакао кад је влада донела одлуку да сви морају да се убију, јер је освета човека кога је осудила влада био знак непослушности према шогуну и војној управи. У дворишту храма Сенгакуђи извршен је церемонијални харакири и извршена „правда" над четрдесет седморицом који су, разапети између две свете дужности, љубав према господару и лојалности влади, изабрали оно прво.

И данас у Токију постоји храм Сенгакуђи и гробови Асаноа и његових верних вазала, а поред њих је још један гроб. Онај човек који је затекао Оиши Кураносукеа пијаног у блату и пљунуо га, био је задивљен колико је тај стари човек ишао далеко, уништио своју породицу и себе само да би осветио част господара, па је, стидећи се свог поступка извршеног у незнању, и сам извршио харакири на гробљу четрдесет седморице.

Нова драма сване нове године

Убрзо после освете верних самураја Такеда, Шораку и Сенрју, три писца за бунраку — класично јапанско позориште лутака — написали су драму која је добила назив „Чушингура" и која се убрзо пренела и у грађанско позориште кабуки и у дела уметничке прозе. То име које буквално значи „ризница верности" постало је синоним за најпопуларнију истиниту легенду у јапанској историји, а влада је одобрила његово приказивање тек кад је радња пребачена у тринаести век а јунаци добили другачија (мада слична оригиналу) имена. Небројени су писци који су отада обрађивали тему „Чушингуре", а откад се појавио филм готово да нема режисера који се није и сам огледао на њој, од немих верзија до последњих синемаскопа и техниколора.

Са појавом телевизије усталио се обичај да се прича о верним самурајима приказује сваке године у децембру у више наставака, а већ неколико година, приказују се и серије чији наставци иду једанпут недељно и које имају оноликo делова колико има недеља у години, а последња епизода, освета и масовно самоубиство „четрдесет седам ронина", на само новогодишње вече. И ма колико прича свима била позната, Јапанцима никако не досади да је гледају, а аутори изводе све могуће вратоломије како би пронашли нове аспекте приче и нове углове гледања. И, зачудо, у том умногоме и успевају и стварно гледана у кабукију, на телевизији, у позоришту бунраку, узбудљива и потресна прича никада не досади.

Драган Миленковић

ЗА ФРАНЦУСКУ И СЛОБОДУ

ЛАФАЈЕТОВА ЕСКАДРИЛА

ПРИНС ЈЕ СВУДА ДОБИЈАО ИСТО ОБЈАШЊЕЊЕ: НЕМАМО ДОВОЉНО АВИОНА НИ ЗА НАШЕ ПИЛОТЕ. ПОСТОЈАО ЈЕ И РАЗЛОГ КОЈИ АМЕРИЧКИМ ДОБРОВОЉЦИМА НИКО НИЈЕ ОТВОРЕНО СПОМИЊАО. СЕПТЕМБРА 1914. ЈЕДАН ЊИХОВ ЗЕМЉАК ПРЕБЕГАО ЈЕ НЕМЦИМА И ВАЖНЕ ДРЖАВНЕ ТАЈНЕ ДОСПЕЛЕ СУ У РУКЕ НЕПРИЈАТЕЉА

У тренутку када су Централне силе објавиле рат Француској, августа 1914. године Вестон Берт Хол, родом из Хигинсвила у Мисурију, возикао је такси по Паризу. Хол се истог дана пријавио у једну јединицу француске армије састављену искључиво од странаца.

Упркос авантуристичкој прошлости и незгодној нарави, Американац је примерно одслужио пет месеци, али му је децембра те године већ било доста и блата и чучања по рововима. Решио је да потражи лакши начин да служи својој другој домовини. Одлучио се за авијацију.

Постојао је само један проблем: Вестон Берт Хол никада није сео у авион, а војска је регрутовала искључиво искусне пилоте. Американац се није дао збунити: измислио је блиставу авијатичарску каријеру у турско-бугарском рату. Своје „подвиге" препричавао је тако сликовито да су га претпостављени послали у школу за пилоте у Поу где му је инструктор не губећи време наредио да одмах покаже шта зна.

Берт Хол није ни трепнуо. Сео је у кабину, завезао се, укључио мотор, наредио да му покрену елису и самоуверено довикнуо присутнима:

— Возићу ову стварчицу као дечија колица!

Берт и његова колица се нису ни одлепили од земље. Уместо да полети, авион је једно време рулао пистом, потом слетео у поље и неконтролисано кривудајући на крају пролетео кроз зид оближњег хангара разлетевши се у парампарчад.

Холу није фалила ни длака с главе све док није допао шака побеснелом инструктору који га је засуо не само кишом псовки већ и правих ударача. Када се најзад смирио, Француз је рекао:

— Човече, па ти до сада ниси ни видео авион!... Једно ипак морам да ти признам — храбар си.

А како је храброст у то ратно време била тражена особина, Берт Хол је примљен у школу за пилоте у Поу. Обука није текла ни глатко ни брзо. Слупао је толико авиона да су га претпостављени, сумњајући да је немачки шпијун, држали подаље од фронта. Тек марта 1916. Хол је коначно нашао своје место у Лафајетовој ескадрили, најславнијој америчкој јединици која се икада борила под неком страном заставом.

Туристи или војници?

Иако су САД у прве три године рата остале неутралне, Берт Хол није био изузетак: велики број његових земљака био је спреман да се бори на страни Антанте.

Јануара 1915. двадесет осмогодишњи Норман Принс из Масачусетса стигао је у Париз с дипломом пилотске школе из Берциса и идејом да створи ескадрилу састављену искључиво од америчких добровољаца. Француско министарство рата није било одушевљено предлогом и Принс је више од годину дана узалуд обијао прагове. Свуда исто објашњење — немамо довољно авиона ни за наше пилоте...

Постојао је и разлог који никако отворено није спомињао: септембра 1914. један Американац, припадник француске авијације, пребегао је Немцима. Неколико недеља касније, француска обавештајна служба располагала је чврстим доказима да су том приликом важне државне тајне доспеле у руке непријатељима.

Али, како је време одмицало, тако се и расположење Француза мењало, нешто због све већег броја америчких добровољаца, а нешто и због тога што су домаћи пилоти гинули, те их је из дана у дан било све теже заменити. Све чешће се поминьало и традиционално пријатељство две земље: није ли још далеке 1777. млади маркиз Лафајет прешао океан како би се борио на страни Американаца у рату за независност?

Коначно, 14. марта 1916. француска армија објавила је формирање америчке ескадриле. Међу девет изабраних добровољаца налазили су се и Норман Принс и Берт Хол. Заповедништво над малом групом странаца поверено је француским официрима.

Неколико дана после оснивања, ескадрила је добила и базу — излетничко место Ликсеј-ле-бен на истоку земље. Недостајали су још само авиони. Почетком маја из Париза је стигло шест једноседа „њепор 11" у деловима. Момци су били задовољни. Ови мали извиђачки авиони француске производње имали су за то доба завидне могућности: сваки је на горњем крилу носио митраљез „луис" са бубњем за 47 метака, покретали су их звездасти мотор „ле рон" од 80 коњских снага, развијали су максималну брзину од 170 километара на час и достизали висину од две хиљаде метара. Додали се томе још и изузетна покретљивост, „њепор" је могао да се супротстави сваком немачком „фокеру", „фалцу", „албатросу" или „халберштату".

Са шеснаест оборених немачких авиона Раул Лифбери постао је легенда авијације. Не желећи да га изгубе, старешине су му доделиле канцеларијски посао, али је Лифбери успео да издејствује повратак у активну службу. Седамнаести „погодак" платио је животом

Да се јединица из Ликсеја разликује од свих осталих, видело се већ и по томе што је нису сместили у касарну. Момци су одсели у најбољем хотелу у граду, „Златној јабуци", где су, чекајући да механичари склоне авионе, прекраћивали дане уживајући у француској кухињи и играјући билијар.

Ни база није личила на базу: по њој се шеткала менажерија паса, мачака и лисица која се убрзо увећала за још два члана — лавиће Вискија и Соду, маскоте необичне ескадриле.

И док је код Вердена беснела једна од најтежих битака првог светског рата, момци из Ликсеја водили су готово идиличан живот. Један од њих записао је у дневнику: „Све чешће се питам: јесмо ли ми војници или туристи?"

Одговор на ово питање стигао је 13. маја 1916.

У зору тога дана пет „њепора" узлетело је са писте у Лискеју и запутило се у правцу швајцарске границе. Задатак: пробити се што дубље у немачки ваздушни простор и извидети покрете трупа. Ни до каквог окршаја није дошло чак ни када је Кифин Роквел осуо пальбу по аеродрому у Хабхајму изазивајући и немачке пилоте на двобој. Момци су се у Ликсеј ипак вратили задовољни. Први задатак обавили су успешно.

Флаша смрти

Непуних недељу дана касније, нови повод за славље: први оборен немачки авион. Осамнаестог маја Кифин Роквел је кружећи недалеко од базе угледао под собом непријатељски извиђачки авион. Са само четири хица успео је да погоди пилота и извиђача и да њихов авион пошаље на земљу...

Те вечери је у кабареу у Ликсеју веселье трајало до дубоко у ноћ. Херој је почашћен бурбоном старим 84 године. Од тога дана бурбон се чувао само за такве прилике — гутљај за сваки немачки авион. Како су многи који су доживели ту част погинули, слављеничка флаша добила је име „Флаша смрти".

Деветнаестог маја момцима је пружена шанса за којом су толико жудели: пребацили су их у Беом, надомак Вердена. Делић заслуге за одбрану древног града од Немаца припада и Escadrille Americaine која је до краја крваве офанзиве (септембра исте године) свакодневно одлазила у извиђачке акције дубоко унутар непријатељског ваздушног простора.

Седамнаестог јуна ескадрила замало није забележила свој први губитак. Пркосећи смрти, Црнац

По бази у Ликсеју шеткала је менажерија паса, мачака, лисица и два лавића, маскоте ескадриле — Виски и Сода.

„Мали" Жене коме је дезертерство из америчке војске опроштено тек после смрти, ушао је у историју као први амерички војник који је погинуо у I светском рату

Виктор Чепмен упустио се у неравноправни двобој са пет непријатељских авиона: оборио је један „авијатик" пре неког што су га остали опколили. У унакрсној ватри, Американац је рањен у главу, а да ирволја буде већа, меци су разнели и палицу за покретање крилаца... „Њепор" се обрушио ка земљи, али је Чепмен у последњем тренутку успео да оспособи палицу, исправи летелицу и спусти се на француску територију. Одбио је да га пребаце у болницу и тек им су му указали прву помоћ, сео у џип и одјурио у Беом да отпије гутљај из „Флаше смрти".

У ризичне подвиге у какве се упустио Чепмен улетали су и остали, па стога није чудно што су ускоро била неопходна појачања, до дана када је распуштена, кроз Лафајетову ескадрилу прошло је 267 америчких добровољаца. С првом групом новајлија у Беом је стигао и најбољи пилот кога је ескадрила икада имала, тридесет једногодишњи Американац француског порекла, Раул Лифбери: седамнаест оборених немачких авиона...

Осамнаестог јуна 1916. прва од низа несрећа које ће пратити ескадрилу све до њеног распуштања: новајлији Клајду Балсију у окршају с једним немачким двоседом источно од Вердена митраљез је изненада затајио... Тешко рањен у ноге и крста, младић је ипак успео да се принудно спусти. Неколико месеци касније отпуштен је из армије као тежак инвалид.

За све време док је лежао у болници, Клајда је свакодневно обилазио Виктор Чепмен. Двадесет трећег јуна, на пола пута између Беома и болнице, Виктор се изненада предомислио: корпу воћа однеће другу касније, сада ће се придружити Теноу, Принсу и Лифберију у јутарњој патроли... Како је кренуо после свих, у тренутку када су га опколила четири немачка авиона био је потпуно сам.

Виктор Чепмен је свој живот скупо продао: одустао је од борбе тек када је „њепор" експлодирао у ваздуху.

Жеља малог Женеа

Недељу дана после Чепменове погибије, француска армија и званично је одала признање људима који су прешли океан да би се борили под њеном заставом. На свечаности у Бер-ле-дику Берт Хол, Кифин Роквел и Вилијам То одликовани су Медаљом за храброст и Ратним крстом. Виктор Чепмен посмртно је унапређен у наредника.

Крајем септембра ескадрила се вратила у Ликсеј. Повратак у базу није прекинуо низ несрећа и погибија. Враћајући се из патроле, Кифина Роквела је пресрео један „албатрос". Погођен у врат, издахнуо је пре него што се његов „њепор" разбио о земљу.

У октобру су савезници извели прво масовно бомбардовање у историји авијације. Циљ: фабрика оружја „Маузер" у Немачкој. У акцију је укључена и америчка ескадрила. Надомак Оберндорф-ам-Некара „њепоре" су пресрели немачки ловци. Принс Де Лаж, Лифбери и Месон су оборили четири непријатељска авиона, али Норман Принс овога пута није стигао да отпије гутљај из „Флаше смрти": остао је без горива и био принуђен да се спусти на аеродром у близини Корсеја. Како није познавао терен, у мраку који се спуштао налетео је на вод високог напона. Умро је следећег дана од прелома и унутрашњих повреда које је задобио при паду.

Неколико дана после погибије човека који је заслужан за њено оснивање, ескадрила је пребачена у Каши, близу Соме. Једна од најзначајнијих офанзива рата била је у току... Свакодневни летови, погибије, умор и званичан протест Немаца: зар већ и сам назив Америчка ескадрила не представља нарушавање неутралности САД? Како би избегли трзавице с Вашингтоном, Французи су одлучили да промене име — до краја рата у званичним списима помиње се само Лафајетова ескадрила.

Деветнаестог маја 1917. Џим Мек Конел је, мада се лекари са тим никако нису слагали, напустио болницу. Због тешких повреда леђа кретао се само помоћу штапа, али му је ипак пошло за руком да наговори другове да га подигну и сместе у кабину „њепора". Тог јутра циљ патроле били су немачки положаји код Жесија...

На путу до одредишта, два немачка ловца пресрела су и одвојила Мек Конела од осталих. Како због повреда није могао да окреће главу, Џим није ни приметио да му се један ловац приближава с леђа... Његово тело нађено је четири дана касније крај олупине „њепора". Друговима је оставио писмо: „Немојте да се узбуђујете ако погинем. То уопште није важно. Много среће свима. Живела Француска!"

Свега месец дана касније са импровизоване писте у Аму 16. априла последњи пут је узлетео Жозеф Жене или „мали Жене", како су га другови чешће звали. Доживео је судбину сличну Мек Конеловој. Тешка противавионска паљба одвојила га је од другова. Тог послеподнева Тед Парсонс нашао је остатке Женеовог „њепора" пет километара иза линије фронта: „Од авиона није остао ниједан делић већи од шибице... Свака кост у телу била му је сломљена, лице непрепознатљиво..."

Поручник Жене је погинуо, а да није успео да се ослободи море које га је тиштило до смрти: да би се прикључио борби за одбрану земље својих предака, овај Американац француског порекла је јануара 1915. дезертирао из америчке војске. У картотеци је поред његовог имена великим словима записано: дезертер.

После погибије „малог Женеа", министар америчке морнарице Данијелс издао је званично наређење по коме се „војна карактеристика Едмонда Чарлса Клинтона Женеа, обичног морнара у морнарици САД, има сматрати у сваком погледу часном".

Одслужили сте своје...

Иако је за њега рехабилитација дошла прекасно, Жене је бар доживео да десет дана пре смрти — 6. априла 1917. — САД уђу у рат. „Мали Жене", бивши дезертер, ушао је тако у историју као први амерички војник који је погинуо у I светском рату...

Долазак америчких трупа у Француску фебруара 1918. означио је и крај постојања Лафајетове ескадриле у којој су се у том тренутку од прве деветорице налазили још само Тено и То: после 23 месеца постојања, више од три хиљаде акција и 140 оборених немачких авиона, америчка ескадрила је распуштена и увршћена у састав 103. ескадриле америчке авијације.

Иако су момци остали на окупу, више ништа није било као пре. Ескадрила је морала да се одрекне и својих љубимаца, лавова Вискија и Соде јер је врагласти Виски у наступу весеља оборио на земљу једног од нових старешина, сео му на груди и прицкао га све док га на једвите јаде нису одвукли од побеснелог пуковника. У зоолошки врт с њима, гласило је наређење коме нижи није могао да се супротстави.

Тежак период и за Раула Лифберија кога нове старешине сматрају исувише драгоценим да би се излагали ризику да га изгубе. Са шеснаест оборених немачких авиона „Француз из Конектиката" постао је жива легенда авијације: „Одслужили сте своје", рекли су му и доделили му досадан канцеларијски посао. Лифбери је једно време послушно седео за столом, али је на крају ипак издејствовао повратак у активну службу. Страховања старешина била су оправдана: погинуо је 19. маја 1918. пошто је оборио седамнаести, последњи немачки авион у својој каријери.

У преосталих десет месеци рата, Раулови другови су један по један распоређивани у друге јединице. На дан потписивања примирја, већина Американаца једва да се сећала Лафајетове ескадриле.

Французи су боље памтили. У Паризу и Ликсеју подигли су споменике малој али одважној групи странаца која је „похитала да се бори за Француску и слободу".

Данас нема више ниједног из Лафајетове ескадриле.

Последњи из те групе одважних, Чарлс Долан, умро је 31. децембра 1981. године на Хавајима, у осамдесет шестој години живота.

М. И.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

Copyright © 1982
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

А ПИШТАЉКА?

Џени и Џули су се тресле од страха иза затворених врата спаваће собе док је непознати рушио и секиром ломио намештај у кухињи. Онда се свом снагом бацио на врата која су оне узалуд подупирале . . .

Моја пријатељица Џули (18 година) и ја (тада сам имала 20 година) становале смо заједно у Манчестеру у згради у којој се у приземљу налазила коцкарница. Улаз у наш стан налазио се са бочне стране зграде, на степеништу између два одморишта.

Једне ноћи зазвонио је телефон и неки промукао мушки глас засуо нас је најгнуснијим предлозима који се могу замислити, а онда нагло спустио слушалицу. То се поновило неколико пута, па смо одлучиле да обавестимо полицију. Од њих смо добиле пиштаљку у коју је требало да дунемо ако се непознати једног дана појави на нашим вратима. То нам је давало бар некакву сигурност.

А онда је једне топле августовске вечери 1974. сбијена коцкарница испод нас, па нас је посетио полицијски наредник Пит, онај исти од кога смо и добиле пиштаљку.

— Јесте ли приметиле нешто сумњиво?

Недељу дана раније Џули и ја смо виделе неког човека како се врзма око коцкарнице и нешто загледа, а онда је нагло одјурио. Испричале смо то Питу.

— Требало је одмах да нам телефонирате — прекорио нас је овај високи, крупан полицајац који није имао више од тридесет година. — У сваком случају добро закључајте врата.

Те вечери у тренутку док сам стављала плочу на грамофон, случајно сам подигла поглед и претрнула сам од страха. Иза мутног стакла на улазним вратима угледала сам силуету неког мушкарца. Док сам не верујући очима зурила у ту фигуру, ручка на вратима је почела да се окреће. Иза мојих леђа стајала је Џули и ја сам јој махнито давала знак руком, али она је већ приметила сенку.

Обе смо се следиле од страха кад су се врата отворила. Угледале смо крупног мушкарца, несбријаног и у похабаном оделу. У његовом погледу било је нечег дивљачког.

— Ч... Чуо сам музику — муцао је. — Помислио сам да је нека забава.

Одмах сам га препознала: био је то исти глас који нас је узнемиравао телефоном. Џули је била присебнија од мене и брзо му је одговорила:

— Нема овде никакве забаве и молим вас да одмах изађете.

Охрабрена њеним речима додала сам:

— И то из ових стопа!

Бојажљиво смо га отпратиле до излаза, међутим, кад је био на половини степеништа, окренуо се.

— Хоћу нешто да попијем — рекао је оним својим промуклим гласом и кренуо према мени. Ухватила ме паника!

Па ипак, покушавала сам да ми глас звучи хладно и убедљиво док сам говорила:

— Немамо ништа од пића.

— Онда ми дајте чашу воде.

Све што је у том тренутку могло да ми падне на памет било је: — Вода нам је искључена.

Гледао ме је с неверицом, а онда се полако окренуо и отишао. Одмах сам позвала маму и тату који су становали у близини и стигли су за неколико минута. Убрзо се појавио и Пит јер смо и њега позвале. Био је сигуран да ће још исте вечери ухватити непознатог.

Кад су мама, тата и Пит отишли, ја и Џули смо наставиле да препричавамо догађај и чак смо се смејале свом понашању кад смо зачуле ломљаву стакла. Била је поноћ и нас две смо већ легле.

— О, не! Вратио се са секиром! — вриснула је Џули вирећи кроз одшкринута врата.

Искочила сам из кревета и брзо ставила ланац на врата. На срећу, телефон смо унеле у спаваћу собу.

— Лези на врата док ја позовем помоћ!

Џули, тешка свега педесетак килограма, раменом је гурала врата из петних жила. Из кухиње је и даље допирала ломљава стакла и намештаја. Провалник, очигледно неки манијак, био је сада у дневној соби и по звуку смо закључиле да се бацио на телевизор јер се проломио страховит прасак. Рука ми се тресла док сам телефонирала, па сам неколико пута окренула погрешан број док нисам добила везу са полицијом. У дневној соби је бука постајала све јача и ја сам се питала како напољу већ неко није чуо и дојурио да види шта се догађа.

Позовите Пита — викала сам у слушалицу. — Кажите му да га зову Џени и Џули . . . Вратио се онај манијак, а нас две смо закључане у спаваћој соби.

Док сам спуштала слушалицу, непознати се бацио на врата спаваће собе и она су се отворила за дужину ланца. Од наглог трзаја Џули је одбачена неколико корака. На срећу, ланац је добро држао и нас две смо легле на врата свом тежином. Џули се тресла од страха, али изненада је добила невероватну храброст и постала права тигрица. Зграбила је празну боцу која се ту затекла и почела да виче:

— Хајде, уђи, бедниче!

Држала је боцу обема рукама као играчи бејзбола палицу . . . Међутим, у дневној соби се више ништа није чуло. Док смо се у чуду загледале, са улазних врата је одјекнуло куцање.

— Девојке, девојке! — чуо се продоран глас. — Јесте ли добро? Ја сам, Пит!

Отворили смо врата и бациле се Питу око врата. Осетивши изненада олакшање, почеле смо да плачемо углас.

— Све је у реду! Ухватили смо га док је излазио. Али, зашто нисте употребиле пиштаљку? Дежурни полицајац је стајао на првом углу.

Од страха нам пиштаљка није ни пала на памет.

Џенифер Тарнер

КАКО ЧУЈЕ, ТАКО РЕАГУЈЕ

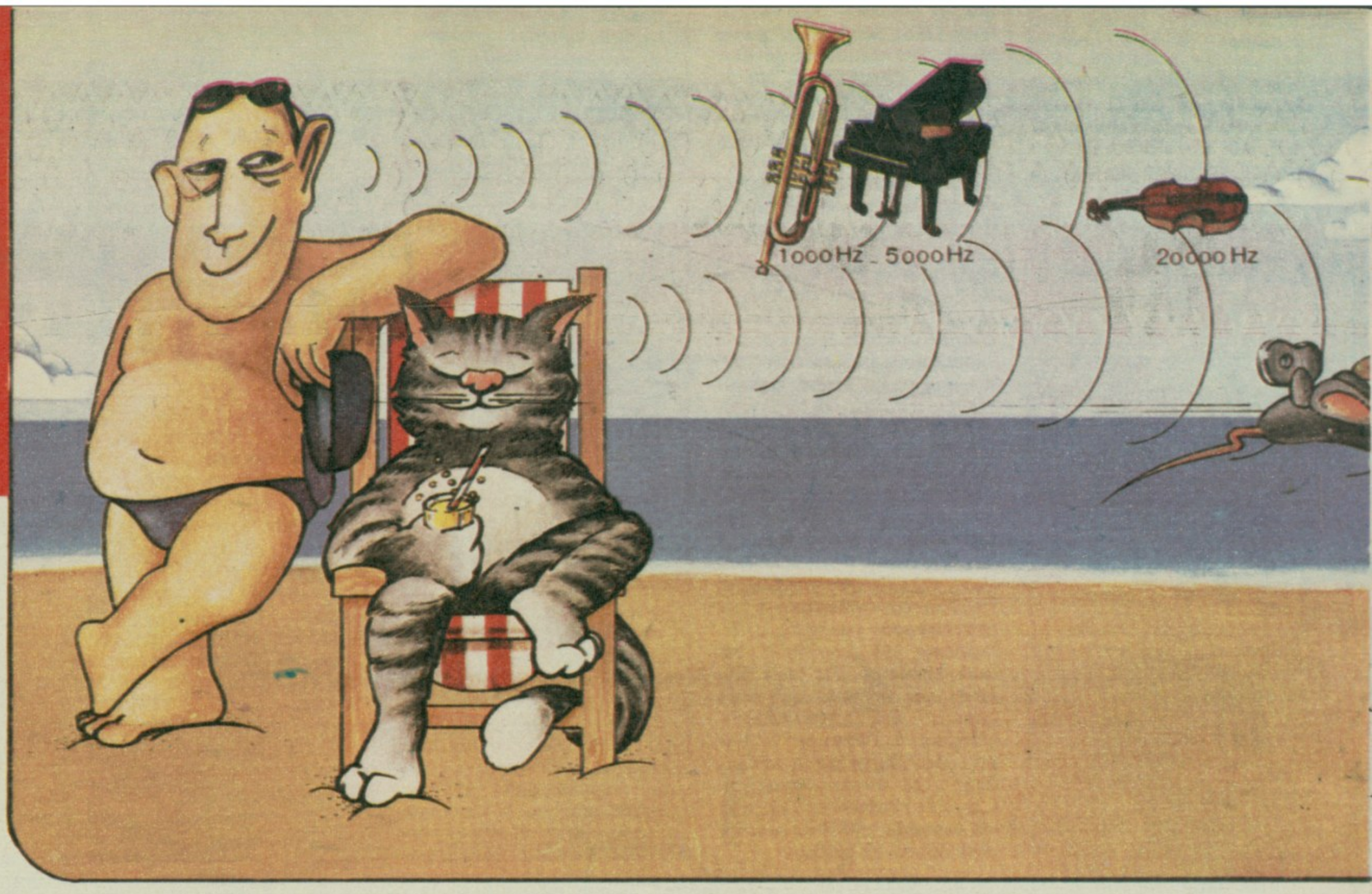

МАЧКЕ ВОЛЕ МОЦАРТА

ЊИХОВО ПРЕФИЊЕНО УВО НИКАКО НЕ ПОДНОСИ УСИСИВАЧ ЗА ПРАШИНУ, СВАЂУ, ГАЛАМУ И ПОНАЈМАЊЕ ГРУБО ОБРАЋАЊЕ ПОВИШЕНИМ ТОНОМ, ПА СЕ ВИКАЊЕ НА ОВЕ ОСЕТЉИВЕ ЖИВОТИЊЕ НИПОШТО НЕ ПРЕПОРУЧУЈЕ.

Сви који бар мало познају мачке добро знају да оне ни у ком случају не пате од несанице. Наше кућне љубимице пре су склоне да добар део дана проведу у сну при чему и сањају, трзају се, мрдају дугим брцима и, нарочито, ушима. Мада изгледа да спава као заклана, мачка и у најдубљем сну одлично чује и разликује све могуће звуке. Мрдање ушима у свим правцима, чак и док блажено сања, само значи да је савршено свесна свих звучних сигнала што јој, наравно, не смета да се потпуно опусти и истовремено буде на опрезу. Ову особину наследила је од својих далеких дивљих предака.

Уво мачке, за разлику од нашег, региструје ултразвуке до јачине од, отприлике, 45 хиљада херца — вибрација у секунду. Ово тврди професор Рукебуш из ветеринарске школе у Тулузу у Француској. Њено слушно поље далеко је шире од човековог — мало људи у стању је да региструје звук од преко 20 хиљада херца што би одговарало највишем тону одсвираном на виолини.

Шапом на звук

Мачка је шкрта на речима и досад ником није поверила до којих се граница заиста распростире њено слушно поље. Да би се то установило, извршени су експерименти при чему су безболним хируршким захватом званим трепанација у мозак мачке постављене електроде. При томе је утврђено да далека рођака лавова, тигрова и других „великих мачака" одлично разликује порекло звукова.

Звучне таласе прима спољно уво које је код мачака изузетно покретљиво. Оно се, захваљујући скупу од двадесет седам високо специјализованих мишића, спушта, подиже, обара и чуљи у свим могућим правцима. Звук не погађа истовремено оба ушна бубња и мачки слушни пријемник служи да међу мноштвом звукова разазна оне који је занимају и израчуна раздаљину која је дели од звучног извора, односно одашиљача.

Тако, кад се нађе у природи, мачка јасно разазнаје лепет птичијих крила као шуњање миша у трави што јој је огромна помоћ у лову, а ако је за њега заинтересована, ради игре или да утоли глад.

Будући да јој је уво необично осетљиво мачкино расположење кваре сувише гласни или неусклађени звуци. Ако живи у кући где влада галама, мачка може озбиљно да оболи од неурозе. Један од њених великих непријатеља је и усисивач за прашину од чијег звука бежи главом без обзира. Уколико бука пређе границу мачије толеранције, она ће се или сакрити или побећи напоље.

Примећено је да мачке воле музику, па су научници направили пробу и установили да мачија публика воли Моцарта и Вивалдија док Бетовенова музика код ње изазива депресивно расположење — што би била прилично тачна процена и са становишта многих људи. Није познато на који начин мачка чује музику. Виђено је да понекад покушава да је ухвати узалуд подижући шапу у правцу звука.

Критична нота „ми"

Неки звуци буде код мачке условне рефлексе. Године 1932. доктор Морен је у чуду установио да се на ноту „ми" из четврте октаве, мачићи увек укаче, док се одрасле мачке опасно узнемире и понашају као пред паренье. Ова појава остала је до данас без објашњења.

Постоје и звуци који ће пробудити мачкин урођен инстикт. Мače које се игра лоптицом згужваног папира у ствари при том лови звучне поруке сличне онима које би могао да „емитује" њен истински плен. Други звуци буде успомене и мачка се тада различито понаша већ према њиховој врсти. Тако, на пример, ако зачује звецкање тањира, мачка ће се за трен ока створити у кухињи, па макар се налазила у десетом дворишту. Мачкине „успомене" нису, разуме се, везане искључиво за храну и личну удобност — она ће издалека чути кораке свог господара или звук његовог аутомобила и мазно ће га сачекати код врата.

Мачки уво помаже и да општи са својим ближњим, што ће рећи другим мачкама. Мače зна да преде готово одмах по рођењу, а такође и да испушта мјаук пун страха и ужаса упућен мајци која ће га чути и распознати и са велике удаљености. Истини за вољу, наука још није открила да ли мачка баш по том звуку, или неком другом знаку, или захваљујући материнском инстикту успева да распозна своје младе и непогрешиво се нађе крај њих.

Што се предења тиче ни његова порука још није разјашњена. Обично се сматра да мачка преде кад јој је угодно и да је то израз блаженог задовољства. Можда, али мачка преде и кад је веома узнемирена, рецимо

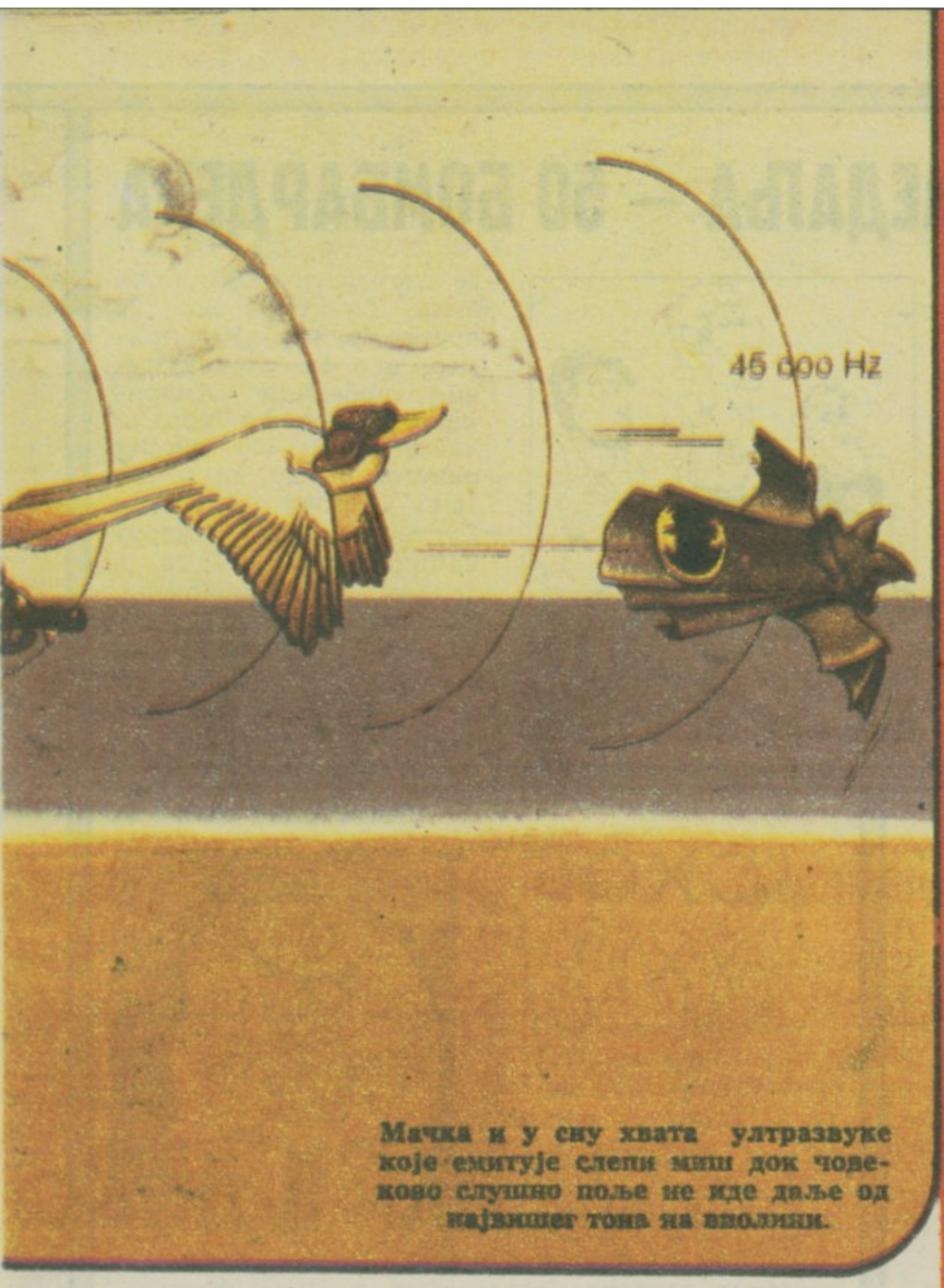

Мачка и у сну хвата ултразвуке које емитује слепи миш док човеково слушно поље не иде даље од највишег тона на виолини.

на ветеринарском столу, па чак и на самрти.

Одрасле мачке изражавају се богатим регистром самогласника — израчунато је да он садржи шездесет и три звука, не рачунајући предење. Мјаукање, које се креће од дубоких до веома високих тонова, показује најразноврсније нијансе мачкиних расположења и осећања. Осим тога мачка посебним „нотама" веома речито изражава бес или страх.

Да ли разумеју нас?

Језик мачака је, за разлику од птичијег, интернационалан. Мачка рођена и одрасла у Пекингу течно ће општити с мачком која никад није крочила из Париза. У мачијем свету ретко долази до неспоразума јер уво непогрешиво хвата звуке и шаље их мозгу који их муњевито региструје.

Чуло слуха игра значајну улогу и у љубавном животу мачке. У доба парења мачке и мачори испуштају сасвим посебне звуке чије нам је значење такође загонетно. Неразумљиви су нам и чувени мачији концерти на месечини, али је извесно да ти бучни разговори нису бесмислени мада саговорници из свег гласа упадају једни другима у реч.

Да ли мачке разумеју нас? Није доказано, али нас свакако слушају и брзо се одазивају кад их позовемо по имену. Оне схватају једноставне речи и наређења, а често и много више од тога. једно је, међутим, ван сваке сумње — мачке савршено умеју да нам саопште шта желе мјаучући на нарочит начин и гледајући нас право у очи добијају оно што траже. И још нешто: крајње су осетљиве на тон нашег гласа када им се обраћамо, па се викање на мачку никако не препоручује.

Фино мачкино уво је веома осетљив орган и, да би добро функционисало, мора да буде савршено чисто. Мачка уме сама да одржава личну хигијену и често је можемо видети како пере уши. Ипак јој морамо помоћи ако у њеним ушима приметимо мрк церумен, знак инфекције или запаљења. Ова обољења захтевају интервенцију ветеринара. Ако се не реагује на време, мачка може да оглуви.

Срећу се и од рођења глуве мачке, по правилу расне беле с плавим очима. Занимљиво је да такве мачке, али с једним плавим а другим наранџастим оком чују на уво које се налази поред наранџастог ока, а глуве су на оно поред плавог. Ова појава приписује се комбинацији гена.

Понекад се догађа, мада много ређе него код паса, да мачке с годинама изгубе нешто од оштрине слуха. Већина ће ипак до краја живота сачувати беспрекоран слух.

Б. Д.

ЗАНИМЉИВА ГЕОГРАФИЈА

БЛАЖ НИЈЕ СЛИШКОВИЋ...

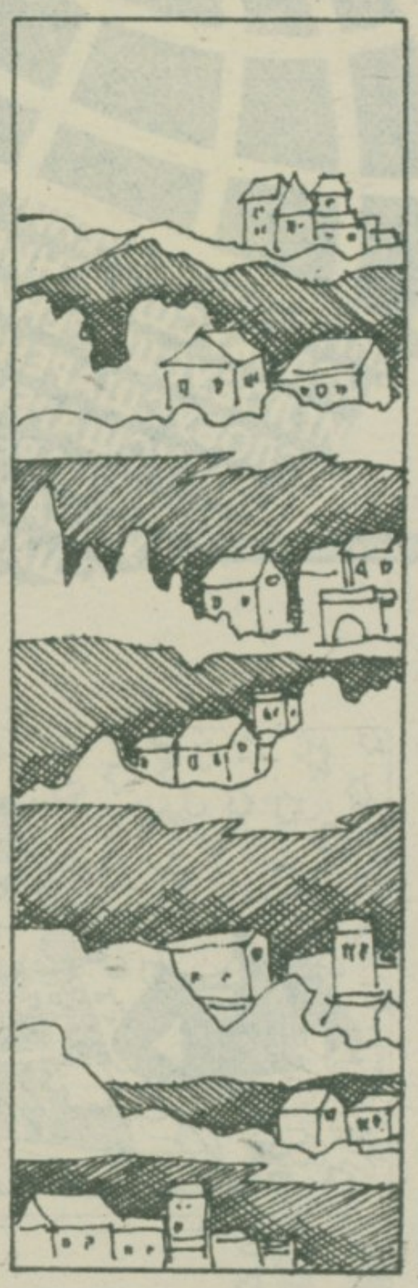

... већ место код Вишеграда. И није изузетак јер преко педесет насељених области у нашој земљи носи неко мушко или женско име. ВЕРА је назив места код Вуковара, МАРТИНА је код Опатије, МАРКО код Госпића, МАРИНА постоји и код Трогира и код Србице, МАРГИТА крај Пландишта, МАЈА код Глине, АНА код Ђурђевца, АНЂЕЛИЈА близу Фоче, АНТОН код Опатије и на Крку, АЛАН код Сења, БАРА код Босанског Петровца и Никшића, БАРИЦА код Босанског Брода и Дарувара, БИБА код Урошевца, БИЉАНА код Нове Горице, БОЈАНА код Чазме, БОЖИЦА код Сурдулице, БУДИМИР код Сиња, БОРУТ код Чапљине и Пазина, БАРТОЛ код Пазина, ЈАГОДА код Клине, ЈАЊА код Бијељине и Књажевца, ДУБРАВКА (где би друго) крај Дубровника, ХЕЛЕНА код Крижевца и Зелине, КЛАРА поред Загреба, ЛИЛА код Нашица, ЛУЦИЈА код Буја и Пирана, ДАВОР код Нове Градишке, ДОБРИЦА код Алибунара, ДУШКО је у близини Титограда, ФЛОРИЈАН код Клањца, ГОЧЕ Ајдовшчине, ИЛИЈА код Вараждина, ИВАН Бузета, Буја, Пореча и на Крку, ИВИЦА је крај Бугојна и Кисељака, РАДОМИР код Цетиња, РАДОВАН код Иванца, ЛУКА код Босанског Грахова, Гацког, Коњица, Невесиња, Илијаша, Калиновика, Сребренице, Дубровника, Задра, Запрешића и Бора, КАТАРИНА код Лабина, ЛАДИСЛАВ код Гарешнице, ЉУБА код Шида, МАРТИН код Нашице, МИКУЛА код Цриквенице, МИЛЕ код Јајца, МИРНА близу Требиња, ПЕТАР код Опатије, а САВА код Литије, СЛАВИЦА код Делница, ТОМИЦА код Славонског Брода, ВИД код Цриквенице и Метковића, ВИДА код Градачца, ВИШЊИЦА код Илијаша, Кисељака, Пљеваља, Власенице и Вргорца, ВЛАДИМИР код Ужица и ЗЛАТА поред Прокупља.

АНА ВОЛИ МИЛОВАНА

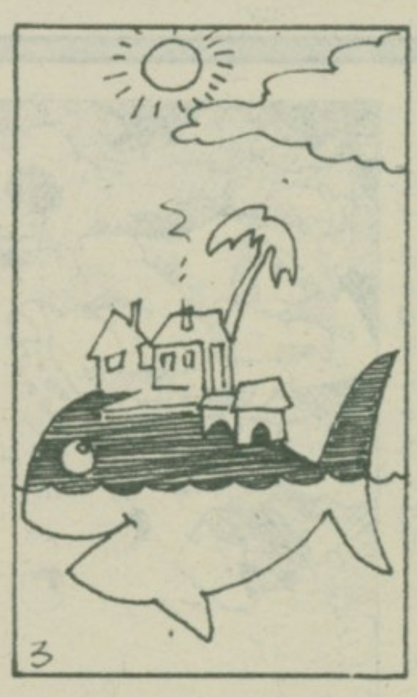

Али то није она АНА код Ђурђевца, мада се такође исто чита с оба краја. Сличних примера има и код нас и у другим земљама: АДА код Оџака, Осијека и Сенте, БОБ код Качаника, КИК код Грачаца, КРК на истоименом острву, КУК код Дувна и Толмина, НИН код Задра, ШАШ код Сиска, РЕБЕР код Новог Места и ВАКАВ код Куманова.

АДА је град у држави Оклахоми, САД, АНА град у Ираку, АНИНА у Румунији, АША у Совјетском Савезу, ГАДАГ у Индији, ИМИ у Етиопији, КАВАК у Турској, КОДОК у Судану, ЛАВАЛ у Француској, МАТАМ у Сенегалу, НАН на Тајланду, ОРУРО у Боливији, РАВАР у Ирану и САЛАС у Шпанији.

ИДИ је планински врх на Криту, ИЛИ река у Совјетском Савезу, ИРИРИ река у Бразилу, а МИРИМ језеро на граници Бразила и Уругваја.

БЕОГРАДСКИ ИМЕЊАЦИ

БАЊИЦА, предграђе нашег главног града, има „двојника" код Бијељине, Чачка, Глоговца, Истока, Качаника, Липљана, Струмице и Титовог Велеса. Имењаци чувене ЧУБУРЕ су код Мерошине и Рожаја, ДЕДИЊЕ постоји и код Титове Митровице, ДУШАНОВАЦ код Неготина и Призрена, КОЊАРНИК код Ниша, КРЊАЧА код Прибоја, КИЈЕВО код Баточине, Клине, Книна, Сенског Моста и Трнова, КНЕЖЕВАЦ постоји и крај Кнића и Славонске Пожеге, ЛЕДИНЕ су код Идрије, МИРИЈЕВО код Жабара, ПАЛИЛУЛА код Сврљига, РАКОВИЦА у близини Босанске Дубице, Чајетине, Илице, Крања и Слуња, РЕПИШТЕ код Владичиног Хана, РЕСНИК код Бабушнице, Бијелог Поља, Дуге Ресе, Хаџића, Клине, Крагујевца, Словенских Коњица, Сокобање, Вишеграда, Вучитрна и Загреба, док СТАРИ ГРАД има двојника код Словенске Бистрице, Титовог Велеса, Сења, Задра и на острву Хвару.

Припрема: **Фрањо Тушек**

ЈЕДНА МЕДАЉА — 50 БОМБАРДЕРА

Члан италијанске радикалне странке Адриано Чичони, познат иначе по оригиналним досеткама у борби за циљеве своје странке, дао је недавно утопијски нацрт за опште разоружање помоћу спорта. Уместо за медаље, спортисти би се на Олимпијским играма борили за смањење војног наоружања свог противника. За 26 спортских дисциплина, у којима би

се спортисти такмичили, било би одређено 26 врста оружја. На пример: ако би у скоку увис победили Американци, Руси би морали да униште 300 својих ракета, а ако би у дизању тегова победили Руси, онда би Американци морали да се одрекну 500 бомбардера. За такве хумане медаље такмичили би се сви — док све оружје на Земљи не би било уништено.

САХРАНА НА МЕСЕЦУ

Када је брачни пар Селеј из америчког града Хјустона добио обавештење да им је неки далеки, заборављени рођак, оставио тестаментом милион долара (око 63 милиона старих динара) мислили су да им је то најсрећнији дан у животу. Остатак живота могли су да проживе у благостању. На жалост, радост је била кратког века. Новац су могли да добију само под једним условом — да рођака претходно сахране на Месецу!

ОХО: УХУ!

Произвођачи „чуда од лепка“ никако да му смисле име. Ко зна колико су дана и ноћи седели у фабрици и расправљали о многобројним предлозима, али им ниједан није одговарао. Утом се из оближњег шумарка огласила сова: Уху-уху...

Еурека! Тако је далеке 1935. једна сова из шварцвалдских шума у Немачкој кумовала познатом (у нашој верзији „Охо“, у немачком „Уху“) лепку.

ТИХА ЕКСПЛОЗИЈА

Без потреса, без детонације, без камења које лети на све стране разбија стене **бристар**, ново експлозивно средство које су пронашли Јапанци. Да би се разбила једна стена у њој се избуше отвори пречника 35 до 51 милиметар а у њих се стави смеша сивог прашка бристара и воде. После неколико часова смеса толико нарасте да под њеним притиском стена пуца. Пуцање и распадање стене потпуно је бешумно па се разарања бристаром могу изводити и у најнепосреднијој близини градова.

СТРОГО ЗАБРАЊЕНО

У неким америчким државама на снази су закони који би се у најмању руку могли назвати необичним. У Охају је, рецимо, женама забрањено да се свлаче испред фотографија мушкараца. У Вирџинији је противзаконито неког позвати телефоном, а онда ћутати. У Небраски закон налаже да свако ко ради на месту на коме се точи пиће, мора на себи да има најмање 1,86 килограма текстила. На страну то што смисао ових прописа никоме није јасан. Сасвим је нејасно и како су законодавци замислили да се у наведеним случајевима обезбеди поштовање закона?!

ВАЗДУШНИ КАРАВАН

Путнички авион који је пројектовао амерички професор Смит са сарадницима могао би да прими четири хиљаде путника и лети без слетања по затвореној маршути. А како ће се путници укрцавати у њега и како се искрцавати — питате се? Пребацивање путника до џиновског авиона као и снабдевање горивом обављали би мали авиони који би узлетали са одређених аеродрома и у ваздуху пристајали уз ваздушну крстарицу! Ти исти авиони преузимали би путнике који треба да се искрцају, као и терет упућен у одређено ваздушно пристаниште.

Летелица професора Смита била би у ствари састављена од појединачних авиона—модула који у случају потребе могу да лете и самостално. Предности: знатно мања тежина конструкције, смањена потрошња горива и боље коришћење многобројних малих аеродрома.

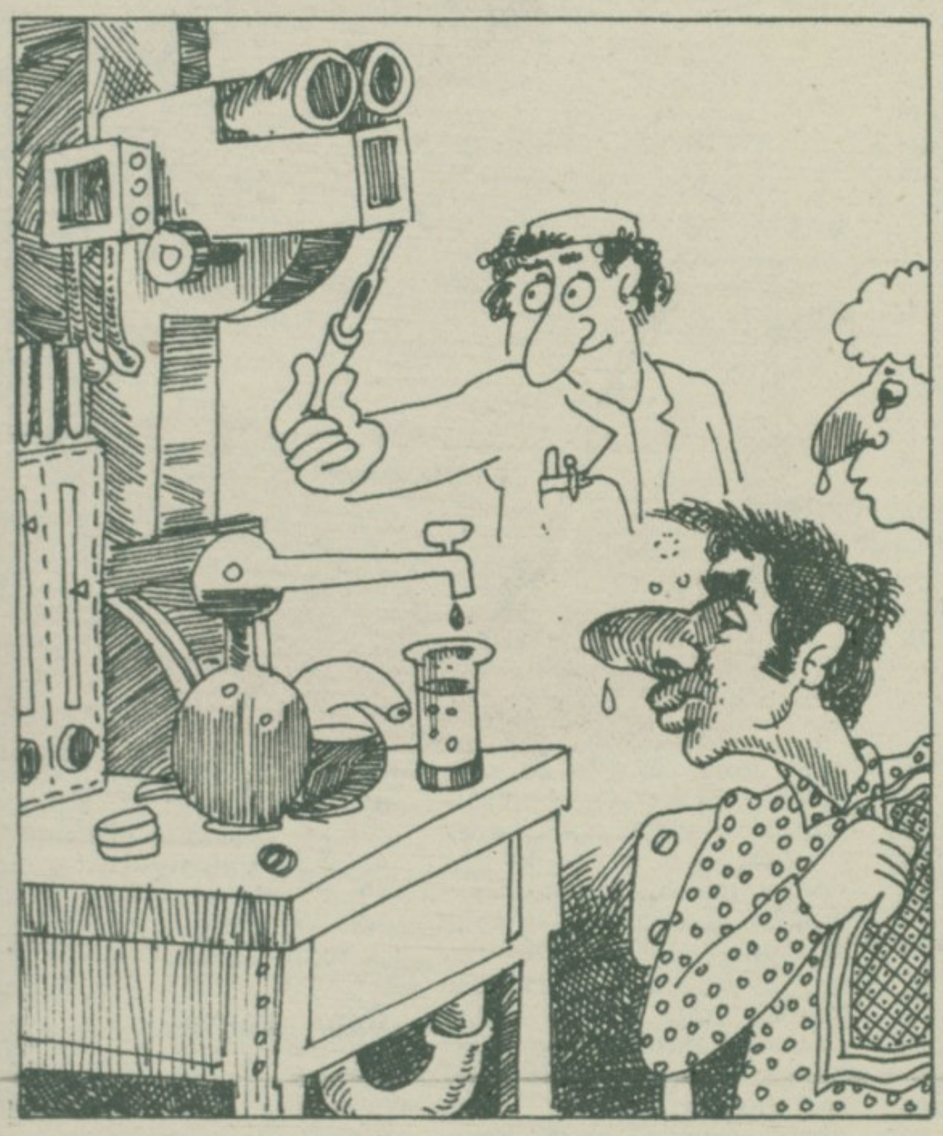

ПОБЕЂЕНА КИЈАВИЦА

Француска штампа донела је недавно вест да је у Пастеровом институту у Паризу конструисан апарат помоћу кога се кијавица потпуно побеђује за један дан! Тајна апарата састоји се у два пута дестилисаној води у минијатурним капљицама и температури од 43 Целзијусова степена. За добровољце се није требало бринути: бедни Французи и Францускиње, сузних очију, отеклог црвеног носа пожурили су да испробају то чудо против досадне и непријатне болке, мада већина није баш била уверена у успех. Међутим, чекало их је пријатно изненађење. Само у току три сеансе, од којих свака траје по 30 минута (између сваке је пауза од два до три часа) у ноздрве оболелог цевчицом су убризгаване капљице. И, две трећине од 150 болесника лечених помоћу новог апарата изјавило је да су оздравили већ првог дана лечења: кијавица је престала а такође и главобоља која је обично прати. Марамице су могли слободно да баце.

ВИТАМИН — ОТРОВ ЗА КОМАРЦЕ

У експерименту је учествовало 200 особа а за место извођења изабран је један мочваран крај у северној Шведској. Група стокхолмских лекара и биолога одлучила је да провери ефикасност једног метода који се од пре извесног времена користи у неким тропским земљама. Тамо је, наиме, примећено да особе које су из било којих разлога узимале веће количине витамина Б — комарци не уједају! У току неколико седмица учесници опита живели су у шаторима без мрежа и других заштитних средстава и добијали различите дозе витамина Б. Већ првих дана било је потврђено да су они који су добијали веће дозе озог витамина били поштеђени уједа комараца и бува. Шведски научници су утврдили да се инсектима не свиђа мирис витамина Б који се излучује са знојем.

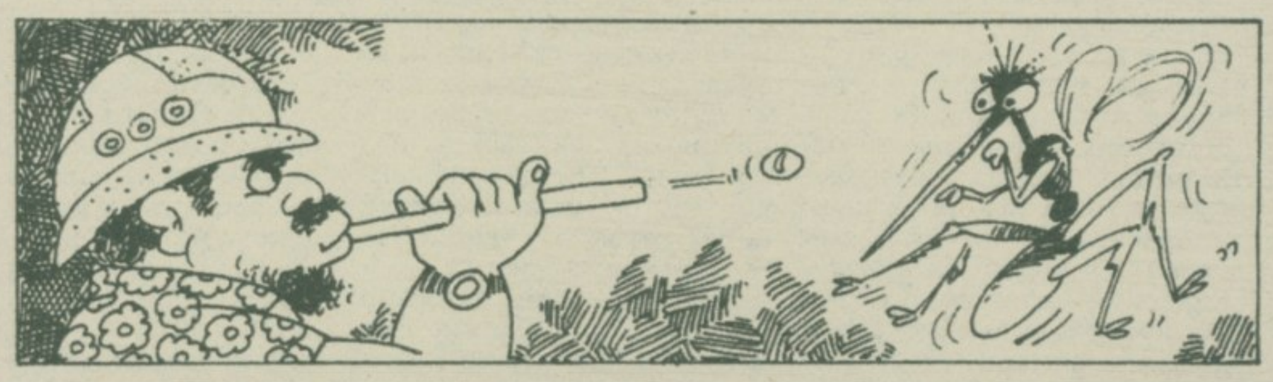

УМЕТНИЧКА ДЕЛА ЗА — ЈЕЛО!

Слике које прави Волфганг Леб из Беча могу да се поједу! Наиме, овај уметник измислио је начин како да буде оригиналан. Његова уметност састоји се у томе што млеко просипа по белом мермеру и тако добија занимљиве облике. Или кроз решето пропушта мед који се разлива и прави најчудесније шаре. Његова дела кратког су века. Не могу да се окаче на зид, не могу да се изложе у музеју или галерији јер би претила опасност да једноставно — исцуре. А најмање би било згодно да се у изложбеној просторији затекне нека мачка!

СТРПЉИВИ НЕИМАРИ

Једна врста папагаја који живе у Боливији и Аргентини једине су птице овог рода које граде гнезда на гранама дрвећа. Често се догађа да неколико парова папагаја граде „заједнички стан". Гнездо које је на снимку саградила је на телефонском стубу само једна птица. Грађење је додуше трајало годину и по дана.

КУЋА ОД МЕТРА

На снимку је најмања кућа у Холандији. Тачније речено — најужа јер је широка само један метар. Зграда је толико стиснута између две суседне да је једва било места за улазна врата и прозор изнад њих. Чак и таблица с кућним бројем — број 7 — морала је да буде постављена на суседној згради која јој је уступила делић свог зида.

СПРЕЈ ПРОТИВ МРАКА

Деца се често плаше мрака. Кад увече оду на спавање, поготово кад су сама, остављају упаљено светло. Сада су се произвођачи дечјих играчака из САД досетили да направе специјалан спреј. Потребно је да дете, пре него што крене у кревет, испрска „критична места": испод кревета и прозора, иза ормана и врата. Из бочице почиње да се шири најлепши мирис ваниле или жвакаће гуме. Кад им се соба „увије" у ове мирисе, деца се (бар се до сада у великом броју случајева показало) осећају знатно сигурније. Спреј растерује страх.

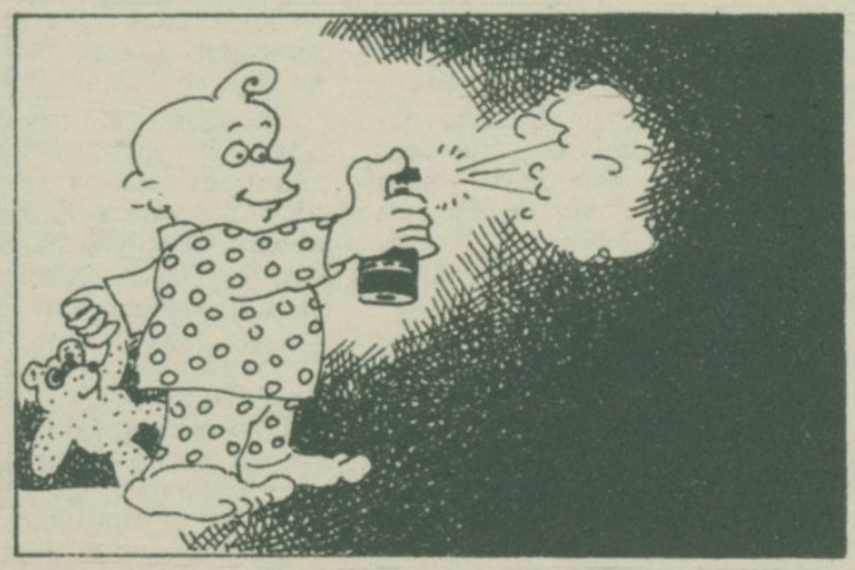

ТРАГОМ ЛЕОНАРДА ДА ВИНЧИЈА

Италијанска фабрика играчака „Вема" пустила је у продају конструктор из делова од којих деца могу да саставе многе машине што их је изумео Леонардо да Винчи. То су разне дизалице, механички набијачи за побијање стубова, дробилице за камен и слично. Делови конструктора начињени су од буковог дрвета.

МОДЕРНИ ГУСАРИ

СЛУЧАЈ

Ерик Елен, директор Међународног поморског бироа, седео је у својој канцеларији у источном Лондону и слушао човека који га је звао из једне луке у Персијском заливу: глас с друге стране жице објашњавао му је како је исплатио милион фунти (око 100 милиона н. д.) за товар челика који је под сумњивим околностима ишчезао насред пучине. Све је говорило да је реч о превари, но не буде ли успео да то и докаже, Еленовом саговорнику је по иранском закону следовао — затвор!

Одакле ми је ово познато?

Међународни поморски биро основан је јануара 1981. с искључивим задатком да се бори против савременог пиратства, новог вида криминала захваљујући коме је од 1970. наовамо мафија згрнула милијарде долара. Особље бироа чине стручњаци за поморски криминал из читавог света: ту су, примера ради, један Индијац и један Пакистанац, лондонски адвокат, економиста из Гане и једна двадесет петогодишња девојка, бивши инспектор Интерпола.

Случај ишчезлог товара челика Елен је поверио Џону Крозбију, некадашњем главном инспектору хонгконшког Бироа за трговински криминал. За почетак Крозби је располагао следећим подацима: челик је у августу укрцан на грчки брод „Вики К" у италијанској луци Пјомбино. Другог новембра, после пожара у стројарници, „Вики К" је потонула у Црвеном мору. На први поглед, несрећа као свака друга...

Но, већ после почетних испитивања, Крозби је ископао два у најмању руку необична детаља. Иако се несрећа догодила на изузетно прометној поморској линији, ни са једног од бродова који су туда пролазили није виђен пожар. И још нешто, подједнако интересантно: уместо уобичајених 12 часова, колико је бродовима обично потребно да прођу кроз Суецки канал, „Вики К" је у њему провела двадесет и један дан пре него што је упловила у Црвено море.

— Три недеље у каналу... По мом мишљењу, то значи само једно: толико им је било потребно да истоваре и продају челик. Потом су се отарасили брода — рекао је Крозби Елену.

Уколико је у праву, помислио је Елен, пред собом имамо још једну типичну поморску превару: товар се прво претвори у готовину (продаја), а онда се од осигуравајућег друштва тражи одштета и за лажни губитак и за брод... Чак и ако је тако — Елен је то добро већ научио из искуства — без признања посаде или неког другог чврстог доказа биће изузетно тешко да се превара и докаже.

Неколико дана касније чинило се да Крозби има добре изгледе да се докопа тог неопходног чврстог доказа који му је недостајао: из атинске луке Пиреја јавио му се потказивач који је тврдио да је челик искрцан пре „несреће". Ако Крозби жели доказе, нека дође у Атину, добиће их...

Пошто су се сложили око цене, Крозби је добио фотографије. На првој се видело како једна пловећа дизалица са необичним троугластим торњем истоварује челик са „Вики К". На другима је из разних углова снимљен уредно сложен челик на неком доку иза кога је почињала пустиња.

Невоља је била у томе што потказивач није хтео да каже где је истовар обављен. Могло је то да буде у било којој луци источног Медитерана.

Данима је Џон Крозби гледао снимке и данима није могао да се сети одакле му је све то тако познато. Онда му је синуло: Порт Саид! Одлетео је првим авионом у Египат. Није му требало много да установи како је недавно један товар челика заиста истоварен у овој луци и продат овдашњем пословном човеку.

Четвртог дана боравка Крозби је шетајући по луци угледао прво складиште и докове иза којих се протезала пустиња, а онда и необичну дизалицу са троугластим торњем...

Власник „Вики К" још није ухваћен, али за њим сада трага и грчка полиција због неколико других превара у које је умешан. Само докази којима располаже Међународни поморски биро довољни су да га — када ових дана долија — стрпају иза решетака за најмање десетак година.

Дванаест часова правио сендвиче

Иако је од 1970. наовамо поморски криминал у успону, бродовласници и осигуравајућа друштва — најчешће жртве подвала — нису отпрве схватили сву озбиљност ситуације. Још седамдесет осме упозорења Елена Ерика, у то доба шефа полиције лондонске луке, да „модерни гусари пљачкају с лакоћом која би запрепастила њихову некадашњу сабраћу" и о „радару и телексу који су заменили сабљу и топове", звучала су некима као претеривање човека с бујном маштом.

Године 1979. Еленова упозорења добила су драматичну потврду: само у области Блиског истока лажни бродоломи и друге преваре нанели су осигуравајућим друштвима из читавог света штету од најмање 21 милион фунти (око 2 милијарде и 100 милиона н. д.) — и то у периоду од две године. За то исто време, догодило се двадесет и осам сумњивих бродолома, а за више од половине тих случајева утврђено је да се ради о намерном потапању.

Онда се збила поморска превара која је засенила све дотадашње. Децембра 1979. супертанкер „Салем" од 213.928 тона који је пловио под либеријском заставом кренуо је из Кувајта за Гибралтар са товаром од 193 хиљаде тона сирове нафте. Месец дана касније, „Салем" је потонуо негде у близини западне обале Африке. До бродолома је, наводно, дошло после експлозије на једном од танкова.

Оно што је збунило посаду британског танкера „Бритиш трајдент" који се затекао на месту несреће — а и агенте чувеног енглеског осигуравајућег друштва „Лојд" када је вест стигла и до Лондона — јесте количина нафте која се пролила по океану: премало за товар од 193 хиљаде тона...

У то доба нико још није знао праву истину: за два дана, 27. и 28. децембра, „Салем" је у потпуној тајности прекрштен у „Лему", а потом је под новим именом запловио у правцу Дурбана у Јужноафричкој Републици где је уговорена продаја 180.392 тоне нафте. Када је „несрећним случајем" потонуо, танкер је на боку поново носио своје право име „Салем". Криминалци су овом преваром зарадили 14 милиона фунти (око милијарду и 400 милиона н. д.) на нафти, а надали су се добитку од додатних 11 милиона фунти (око милијарду и 100 милиона н. д.) на име осигурања за брод.

Иако су у „Лојду" били сигурни да је реч о превари, никаквих доказа за то није било све до оног дана када се један Тунишанин, члан посаде „Салема" појавио у британској амбасади у Паризу спреман да проговори. Између осталог, морнар је до детаља описао како је експлозив размештен по читавом броду да би „Салем" што пре потонуо. Бродски кувар је, сазнало се и то, читавих 12 сати марљиво правио сендвиче — да посада има шта да прегризе док се спасиоци не појаве...

Превара је откривена пре него што су криминалци стигли да се докопају новца од осигурања брода. Што се власника нафте тиче, компаније „Шел интернешнл", они ни до данас нису успели да у потпуности поврате губитак који им је нанет. „Поморска превара века" коначно је уверила све заинтересоване да нешто мора да се предузме како би се мафији стало на пут: јануара 1981. на иницијативу и уз финансијску помоћ Међународне трговинске коморе и Уједињених нација основан је Међународни поморски биро.

Брод фантом

Само у првој години рада Биро је превозницима и поморским осигуравајућим друштвима широм света уштедео 50 милиона фунти (око 5 милијарди н. д.). Из канцеларије у источном Лондону редовно излазе и црне листе којима се клијенти упозоравају да се клоне пословања са одређеним појединцима и фирмама.

Инспекторима бироа посао је да — сумњају. Те сумње су, на жалост, често основане. Једно лондонско осигуравајуће друштво обратило се Бироу са захтевом какве Биро добија свакодневно. Задатак је поверен Клајву Естону. На адресу осигуравајућег друштва стигла је, наиме, товарна листа — документ којим се потврђује да је одређени брод преузео одређени терет. По приспећу товарне листе, превозник стиче право да наплати своју услугу.

У свом случају, радило се о товару смрзнутих пилића које је из Тампе на Флориди до Јордана превезао брод „Мулти фрост". Да ли би гдин Естон проверио да ли су документа у реду и потврдио да је роба заиста кренула ка одредишту? На први поглед ништа необично — широм света банке свакодневно исплаћују огромне суме на име приспелих товарних ли-

-ВИКИЊ-

ста. Клајв Естон се бацио на посао.

Прво што је утврдио било је да брод по имену „Мулти фрост“ опремљен хладњачама па према томе и погодан за превоз смрзнутих пилића, заиста постоји. Онда је телефонирао Информативној служби „Лојда“ која, између осталог, прати кретање бродова. И шта је сазнао? Да је „Мулти фрост“ у време које је наведено на товарној листи истоваривао товар кромпира у Луанди у Анголи, хиљадама миља далеко од Флориде... „Какви смрзнути пилићи?“, запрепастио се власник „Мулти фроста“ кад га је Клајв Естон назвао у Пиреј.

Сумње више није било: лопови су једноставно насумце изабрали брод и име уписали на фалсификовани товарни лист. Захваљујући Естоновом упозорењу осигуравајуће друштво уштедело је милион и по фунти (око 150 милиона н. д.) за товар пилића који никада нису ни постојали.

Велики број истрага Биро отвара на захтев осигуравајућих друштава којима се неки од захтева за исплату штете учини сумњив. Нешто није штимало и у једном случају бродолома који се догодио по мирном времену.

Инспектор Дејв Белшам је већ после првих неколико питања која је поставио у луци у којој се посада искрцала дошао до заиста занимљивих открића: бродоломци су на суво стигли уредно одевени. Сваки је имао кофер, а капетан је са собом понео чак и — писаћу машину... И још један, занимљив податак: чамац за спасавање био је нов новцат, купљен неколико дана пре бродолома...

ВЕЋ ПОСЛЕ ПРВИХ НЕКОЛИКО ПИТАЊА ИНСПЕКТОР БЕЛШАМ ДОШАО ЈЕ ДО ЗАНИМЉИВИХ ОТКРИЋА: БРОДОЛОМНИЦИ СУ НА СУВО СТИГЛИ УРЕДНО ОДЕВЕНИ И СВАКИ СА КОФЕРОМ У РУЦИ. КАПЕТАН ЈЕ СА СОБОМ ПОНЕО ЧАК И — ПИСАЋУ МАШИНУ...

Што се Белшама тиче, постојале су само три могућности: да је брод заиста потонуо онако како је капетан тврдио, затим да је намерно потопљен и, најзад, да никада и није отишао на дно, већ да је као један од многобројних „бродова фантома“ под новим именом и са најнеопходнијим људством отпловио у непознатом правцу, пошто се посада претходно укрцала на чамац за спасавање.

Брод је имао осам чланова посаде. Иако бродоломници ниједном речју нису поменули жртве, из чамца за спасавање изашло је свега шесторо људи. Међу њима се није налазио први официр, човек за кога је, после капетана, било најлогичније претпоставити да ће му криминалци поверити управљање бродом фантомом.

Дејв Белшам је резултат истраге пренео осигуравајућем друштву које до данас није исплатило захтеве за одштету у овом случају. Још је у току истрага коју воде полиције неколико земаља, а троје људи већ се нашло иза решетака.

☆

Откако је пре годину дана основан Биро није само уштедео огромне суме новца компанијама и пословним људима широм света, већ је допринео и стварању атмосфере у којој се „гусари“ више не осећају тако сигурно. Прва светска поморска истражна агенција неће искоренити пиратство, али сасвим сигурно задаје све веће главобоље мафији која ће морати да се помири с чињеницом да закон влада и на „дебелој пучини“.

М. И.

БАТИНЕ КОЈЕ СЕ ПАМТЕ

БАЗЕН

МИСЛЕЋИ ДА ЗНАМ ДА ПЛИВАМ ПОРУЧНИК ПАЈА САЧЕКАО ЈЕ ПЕТНАЕСТАК СЕКУНДИ И ОНДА СКОЧИО У ВОДУ.

Градић у коме сам живео већ две године, после распада моје породице, сместио се на ушћу двеју река. Река Топлица, која извире на Копаонику, умела би тако да надође за време јесењих киша или у пролеће кад снег крене да се топи, да ме је било страх и да је погледам. Тада ни упола мања Бањска није заостајала у свом дивљању. Међутим, сада, усред лета, биле су то две мирне планинске речице. Једва приметне сребрнасте траке воде вијугале су између белутака и спајале вирове који су били нешто богатији водом...

Не знам коме је и када пало на памет, али људи у мом месту направили су диван базен за купање. Јесте да је био усред имања тамошњег Расадника и да су поборници пливања имали проблеме са чуварима јер им ови нису дозвољавали да прелазе преко дивне ливаде и кроз воћњак, али за такав ужитак, какав је био скупати се у базену, вредело је стићи до њега и обилазним путем који је био дужи неколико стотина метара.

Имао сам у то време шест година и још нисам умео да пливам. Да бих се расхладио, одлазио сам на једну од двеју река. Тамо сам са својим вршњацима „пливао". Наравно, наше купање завршавало се тако што су нам колена и лактови били модри од удараца о речно камење. Није био редак случај да потече и која кап крви.

Мрзим ту сомотску крпу

Тетка је одавно била за шпоретом. Теча је већ други или трећи пут био на пијаци. Требало је спремити ручак за десетак особа. Од течине више него скромне пензије није се могло живети баш добро, па је тетка одлучила да својим умећем допринесе нашем стандарду. Била је изузетан кулинар и то је искористила: спремала је ручак и вечеру за десетак официра тамошњег гарнизона. Били су то углавном млади људи, без породице. Храна у ресторану није била богзна каква, па им је домаћа кухиња у потпуности одговарала. Били су задовољни и тетка и официри.

Доручак ме је чекао као и увек. Данас је била недеља. Закључио сам то по мирису колача који је испуњавао пространу кухињу. Била је то и прва недеља у месецу. Нисам волео прву недељу у месецу јер ми је доносила понижења а ја сам био поносан дечак. Сећам се и данас бордо сомотске крпе. Мислим да ни официри нису волели што то чиним, али шта се ту могло. Док су они јели прво супу, па месо из супе са реном, па не знам шта све, ја бих се завукао испод стола и обрисао им прашину са чипела. Мрзео сам ту сомотску крпу. За ту услугу добио бих од сваког по нешто новца, увек више него што посао заврећује, али га ја нисам могао користити.

Доручковао сам стојећи. Био сам нестрпљив: кроз прозор сам угледао Милета Главоњу и његовог млађег брата Чеду Цевку који су некуда журили. По томе како су били обучени није било тешко погодити да иду на купање. Очигледно, на базен. Први пут пожелео сам да и ја пођем мада ми је било изричито забрањено да одлазим тамо. За моменат сам се двоумио јер је била прва недеља у месецу. Ипак, журно сам испио млеко и истрчао из куће. Ишао сам прашњавом улицом за оном двојицом и забављао се. Наиме, Миле Главоња је редовно кињио Чеду Цевку. Били су то прави спектакли...

НИЈЕ ЗА КИШУ

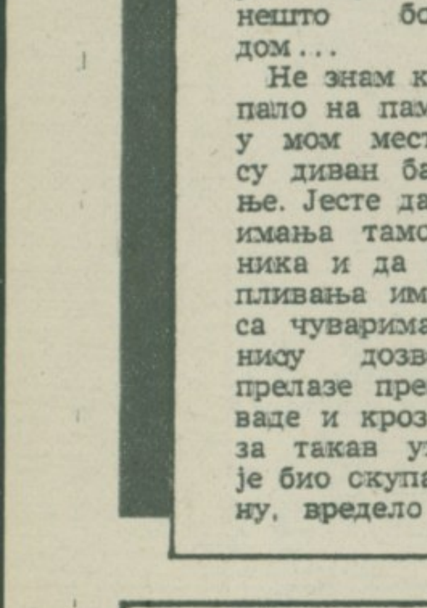

Тешко за поверовати: мотоцикл који видите цео целцат је начињен од дрвета. Његов творац, уметник из Калифорније Мајкл Купер, годинама је од различитих врста дрвета правио саставне делове возила док их најзад није комплетирао, до најситнијег детаља. Затим је лепком, дрвеним шрафовима и клиновима све то спојио у целину која овако изгледа. Модел је мало необичан, али је, кажу, у возном стању. Ипак, није за улицу јер би могло да се догоди да покисне. А онда ...

НАФТА У БОЦИ

Ни боце са моделима старих једрењака унутра нису више као што су некад биле. Сада се у њих, уместо раскошних бродова, смештају модели нафтоносних бушилица, „ролс-ројсева" или модерних локомотива. На идеју да флаше модернизује дошао је генерални директор „Данди" компаније Џон Битон. Чим их је изнео на тржиште, схватио је да је направио прави потез. Боце се, мада немају баш ниску цену (око сто старих хиљада), веома добро продају. Међутим, ово не значи да су оне старе са једрењацима потпуно потиснуте, напротив, и даље су на разним аукцијама на врло високој цени.

Ко зна, можда ће произвођачи једног дана да се досете па да у флашу (мукотрпним радом) сместе и модел неке свемирске летелице.

ДА ВАМ СЕ ДИГНЕ КОСА

Старт! Са висине од 30 метара лети кабина са четворицом храбрих путника. После само једне секунде постиже се брзина од 90 километара на час! Специјални појасеви чувају путнике од повреде. Одједном промена правца! Кабина скаче напред, прави кривину и путник је закуцан за седи-

Сећам се још јер тада нисам знао. Поподне смо минуле недеље кренули смо градић. Прешли смо преко дрвеног моста на реци Топлици чије је корито било готово суво и прашњавим путем кренули ка Расаднику. После стотинак метара скренули су с пута и ушли у неко шибље. Пожурио сам за њима. Наједном, поломљене две-три тарабе, тек толико да се могло провући. Миле Главоња и Чеда Цевка стајали су иза једног великог ораховог дрвета. Испред њих чувар, једнооки Чарда. Јадник, изгубио је око у свађи због неке ситнице. Како је чувар стајао не мислећи да се помери, браћа после приличне паузе одлучише да крену, па шта буде. Главоња је пошао десно а Цевка лево. Чарда је прво угледао старијег и пошао за њим. Убрзо је схватио да је дечак, ипак, бржи од њега, па се окомио на другог, млађег. Очигледно да је лоше проценио ситуацију и изгубио време. Ја сам искористио Чардин „лов" на браћу, и некако сам се докопао терена који припада базену.

Систем ме издао

Никада до сада нисам видео толико бистре воде на једном месту. Базен је био велик тако да на другом његовом крају нисам могао да препознам дечаке који су радосно скакали у воду. Мада бистра, вода није била и чиста: на зидовима и дну базена нахватале су се некакве модрозелене алге. Ми смо то звали жабокречина. Било шта да је било, било је, клизаво као лед. Један угао базена запосели су студенти који су дошли из Ниша и Београда да проведу летњи распуст код својих кућа. Играли су „шуге". Десетак дечака такмичило се ко ће лепше да скочи у воду, а она је пљуштала на све стране. Било је дивно. Стајао сам по страни. Неколико клинаца просто су ме изазивали. Бојажљиво сам дошао до степеница и чврсто се држећи за шипке замочио ноге. Сишао сам још ниже и вода ми је досегла до струка. Морао сам да изађем да бих направио места неким купачима који су завршили пливање. Поновио сам силазак у базен неколико пута и установио да ми је вода кад стојим на прстима у висини очију. Па и није тако дубоко. Тог момента ми је синула идеја. Изашао сам напоље и сковао план. Са ивице базена скочићу у воду, наравно на ноге, и кад додирнем дно одбацићу се од њега и то је све. Кад изроним, ухватићу се за шипке. Ствар је врло проста Скупио сам храброст, зажмурио, зачепио нос и скочио. Брзо сам дотакао дно и не чекајући одмах се одбацио увис. Када сам осетио да ми је глава ван воде, отворио сам очи и угледао металне шипке које сам, сав срећан и узбуђен, грчевито стегао. Успело је!

Овај свој систем тако сам разрадио да сам почео да размишљам о другим могућностима. У том тренутку наишао је поручник Паја који се хранио код нас, и то је био моменат да покажем шта знам неком ко ће то да цени. Оставио је друштво и стао по страни чекајући да ја изведем своју тачку. Самоуверено сам скочио али кад сам хтео да се одбацим од дна, ноге су једноставно склизнуле по оној жабокречини. Покушао сам поново, али опет ништа. Захватила ме је паника. Отворио сам очи. Ништа. Уплашено сам пошео да млатарам рукама кроз воду. Ништа. Вода ми је јурнула у уста и онда — мрак.

Мислећи да знам да пливам Паја је сачекао петнаест секунди а онда је схватио да се ја у ствари давим. Скочио је и нашао ме на дну базена. Модрог и пуног воде изнео ме напоље. Пошто је „испумпао" воду из мене и вратио ме у живот, љутито ме је послао кући. Схвативши у каквој сам се ситуацији нашао, заплакао сам. Остао сам кратко време на сунцу да се мало угрејем, а затим сам кренуо кући. Покушавао сам да смислим одговоре на многа питања која ће ми бити постављана јер Паја ће сигурно рећи шта ми се десило на базену.

Било је време ручку. Видео сам поручника који ме је извукао из воде како је ушао у кућу. Нисам имао храбрости да уђем и ја. Отишао сам иза куће, у своје „тајно склониште". Тамо сам се склањао увек када сам био уплашен или када сам се осећао усамљен. Ту ме је убрзо пронашао пас. Пригрлио сам га и опет у сузе. Гледао ме и цвилео.

Једини излаз

Ручак је давно прошао. Вероватно од страха нисам осећао глад, али било ми је све хладније. Спуштало се вече. Необично за ово доба, у кући је блеснуло светло. Гледао сам у прозор на коме су се оцртавале две силуете. Мала и дебела која је стајала непомично оборене главе била је тетка. Висока, кошчата и нервозна која је млатарала рукама — течина. Разговор нисам могао да чујем. Стресао сам се од хладноће. Једини излаз био је да уђем у кућу. Биће ми бар топло.

Кад су ме угледали на вратима, мислим да су се обрадовали, али било је то тако кратко као да је севнуо блиц, а онда се теча обрушио на мене као каква птица грабљивица. Грунуле су псовке и клетве. Оно мало расклаћених и од дувана пожутелих зуба севали су као кремен камен. Није поминьао никакво дављење. Значи ли то да ме поручник није пријавио? Кренуо је ка мени. Рефлексно сам одскочио у страну и бацио се потрбушке на кревет. Преко главе сам ставио јастук и тако утишао грмљавину из старчевих уста. Одједном тишина. Онда је нешто зачангрљало по орману а одмах затим пао је и први ударац. То нешто чиме ме је ударао мора да је био неки прут, јер је бол био оштар и на уској површини.

Све то није трајало дуго. Одједном, нисам више осећао бол тамо где ме је прут ишарао. Мене је тај старац волео. Зашто ме је тукао? То ме је више болело, тамо негде у души. Плакао сам и када је престао да ме удара.

Одједном сам осетио добро познате кошчате прсте који ме дижу са кревета. Помислих да ће ме сада разбити као тикву. Преварио сам се. Старац ме је узео у наручје и ставио у крило. Подигао сам главу и загледао се у изборано лице. Још узбуђен и уплашен нисам могао јасно да га видим, али бих се заклео да је из старчевог ока потекла суза.

Милан Милетић,
11300 Смедерево,
В. Карацића 5
(хонорар 2.000,00 динара)

ште силом петоструко јачом од Земљине теже. У том моменту путник од 60 килограма тежи 300 килограма!

Затим опет увис, крајња станица: наполе!

Био би то укратко опис нове атракције за „луна парк" назване „слободан пад". Конструисан у швајцарској фирми „Ђованола", торањ је већ прихваћен у САД, забележене су већ поруџбине. Висина торња је 40 метара, ширина 12, дужина „пруге" 60 метара. Конструктори су желели да путницима пруже уживање слободног пада и у томе су очигледно успели. Кабине се праве од алуминијума, торањ је челичне конструкције, а ту су и сигурносна ужад — за сваки случај! Десет точкова вози кабину на њеном путу дугачком 60 метара.

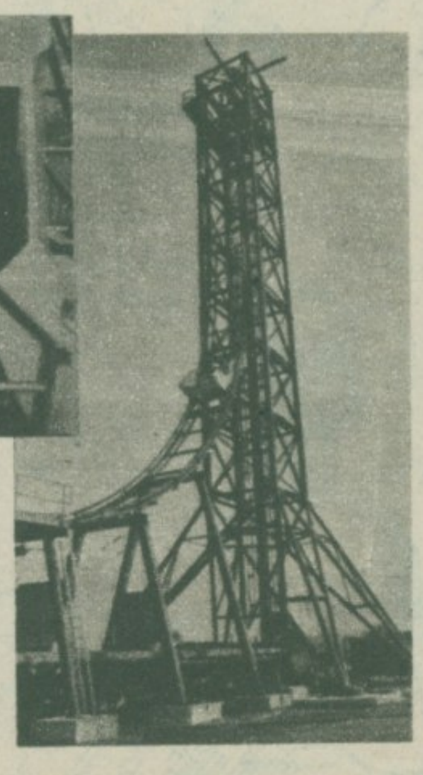

НОВИ СПОРТ

Зове се „мотобал" а у ствари је фудбал који се игра мотоциклима! Лопта се не сме додирнути ни руком, ни ногом. Нешто је већа одобичне, има пречник око четрдесет центиметара. Како све то изгледа види се на овим снимцима начињеним на једној првенственој утакмици у Лондону чији становници у последње време све мање заостају у измишљању разних лудости и новотарија по којима се прославио Лос Анђелес.

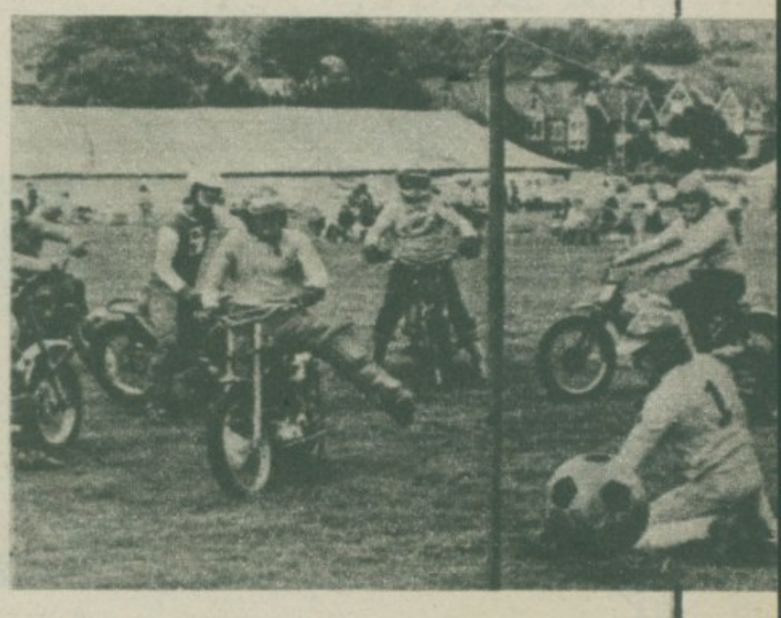

ДИКАН И ПРЕТЊА СА ОРИОНА

ВЕЛИКИ ДОГАЂАЈИ ИЗ ДАЛЕКЕ БУДУЋНОСТИ

...АЛИ СИГУРАН САМ ДА ЋЕ МОЈА НОВА КОМПОЗИЦИЈА НАПРАВИТИ ДАР-МАР.

YU 101

РОБОТ ЖИКА ХИТА ПРЕМА ОРИОНУ...

ЗА ТО ВРЕМЕ НА ПРИРЕДБИ У ЗГРАБОНОВОЈ ЛОЖИ

ПОШТО ЖИВИМО БЕЗБРИЖНО, НАШИ КОНЦЕРТИ ТРАЈУ ПО НЕКОЛИКО НЕДЕЉА.

ОВДЕ ЈЕДЕМО, ПИЈЕМО И СПАВАМО. ДИВНО, ЗАР НЕ?

ВЕСНА, ШТА МИСЛИТЕ О ЊИХОВОЈ МУЗИЦИ?

ОЧАЈНА ЈЕ! ПРАВО ДУХОВНО СИРОМАШТВО! ОНИ СУ У МУЗИЦИ ПРИСТАЛИЦЕ КУКУЛЕЛЕИЗМА.

The Nitža and Laza Production c 1982

ЈАООООООЈ! КУКУУУУУ! ЛЕЛЕЕЕЕ!

НЕМАААА МИИИИ ДРАГЕЕЕЕ!

ЗБОГ ЗГРАБОНА КАМЕРЕ СУ СТАЛНО УПЕРЕНЕ НА НАШУ ЛОЖУ.

ВИДИМ. ТРЕБА ИЗБЕГАВАТИ ЗЕВАЊЕ, ЧЕШАЊЕ И КОПАЊЕ НОСА.

И ТАКО ДВА ДАНА И ДВЕ НОЋИ. А ТРЕЋЕГ ДАНА...

КУКУ

ЛЕЛЕ

ЦЕО ОРИОН ПРАТИ ОВАЈ ПРОГРАМ И СА РАЗНИХ СТРАНА СТИЖУ ЖЕЉЕ ДА НЕКО ОД ВАС НАСТУПИ.

!?

ВЕРУЈТЕ, ЈА НИСАМ У ФОРМИ...

МЕНЕ НЕШТО ГРЕБЕ У ГРЛУ.

ЈА ЗНАМ САМО ДА ИМИТИРАМ КОСА.

ШЕФЕ, ЈА САМ У ФОРМИ!

ЖИКА! БАШ МИ ЈЕ МИЛО ШТО ТЕ ВИДИМ! КАКО СУ ТЕ ПРОПУСТИЛИ ДОВДЕ?

РЕКАО САМ ДА САМ ВАША МУЗИЧКА ПРАТЊА. НАГОВОРИ ШЕФА ДА ЈА СВИРАМ.

УМЕШАО СЕ ЗГРАБОН, НЕ СЛУТЕЋИ...

ПА АКО НА ВАШОЈ ПЛАНЕТИ СВИРАЈУ РОБОТИ, ДАЈТЕ ДА ЧУЈЕМО НЕШТО!

КАД БАШ НАВАЉУЈЕТЕ.

А САДА ЋЕ, ДРАГИ ОРИОНЦИ, ЧУВЕНИ СОЛИСТА ЖИКА ОДСВИРАТИ ГВОЗДЕНИ ГРОК

У Г -ДУРУ

БРАМ ТУМА БРУМ ТУМА

КРИЦА КРАЦА

ТРАМБА ЗГРАМБА

ТРЕКЕТЕ ЗВЕКЕТЕ

ДРУМБА-БА ДРУМБА-БЕ

МРАНГЕ ДРАНГЕ

ЗВРН ЗВРН

ТУМА ТУМА

ШКРАКА -РА ДРДКАРА

НЕ СВИЂА МИ СЕ!

ТО САМ И ОЧЕКИВАО! АЛИ ШТА СЕ СА ВАМА ДОГАЂА? БЛЕДИТЕ! ЈЕ ЛИ ВАМ ЗЛО?

ИДУЋЕГ ПЕТКА : ДРАМАТИЧНИ ТРЕНУЦИ У ЗГРАБОНОВОЈ ЛОЖИ!

ЏЕМС БОНД: САМО ЗА ТВОЈЕ ОЧИ III ДЕО

КОЛУМБО, КАЖИ СВОЈИМ ЉУДИМА ДА ОДМАХ ИЗИБУ!

КАСНО ЈЕ, БОНДЕ!

БРИТАНСКИ ОСМАТРАЧКИ БРОД ПОТОНУО ЈЕ КОД ОСТРВА КРФА. НА ЊЕМУ СЕ НАЛАЗИЛО НАЈНОВИЈЕ ДОСТИГНУЋЕ ТЕХНИКЕ - **АУТОМАТСКИ НАПАДАЧ ЦИЉА.**

НЕКОЛИКО ЗЕМАЉА И МАФИЈА ЖЕЛЕ ДА ГА СЕ ДОМОГНУ...

БРУМ!

...ТОК!

НИКАД НИЈЕ КАСНО...

1617/1

ОДЗВОНИЛО ТИ ЈЕ, ХУЉО !

БАНГ!

ШКРИ ИИИИИИИИИ!

НА ИВИЦИ СИ ПОНОРА, ЛОК!

Б ... БОНДЕ ... П ... ПАЗИ ... И НАЈМАЊИ ПОКРЕТ ...

ОВО СИ ОСТАВИО НАШЕМ ПРИЈАТЕЉУ ФЕРАРИ!

МОЖДА ЖЕЛИШ ДА ГА ОПЕТ ВИДИШ ...

... САДА КАДА ОДЛАЗИШ!

НЕЕЕ!

ЗБОГОМ, ЛОК!

ШТА ЋЕМО САД, БОНДЕ?

ЈА СЕ ВРАЋАМ НА КРФ!

"ТАМО ЈЕ УКОТВЉЕНА **ТРИАНА**, ОДМАХ ИЗНАД ПОТОПЉЕНОГ ХРАМА."

ЗДРАВО, МЕЛИНА! ГДЕ СУ ТИ БОЦЕ С КИСЕОНИКОМ?

ОСТАВИЛА САМ ИХ ДОЛЕ! МОЖДА ЋЕ МИ ЗАТРЕБАТИ!

ДОШАО САМ ДА ТИ ИСПРИЧАМ СВЕ И ЗАТРАЖИМ ПОМОЋ!

КАСНИЈЕ...

АКО ЈЕ **МОРСКИ ВУК** ПОТОНУО БЛИЗУ ХРАМА, ТАТА ЈЕ ТО СИГУРНО ЗАБЕЛЕЖИО У СВОМ ДНЕВНИКУ?

ДНЕВНИКУ! ДНЕВНИКУ! ДНЕВНИКУ!

ТАТА ЈЕ ИСТРАЖИВАО ДНО У НАШОЈ МАЛОЈ ПОДМОРНИЦИ!

ОВДЕ ПИШЕ ДА ЈЕ ОТКРИО ГЊУРАЧКО ЗВОНО ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈУ НАФТЕ!

КРИСТАТОС!

ТОГА ДАНА ЈЕ И УБИЈЕН!

ТРИ ДАНА КАСНИЈЕ ПРИТЕТИО ЈЕ ОЛУПИНУ НА ДНУ МОРА!

ОВО СУ И ПОСЛЕДЊИ РЕДОВИ!

ОЛУПИНА ЈЕ НА ВЕЛИКОЈ ДУБИНИ!

МАКС, ЋУТИ!

ТАТА ЈЕ ДОБИО МАКСА ПРЕ ТРИДЕСЕТ ГОДИНА! ПОНАВЉА СВЕ ШТО ЧУЈЕ!

СПУСТИЋЕМО СЕ ДОЛЕ ПОДМОРНИЦОМ!

УБРЗО...

СОНАР СЕ ОГЛАСИО! **МОРСКИ ВУК** ЈЕ БЛИЗУ!

НАЛАЗИМО СЕ НА ДУБИНИ ОД СТО ОСАМДЕСЕТ МЕТАРА! КОЛИКО ТО-ЖЕМО ДА ОСТАНЕМО У ВОДИ У ОВИМ НАШИМ ОДЕЛИМА?

ОСАМ МИНУТА!

ОНДА МОРА-ТО БРЗО ДА РАДИТО!

МОЖДА ЈЕ ПОСАДА УНИШТИЛА АУ-ТОМАТСКИ НАПАДАЧ ЦИЉА!

АКО ЈЕ ИМАЛА ВРЕ-МЕНА ЗА ТО!

ЕВО ГА!

ГАТ

ДЕТОНАТОР ЗА ЊЕГОВО УНИШ-ТЕЊЕ ЈЕ ТЕМПИ-РАН НА ЈЕДАН МИ-НУТ!

ИЗ НЕКОГ РАЗЛОГА ДУГМЕ НИЈЕ ПРИТИСНУТО!

МЕЛИНА, УЗМИ А.Н.Ц. !

ЈА ЋУ ДА СЕ ПОЗА-БАВИМ ДЕТОНА-ТОРОМ!

КВРЦ!

ЦЕМСЕ, МОЈА ЦЕВ ЗА ДОВОД ВАЗДУХА ЈЕ ПРО-БУШЕНА!

БОНД ЈЕ БРЗО АКТИВИ-РАО ДЕТОНАТОР...

НИСМО САМИ?

КРИСТА-ТОС!

ПОЗНАО САМ ГА, МЕЛИНА! ДРЖИ А.Н.Ц!

А ТИ, ПРИЈАТЕЉУ МОЈ...

...УЗМИ ОВАЈ ПАКЕТ!

ТО ЈЕ ЕКСПЛОЗИВ КОЈИ ЈЕ САМОЛЕПЉИВ!

НЕ ТРУДИ СЕ! НЕ МОЖЕШ ДА ГА ОДЛЕПИШ!

ПЛИВАЈ КА ПОДМОРНИЦИ!

ОСТАЛО НАМ ЈЕ ЈОШ САМО НЕКОЛ'КО СЕКУНДИ!

BYW!

УНУТРА...

ОБАВЕСТИЋУ САМ СВОЈУ ПОСАДУ ДА БУДЕ СПРЕМНА ДА НАС ПОДИГНЕ НА ПАЛУБУ!

ОДЛИЧНО!

5

МАЛО КАСНИЈЕ...

ГЛЕ КОГА ВИДИМ? ЧИКА АРИЈА?

ХВАЛА, БОНДЕ, ШТО СТЕ НАМ УШТЕДЕЛИ ТРУД!

А САД МИ ПРЕДАЈТЕ ТУ СТВАРЧИЦУ!

МА КОЛИКУ СУМУ ТРАЖИЛИ, МИ ЋЕМО ЈЕ УДВОСТРУЧИТИ!

ГДЕ ЈЕ МОЈА ПОСАДА?

ПРИХВАТАМ!

ВОДИТЕ ИХ!

ИСПОРУЧИЋУ А.Н.Ц. И ВРАТИТИ СЕ С НОВЦЕМ!

НЕ! НЕЋУ ДА СЕ ОДВОЈИМ ОД ЊЕГА!

РАЗМЕНИЋЕМО ПАКЕТЕ У МАНАСТИРУ НА ЛЕВКАСУ!

УСКОРО ЋЕТЕ ЈОШ СЕ ПРИДРУЖИТИ!

ВИДИМ ДА СИ СВЕ ИСПЛАНИРАО!

ПРЕБАЦИЋУ А.Н.Ц. У МАНАСТИР!

ЈА ЋУ ОБЕЗБЕДИТИ ПРЕВОЗ!

СКРИИ!

КАСНИЈЕ, НА КРИСТАТОСОВОМ БРОДУ...

ЈОШ СМО ЖИВИ, ТЕЛИНА?

КРМАНОШУ, ПУНОМ БРЗИНОМ НАПРЕД! ПРОВОЗАЈТО ОВО ДВОЈЕ!

ВОЛЕЛА БИХ ДА НИСМО?

ОВАЈ КОРАЛ ЋЕ НАС ИСЕЦКАТИ НА КОМАДИЋЕ...

... СЕМ АКО НЕ ИСКОРИСТИМ ЊЕГОВЕ ОШТРЕ ИВИЦЕ...

... И ПРЕКИНЕМ УЖЕ...

ОДВЕЗАЛИ СУ СЕ! ПУНОМ БРЗИНОМ НА ЊИХ!

ИМАМ ИДЕЈУ! ЗА МНОМ!

ОСТАЊИ ПОТОПЉЕНОГ ХРАМА! ОВО ЈЕ, ВЕРОВАТНО, АРХЕОЛОШКО ОТКРИЋЕ ТЕЛИНИНИХ РОДИТЕЉА!

АЛИ, ЗАШТО ПЛИВА ТАМО?

7

ПА, ДА! МЕЛИНИНЕ БОЦЕ С КИСЕОНИКОМ ...

НИ ТРАГА ОД ЊИХ! ПОД ВОДОМ СУ ВЕЋ ДЕСЕТ МИНУТА!

УБРЗО НА ТРИЈАНИ ...

УФ! МИСЛИЛА САМ ДА НИКАД НЕЋЕ ОТИБИ!

ОНА ХУЉА КРИСТАТОС ЈЕ ЈОШ ЖИВ!

И СИГУРНО ЈЕ НА ПУТУ ЗА ТАЈВАН!

НИКАДА ГА НЕЋЕТО УХВАТИТИ!

НИ ЊЕГА НИ А.Н.Ц.!

СУТРАДАН НА ЛЕВАКСУ ...

САМО ЈЕ КРИСТАТОС МОГАО ДА ОДАБЕРЕ ОВО МЕСТО ЗА СКЛОНИШТЕ!

ЈА ЋУ ПРВИ ДА СЕ ПОПНЕМ И СПУСТИМ КОРПУ! ЈЕСИ ЛИ СИГУРАН, КОЛУТБО, ДА ЊОТЕ ТОЖЕ ДА СЕ УПРАВЉА САМО СА ВРХА?

САСВИМ СИГУРАН! БУДИ ОПРЕЗАН, БОНДЕ!

У МАНАСТИРУ НА ЛЕВАКСУ! У МАНАСТИРУ НА ЛЕВАКСУ!

СЛУШАЈ ТАКСА!

ДА ТО НИЈЕ ЧУО ОД КРИСТАТОСА?

ПРОВЕРИЋЕМО!

ОВАКО СТРТО НИЈЕ НИ НА ХИМАЛАЈИМА!

ТРЕБА ДА НАСТУПИМ НА ТАКТИЧЕЊУ У ИНСБРУКУ И ОСЛУ! ЗАШТО ГУБИМ ВРЕМЕ НА ОВОМ ЈЕЗИВОМ ТЕСТУ?

АЛИ, ЈА ЖЕЛИМ ДА ОСВОЈИМ ЗЛАТНУ МЕДАЉУ!

МОЈИ ПЛАНОВИ СУ ИЗМЕЊЕНИ! ЖИВЕЋЕТО НЕКОЛИКО МЕСЕЦИ НА ТАЈВАНУ!

ОБОЈЕ ТО ЖЕЛИТО!

ЗНАМ ЈА ШТА ТИ ЖЕЛИШ! АЛИ, СУВИШЕ СИ СТАР ЗА ТО!

НЕЋУ ВИШЕ ДА ГУБИМ ВРЕМЕ С ТОБОМ!

ЏАКОБА, ТИ СИ ЈЕ ОКРЕНУЛА ПРОТИВ МЕНЕ!

ОСТАВИ СТАРУ НА МИРУ!

БИБИ, ТИ СИ МЛАДА! ПОТРЕБАН ТИ ЈЕ БОГАТ ЗАШТИТНИК!

НАЂИ БУГА!

ОБРАЧУНАЋУ СЕ С ТОБОМ КАО СА СВИМА ОНИМА КОЈИ МЕ ИЗДАЈУ!

ОСТАЛО МИ ЈЕ ЈОШ МАЛО ДО ВРХА...

НАДАМ СЕ ДА ОВИ КЛИНОВИ НЕКЕ ПОИСПАДАЈУ...

9

ПРВО ПРАВИЛО У ПЛАНИНАРЕЊУ ГЛАСИ ...

... НИКАД НЕ ГЛЕДАЈ ДОЛЕ!

ДУМ!

ПИНГ!

ДРУГО: УЧВРСТИ КЛИНОВЕ!

ГАДОВИ! ОЧЕКИВАЛИ СУ ПОСЕТУ...

ОСТАО ТИ ЈЕ САМО ЈОШ ЈЕДАН КЛИН?

НЕМАШ СРЕЋЕ, БОНДЕ! И ЊЕГА БУ ТИ ИЗБИТИ!

БЕЗ БРИГЕ...

ЦК!

... ИМАМ ИХ ЈОШ!

МОРАМ ДА ПРОНАЂЕМ КАБИНУ ИЗ КОЈЕ СЕ УПРАВЉА...

... КОРПОМ!

ЗАСАД ЈЕ СВЕ У РЕДУ! СЕМ ОНОГ ТИПА, НИКО ME НИЈЕ ПРИМЕТИО!

10

АЛИ...

НЕ! НЕ ПУЦАЈ-ТЕ!

ОТКРИВЕНИ СМО!

ЗНГ!

КОЛУМБО, ДА Л' ЈЕ ОВО ЈЕДИНИ УЛАЗ У МАНАСТИР?

КАКАВ ПОГОДАК!

ДА, ПРИЈАТЕЉУ!

АЛИ, ТАКО СУ ЗАМАНДАЉЕНА ДА НИКО ЖИВ НЕ МОЖЕ ДА ИХ ОТВОРИ СПОЉА!

ДИЋИ ЋЕМО ИХ У ВАЗДУХ!

ВРАТА СЕ ОТВАРАЈУ!

... ТИШИНА! ЧУЋЕ ВАС КРИСТАТОС!

ЏАКОБА БРИНК! ДА ЛИ ЈЕ И БИБИ ТУ?

ДА! НАС ДВЕ ОДЛАЗИТО! КРИСТАТОС НЕ СМЕ ДА САЗНА ДОК НЕ ПОБЕГНЕМО!

ПОМОЗИ НАМ И ЈА ЋУ ПОМОЋИ ТЕБИ!

СТИЖЕ ХЕЛИКОПТЕР, КРИСТАТОСЕ!

ШТА СИ УЧИНИО С ЏАКОБОМ? ГУРНУО СИ ЈЕ НИЗ СТЕНЕ?

БИБИ, ИДИ У СВОЈУ СОБУ ПРЕ НЕГО...

ШАНГР!

БЕЖИ, БИБИ! ЈА ЋУ СЕ С ЊИМА ОБРАЧУНАТИ!

ВАРАШ СЕ, БОНДЕ!

ТО ТИ МИСЛИШ, КРИГЛЕРУ!

ДУМ!

ЗМИЈО! ТОБОМ ЋУ СЕ ПОЗАБАВИТИ КАСНИЈЕ!

СТИЖИ СЕ, КРИГЛЕРУ, БИЈЕШ ЖЕНУ!

ДУМ!

УУФ!

СРЕДИ ГА, КРИГЛЕРУ...

... ДОК ЈА ИЗНЕСЕМ А.Н.Ц. НА СИГУРНО!

12

СА ЗАДОВОЉСТВОМ, КРИСТАТОСЕ?

ДУМ!

УВЕРИЋЕШ СЕ?

ОДЗВОНИЛО ТИ ЈЕ, БОНДЕ?

ТО ТИ МИСЛИШ?

МНОГО СИ, БРАТЕ, УПОРАН?

А ТАКВЕ НЕ ПОДНОСИМ?

ГДЕ ЈЕ КРИСТАТОС?

ПОБЕГАО ЈЕ С ПРЕДАЈНИКОМ? МОРАМО ДА ГА ПРОНАЂЕМО ПРЕ НЕГО ШТО СЕ ХЕЛИКОПТЕР СПУСТИ?

13

КУДА ТАКО ЖУРИШ, КРИСТОСЕ?

КОЛУМБО!

НЕ БУДИ ЛУД! МОЖЕТО ДА СЕ НАГОДИМО!

ИПАК САМ СЕ САМО ШАПИО!

ДУМ!

НЕ МРДАЈТЕ! ОПКОЉЕНИ СТЕ!

ПУЦАЈТЕ, БРИГА МЕ! АЛ' ПРВО ЋУ УБИТИ КРИСТАТОСА!

НЕ, ЖЕЛИНА! ПРЕДАЋЕМО ГА ГРЧКОЈ ПОЛИЦИЈИ!

СКЛОНИ СЕ, БОНДЕ!

НЕ БУДИ ЛУДА! ЗАР ЗБОГ ЊЕГА ДА ЗАВРШИШ У ЗАТВОРУ!

ЗНГ!

НОЖ!

ХВАЛА, КОЛУТБО!

ЧЕМУ СЛУЖЕ ПРИЈАТЕЉИ?

А САД ЈЕ НА РЕДУ НЕПРИЈАТАН ДЕО ПОСЛА!

НАШИ ПРИЈАТЕЉИ С ТАЈВАНА ИМАЈУ ТАШИНКЕ...

...АЛ' ЈА ИСТО ТАКО ЗНАМ ДА ВАМ ЈЕ НАРЕЂЕНО ДА ИЗБЕГАВАТЕ ИНЦИДЕНТЕ...

...ЧАК АКО ТО ЗНАЧИ ДА ЋЕТЕ СЕ ВРАТИТИ КУЋИ ПРАЗНИХ РУКУ!

ЗАР НЕ?

ДУМ!

КРЦ!

ОВА РУНДА ЈЕ ТВОЈА, БОНДЕ...

...АЛ' МИ ЋЕТО СЕ ОПЕТ СРЕСТИ?

ТО ВАМ ОБЕЋАВАМ!

ЊИХОВА ОПЕРАЦИЈА ЈЕ НЕУСПЕЛА...

...АЛ' БИБИ НИЈЕ ЗАБРИНУТА? НАШЛА ЈЕ ДРУГОГ ЗАШТИТНИКА!

15

15

ТЕ ВЕЧЕ-РИ...

ЧЕМСЕ, ВОЛЕЛА БИХ...

ШТА, МЕЛИНА?

... ДА ОДЕМО НА НОЋНО КУПАЊЕ?

СКВИИИ! ПОЉУБИ МЕ!

БОНДЕ, ЧУ-ЈЕШ ЛИ МЕ? ОБРАЂАМ ТИ СЕ ПРЕКО САТЕЛИТА, ТАЈНОМ ВЕЗОМ! БОНДЕ?

СКВИИИ! БОНДЕ! БОНДЕ!

ПРЕД-СЕДНИК ЖЕЛИ ДА ГОВОРИ С ТО-БОМ!

БОНДЕ, ЛИЧНО САМ ЖЕЛЕО ДА РАЗГОВА-РАМ С ВАМА И ЧЕСТИ-ТАМ НА УСПЕШНО ОБА-ВЉЕНОМ ЗАДАТКУ! ХВАЛА ВАМ!

САМО ЗА ТВОЈЕ ОЧИ, ДРАГИ!

ПОЉУ-БИ МЕ! ПОЉУ-БИ МЕ!

ХВАЛА ВАМ! ХВАЛА ВАМ!

НЕ ЗАХВАЉУЈ-ТЕ МИ СЕ, БОНДЕ! МИ СМО ВАШИ ДУЖНИЦИ! АКО НЕШТО МОГУ ДА УЧИНИМ ЗА ВАС...

ШТА?!

ИЗГЛЕДА ДА ИМА-МО СМЕЋЕ НА ЛИ-НИЈИ!

БОНДЕ? БОНДЕ?

КРАЈ

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

УФ! ДА ЛИ ЋУ СЕ ЈА ИКАДА УДАТИ?

САСВИМ СИГУРНО! И ТО КАД НАЈМАЊЕ ОЧЕКУЈЕШ!

КАД СЕ САМО СЕТИМ... НИКАДА НЕЋУ ЗАБОРАВИТИ ДАН КАДА МЕ ЈЕ ТВОЈ ТАТА ЗАПРОСИО!

ИШЛИ СМО НА НЕКИ ИЗЛЕТ...

© 1982 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

КАД САМ ПРОСТРЛА ЋЕБЕ...

... ОН ЈЕ ПАО ПРЕДА МНОМ НА КОЛЕНА!

ОХ! КАКО ТО ЗВУЧИ РОМАНТИЧНО! АЛИ, ЗАШТО ТЕ ЈЕ ЗАПРОСИО **БАШ ТАДА?**

ДА НИСАМ, НЕ БИ МИ ДАЛА НИ МРВИЦУ ОД ОНИХ ЂАКОНИЈА!

DIK BROWNE 8-22

34. ВЕРЗИЈА

Француски новинар, књижевник и синаест, Жак Лоран велики је познавалац дела Виктора Игоа. Недавно је, поводом премијере филмског спектакла „Јадници" — рађеног по истоименом Игоовом роману — написао:

— Вероватно Иго није читао „Комунистички манифест", док је писао „Јаднике" али она реченица из „Манифеста" да „пролетаријат нема шта да изгуби осим својим окова" суштина је многих Игоових поглавља.

Филм је режирао Робер Осеин, а направљене су одмах две верзије: за велики — и мали екран. Игоу је требало седам година да напише ово своје можда највеће дело, Осеину тридесет седмица да од њега направи екранизацију „Јадника" — 34. по реду! Али, у Француској је филм изазвао огромно интересовање тако да је, што због њега што због још ве-

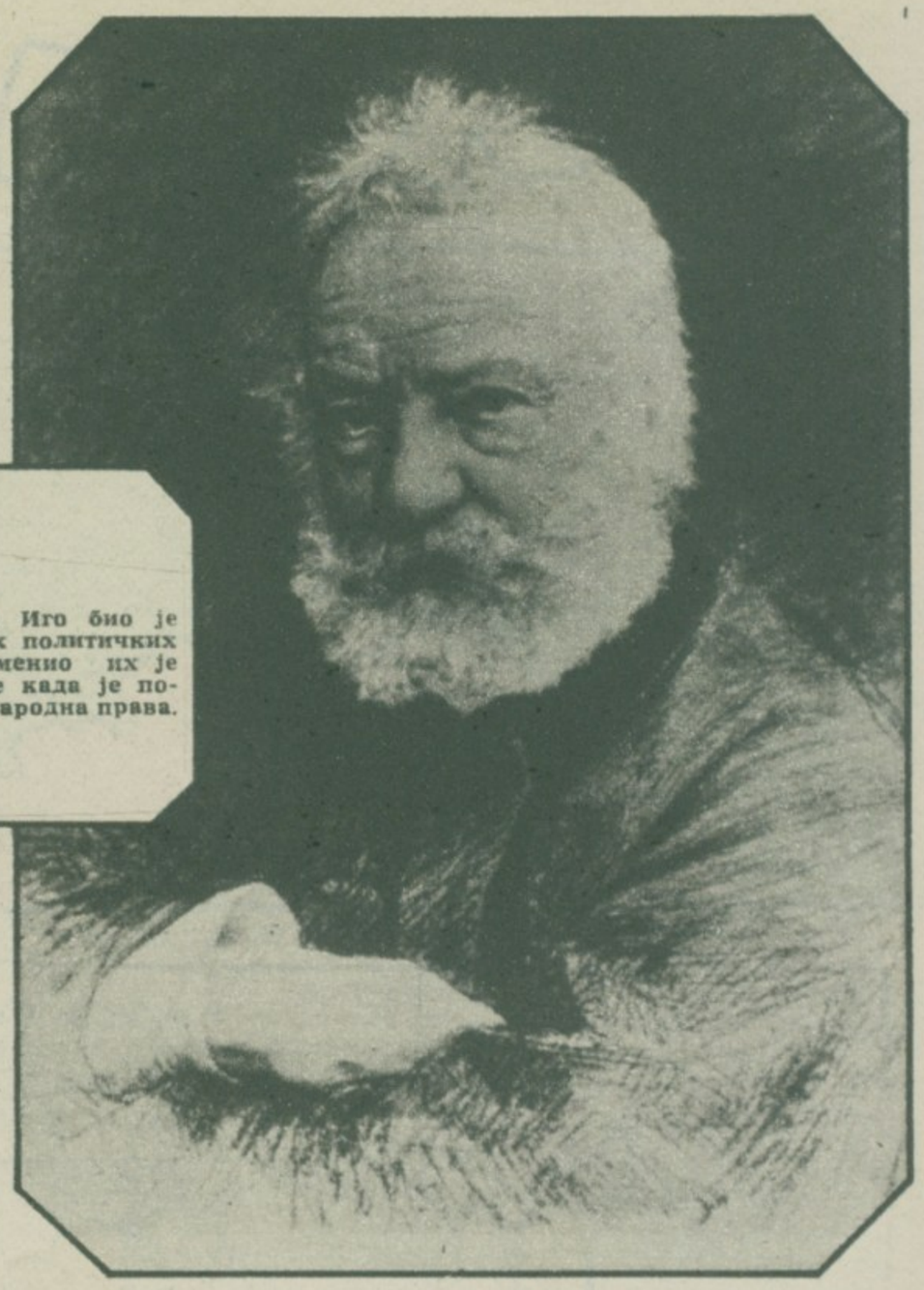

Млади Виктор Иго био је конзервативних политичких схватања. Променио их је под старе дане када је постао борац за народна права.

ВИКТОР ИГО ЧОВЕК ГОДИНЕ

ПОСЛЕ НАЈНОВИЈЕ ПРЕМИЈЕРЕ ФИЛМА „ЈАДНИЦИ" У ФРАНЦУСКОЈ ЈЕ ЗАВЛАДАЛО НЕВИЂЕНО ИНТЕРЕСОВАЊЕ ЗА ЧУВЕНОГ ПИСЦА. ЊЕГОВ ЖИВОТ И САМ ЈЕ УЗБУДЉИВА ПРИЧА ПУНА НЕОБИЧНИХ ОБРТА.

ће потражње исто тако добро продаваних романа, Виктор Иго проглашен за „човека школске године 1982".

Хоћу све или ништа!

Да је могао доживети ове најновије овације, Виктор Иго би сигурно био пуна срца, јер он није спадао у писце равнодушне на славу. Чувене су његове речи:

— Једина слава која ме занима јесте она коју човек доживи! — Осетио је славу за живота, али никада онолику као кад је лежао на посмртном одру... До Пантеона га је испратило преко 500 хиљада Парижана.

Виктор Иго се родио 1802. године као трећи син генерала Жозефа Леополда Сижисбера, тада на служби у Безансону. Детињство је провео у домовини, али и у Италији и Шпанији. Кажу да је веома рано испољио таленат за лепу реч и — страховиту амбицију. Још у гимназији, после првих песама које је написао, рекао је:

— Хоћу да будем Шатобријан или ништа!

Те нескромне речи ушле су у историју јер је Виктор Иго постао појава која је и дужином живота и величином дела обухватила и снажно обележила цео 19. век. Кад је пожелео да буде Шатобријан, имао је само четрнаест година, а већ са петнаест Француска академија доделила му је награду за поезију. То је пресудило да се он већ тада — насупрот очевој жељи да студира технику — сасвим чврсто одлучи за књижевност.

Млади Иго се уписао на правни факултет. Међутим, брзо је схватио да му студије одвлаче време које би посветио стиховима. Зато је напустио факултет и 1819. године са своја два старија брата основао лист „Консерватер литерер": Иго је у то време био верни следбеник режима Реставрације и краља Луја XVIII. За разлику од оног природнијег развојног пута по коме су млади обично напредних схватања него стари људи, Иго је имао обрнут редослед: он ће под старе дане постати лево политички оријентисан.

Сада је, међутим, испевао оде (под тим насловом објавио је своју прву збирку песама) у славу званичне политике. Упоредо је Иго писао и прве романе: „Хан с Исланда" и „Биг Жаргал". Објављивао је песме у часопису „Француска муза" и, како је био ред, редовно одлазио у салон Шарла Нодијеа, чувено место само за одабране људе од пера.

Мали против великог

Биле су то двадесете године прошлог века. Иго се оженио и добио једно за другим четворо деце: два сина и две кћери. Живот ће му наменити сличну судбину као нашем великом песнику Чика Јови Змају: надживеће троје своје деце. Али, у време Нодијевог салона Иго је млад и просто га прождире амбиција. Он машта о тријумфу који би засенио све и у таквој грозници пише драму у стиховима „Кромвел".

Драма није уопште могла да се игра. Међутим — блесак тријумфа изазвао је њен предговор! У њему је Иго изнео шта би све морало да одликује „антикласичну", то јест романтичарску драму, па и поред тога што је „Кромвел" омануо аутор је постао, како се говорило, млади бог, вођа романтичара. А предговор који је написао сматра се манифестом новог правца, романтизма.

Тада се он са породицом уселио у кућу која је данас Музеј Виктора Игоа, а налази се на париском тргу Вож. Његова слава још више је порасла после овација које је доживео драмом „Ернани". Драма је изведена у „Комеди Франсез" — бастиону класичног позоришта, а после премијере млади обожаваоци готово су носили Игоа на рукама... У предговору „Ернанију" написао је:

„Романтизам није ништа друго до либерализам у књижевности!"

Сада се романтичарски „сенакл“ (кружок) из Нодијеовог преселио у Игоов салон, са подмлађеном публиком. Долазе млади поборници новог: Жерар де Нервал, Теофил Готје, Дима, Балзак, Сент-Бев.

Управо Сент-Бев, као песник млак и писац једног јединог осредњег романа али будући снажан књижевни критичар, изменио је живот Виктора Итоа. Изазвао је раздор после којег ће Иго до краја живота водити прави двоструки живот, са две породице.

Трагедија

Сент-Бев и Игоова супруга Адела упознали су се управо у романтичарском кружоку у њеној кући и заљубили се једно у друго. Идила је трајала кратко. И Сент-Бев и Адела Иго провели су остатак живота у кајању и психичким мученьима, а Виктор Иго је доживео прво велико огорчење у свом животу. Када је 1833. срео младу Жилијет Друе — довео ју је својој кући! Неко време су сви становали под истим кровом, а после је Иго изнајмио за Жилијет други стан. Када је породица Иго одлазила на летовање, Жилијет је летовала у истом месту. Иго никада није напустио Аделу и децу, а заснивао је и другу породицу, јер је са Жилијетом добио кћерку Клер.

Ово је и време невероватне плодности литерарног стварања Игоа, све самих ремек-дела. Објавио је роман „Богородичина црква у Паризу“, четири збирке песама („Јесење лишће“, „Песме сутона“, „Унутрашњи гласови и „Светлости и сенке“), па драме у прози и у стиховима међу којима најбољу коју је уопште написао „Руј Блас“. Издавани га опседају, примљен је у Француску академију, додељено му је одликовање Легије части.

А онда, два страшка краха, исте 1843. године. Његова последња драма у стиху „Господари“ била је извиждана и тада је Иго одлучио да више уопште не пише драме. Затим је уследила његова највећа лична трагедија: 4. септембра његова најстарија кћер Леополдина утопила се у језеру. Иго је то сазнао у крчми из новина, пошто се налазио на путовању и вест га је просто покосила. Страшно је патио. Слично као што је Чика Јова Змај написао збирку потресне лирике „Вулићи увеоци“, Иго је своју тугу изливао у песме, али није могао да их објави. Тек пуних шеснаест година после трагедије појавила се збирка „Контемплације“ у којој су његови можда најснажнији стихови.

У међувремену је лутао и путовао, а затим се посветио политици.

Побуна и бекство

Краљ Луј-Филип доделио му је титулу француског пера. Именован је послаником Париза у Уставотворној скупштини, што је био висок положај, који је Иго употребио за чудне политичке потезе. Прво се по сваку цену трудио да његова пријатељица, млада и лепа војвоткиња од Орлеана — буде проглашена регенткињом. А после тога да принц Луј Наполеон постане председник Републике! Чак је написао еп „Легенда о Наполеону“, а онда се, сасвим изненада, окренуо сасвим улево и постао опозиција. Чак је 2. децембра 1851. покушао да дигне Парижане поново на барикаде!

Не само да није успео него је морао да бежи како га не би ухапсили. Прво у Белгију, а затим на острва Церси и Гернси у Енглеској. Почео је период готово двадесетогодишњег изгнанства у које су пошле обе Игоове породице. Иго је старио у великој кући на Гернсију кроз чије је прозоре посматрао удаљене француске обале. Умрла му је кћерка Клер, умрла супруга Адела, мало после повратка у домовину и синови у размаку од две године. Ипак, Иго непрестано

Из ове куће на острву Гернсију остарели изгнаник упирао је поглед преко Ламанша, на удаљене француске обале.

Вест да му се кћер Леополдина утопила Виктор Иго сазнао је у крчми. То га је поразило. На овај њен портрет залепио је комадић тканине и записао: „О, лепа хаљиница коју је носила“.

Главне улоге у филму „Јадници“ режисер Робер Осеин поверио је Лину Вентури (Жан Валжан) и младој Кристијан Жан (Козета).

пише. Писање је било и остало његова најјача страна... Између осталих дела, у изгнанству су настали и „Јадници“.

Иго се вратио у Француску у време Треће републике и бурних политичких догађаја. Била је 1870. година. Изабран је у Народну скупштину, али је у њој гласао за рат (са Пруском) а потом дао оставку. У време париске комуне налазио се у Белгији и Луксембургу, а када се поново вратио у Париз, проглашен је за доживотног сенатора.

Парижани су га ипак сматрали борцем за народна права. Када је фебруара 1881. године ушао у осамдесету годину живота, свет се искупио и клицао под његовим прозорима. А када је 1885. умро, приређена му је невиђена сахрана. Стотине хиљада људи ишле су у поворци од Тријумфалне капије до Пантеона — гробнице оних Француза који су задужили своју земљу.

М. К.

Праизвор материје: уметников приказ „Велике експлозије“ у којој је настала васиона.

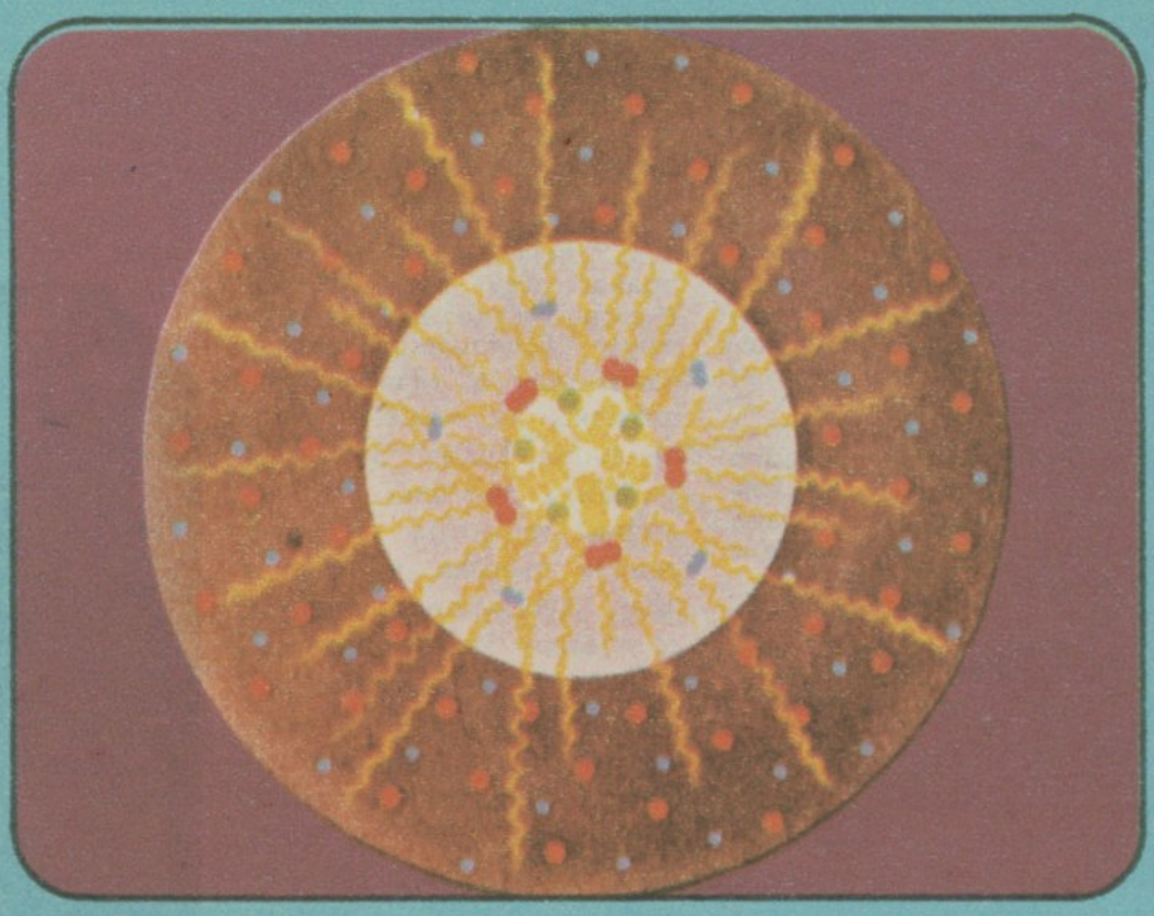

Почетак настанка материје: приказ стварања неизмерних количина протона, неутрона и електрона.

КЉУЧ ПОСТАНКА СВЕТА

НЕКАД СУ УЧЕЊАЦИ ВЕРОВАЛИ ДА ВАСИОНУ ЧИНЕ ЧЕТИРИ ОСНОВНА ЕЛЕМЕНТА: ВАЗДУХ, ВАТРА, ЗЕМЉА И ВОДА. ДАНАС НАУЧНИЦИ ЗНАЈУ ДА СЕ СВЕМИР САСТОЈИ ОД 92 ЕЛЕМЕНТА. И НЕ САМО ТО.

Сви елементи сачињени су од атома, а сви атоми састоје се од средишњег језгра и роја електрона који га окружује. Језгро чине позитивно наелектрисани протони и ненаелектрисани неутрони. Сваки протон има свој негативно наелектрисани парњак-електрона — у облаку који окружује језгро. Основну разлику међу елементима представља број протона у језгру атома. Што је елемент тежи, то је број протона већи. Атом водоника има само један протон, а уранов чак 92!

Алхемичари то нису знали

Астрономи су установили да васиона претежно садржи водоник који је главни елеменат међузвезданог простора, али и већине звезда. Наше Сунце, на пример, садржи 78 одсто водоника и због тога научници верују да су сви елементи настали од водоника.

Пре неколико стотина година алхемичари су покушавали да „безвредно“ олово (82 протона) претворе у скупоцено злато (79 протона). Сматрали су да то могу постићи уз помоћ хемијских реакција. Данас знамо да хемијске реакције мењају једино број електрона који држи језгро атома. Да би се променио елеменат, потребно је изменити само језгро.

Нуклеарни физичари научили су како да у језгро утисну додатне протоне да би произвели другачији елеменат, као и то како да тешко језгро разбију у неколико лакших. Ови огледи, уз нешто маште, указују на начин на који елементи у средиштима звезда могу да се претварају у друге елементе. У условима у којима владају фантастичне температуре и чудовишни притисци долази до честих судара и спајања језгара, односно до трансмутације елемената.

У нуклеарној пећи у срцу нашег Сунца, водоникови атоми (један протон) стапају се да би створили атоме хелијума (два протона). Овај процес ослобађа велику количину енергије захваљујући којој Сунце и сија. Исти овај процес омогућава хидрогенској бомби страховиту разорну моћ, на жалост срачунату на уништење људи и света што су они створили.

Деца звезда

Звезде сијају захваљујући фузији свог водоничног горива, што обезбеђује светлост за веома дуго време — у случају Сунца најмање десет милијарди година. Кад звезда потроши целокупно водонично гориво, њено језгро се нагло сабија. Услед тога, температура и притисак се фантастично повећавају. Звезда у тим новим условима почиње да фузионише хелијум у још тежи елемент — угљеник (шест протона).

Веће звезде сагоревају брже и на вишој температури, па су у стању да угљеник фузионишу у још теже елементе, све до гвожђа (26 протона). На крају, масивна звезда завршава свој животни век са језгром од самог гвожђа, из кога више не може да се ослобађа енергија. Звезда се сурвава у саму себе, а затим експлодира.

Ми тада видимо ретку небеску појаву — супернову, блесак који хиљадоструко надмашује сјај дотад неугледне звезде. фантастична експлозија одбацује у свим правцима богату колекцију тешких елемената. Сама детонација у стању је да произведе и одбаци и друге тешке елементе, укључујући и уран.

Научници верују да се из међузвезданих облака гаса и прашине, богатих тешким елементима из претходних експлозија супернова, формирају нова поколења звезда. Ако у близини неке звезде почну да се формирају и планете, оне у себе прикупљају све елементе који се ту нађу — на пример, угљеник, кисеоник и азот. Ова три елемента су основа живота на Земљи па би се, према томе, са пуно разлога могло рећи да смо ми „деца звезда“. И наше Сунце и друге звезде обогаћују међузвездани гас и прашину тешким елементима, чије деliће у космички простор односе такозвани „звездани ветрови“.

Ако су сви елементи у васиони настали од водоника, како је постао толики водоник? Одговор на ово питање враћа нас у време постанка васионе. Постоје многобројни докази да се пре приближно двадесет милијарди година десила страховита космичка експлозија, а многи огледи показују да се васиона под дејством тог првобитног праска и данас шири. Ова сазнања воде нас до теорије о „великој експлозији“ у којој је створена васиона.

Велика експлозија

Ми још не знамо да ли је „велика експлозија“ била поремећај у ткању простора и времена, или понављање једног чина који се одувек догађа у правилним временским размацима. Било како било, теорија каже да су у „великој експлозији“ настале неизмерне количине протона, неутрона и електрона. Њиховим каснијим сударањем и спајањем створене су фантастичне количине водоника (и нешто хелијума), из којих су се затим формирале звезде, а у њиховим недрима настајали су све тежи елементи.

Савремена астрономија помало личи на криминалистичку загонетку, а астрономи на детективе који проучавају трагове што се и данас налазе око нас, настојећи да објасне оно што се догодило пре много милијарди година. Хемија васионе представља кључ за тумачење постанка света и настанка живота

Есад Јакуповић

РЕЗУПТАТИ МЕЂУНАРОДНОГ ЛИКОВНОГ КОНКУРСА »НАЦРТАЈТЕ ПИНОКИЈА«

Како смо обећали, у сваком броју „Забавник“ ће објављивати ко су добитници награда на великом међународном ликовном конкурсу за децу од 6 до 10 година „Нацртајте Пинокија“. Прошли пут сазнали сте ко ће провести седам дана у Фиренци. Овога пута на реду су школе и још 64 појединца.

Као што вам је познато организатори су за школе предвидели две награде: за ону која пошаље најквалитетније радове и ону која се најмасовније буде одазвала цртајући несташног дечака Пинокија. Стручни жири је прегледао све радове које су послале школе и одлучио да обе награде припадну Основној школи „Вук Караџић“ из Црвенке! Ова школа је у исто време послала највећи број (452) цртежа од којих су 54 ученика добила појединачне награде! Према томе Основној школи „Вук Караџић“ из Црвенке заслужено су припале обе награде:

филмски пројектор на касете, спортска опрема за школски фудбалски тим и велики „Забавников“ пехар у трајно власништво

За овакав успех, поред малих цртача, најзаслужнији је ликовни педагог Андрија Шарановић који је, заједно са разредним учитељима, организовао конкурс и у матичној школи и у њеним подручним одељењима. Организатори конкурса „Политикин забавник“ и Италијански институт за културу им срдачно честитају на постигнутом успеху.

УБЕДЉИВО ПРВИ

ОД 104 ШКОЛЕ ИЗ ЦЕЛЕ ЗЕМЉЕ КОЈЕ СУ ПОСЛАЛЕ 4030 РАДОВА ЖИРИ ЈЕ ОДЛУЧИО ДА ОБЕ НАГРАДЕ ПРИПАДНУ ОСНОВНОЈ ШКОЛИ „ВУК КАРАЏИЋ“ ИЗ ЦРВЕНКЕ!

НАГРАДЕ ПОЈЕДИНЦИМА:

Велике играчке:

„Зебру“ је добио Огњен Шестић, Париске комуне 31/8 Нови Београд а „Нило“ је припао Милки Брдар, Маршала Тита 30 Босански Нови

„Југопластикине“ велике лутке комплет одевене добили су:

Јована Беадер, Расадних II Ві/30 Крушевац,
Јасмина Стојковић, Доситејева 18 Соко Бања,
Александра Андрејевића, Коче Рацина 17/29 Крагујевац,
Катарина Живановић, Нехрурова 204 Нови Београд,
Марина Васић, Радићева 2 Сарајево,
Маја Манце, Августа Цесарца 10/20 Сисак,
Снежана Каравустова, Довленцик 156 Битољ,
Бојана Никчевић, Булевар Љењина 51/34 Титоград,
Милена Аћимовић, Јакшићева 5 Титово Ужице и
Тања Милатовић, Булевар АВНОЈ-а 134/20 Нови Београд

Душек за воду добио је Марко Вујовић, Основна школа „Вук Караџић“ из Црвенке.

Сабрана дела Антоана Сент Егзимперија припала су:
Николи Дојчиновском, Цара Душана 127 Земун,
Оливеру Зецу, Молизанских Хрвата 39 Мађарска и
Гордани Грујић, Петра Драпшина 13 Надаљ.

Појасеви за плажу

Иако је још зима, **Југопластика** будућим пливачима шаље појасеве за пливање да спремни дочекају идуће лето. Добитници су:
Драгана Раић, Јурија Гагарина 35/83 Нови Београд,
Роберт Крипкер, Едварда Кардеља 86 Неделишће,
Милутин Ђорђевић, Рударска 9 Пожаревац,
Драган Ожеговић, Булевар ЈНА 17 Београд
Санда Ристовски, Булевар АВНОЈ-а 153 А/7 Нови Београд,
Јасна Максимовић, Ђуре Ђаковића 1/1 Земун,
Невена Гавриловић, Омладинских бригада 57 ст. 72 Нови Београд,
Милена Стефановић, Хајдук Вељкова 27 Велико Градиште,
Алекса Марковић, Милоша Мамића 3 Земун,
Ана Ацић, Јурија Гагарина 239/31/V Нови Београд,
Селма Ацеровић, Ужичка 12/с 5/16 Тузла,
Бранка Борић, Словенска 4 Земун,
Драгица Вукадиновић, Доброта 55 (зграда Југопетрола) Котор,
Весна Живановић, Маршала Тита 82 Чуруг и
Марко Јакшић, Кајмакчаланска 67 Београд

Сабрана дела Марка Твена добили су:
Александар Србљак, В. Тасковића 73/39 Ниш и
Вера Пешић, Борисе Кидрича 6 ст. 9 Топола

Налив-пера марке „Паркер“ и „Аурора“ шаљемо:
Станислави Мађар, Високовска 16 Чепин,
Ани Ђурић, Балканска 7 Прокупље,
Лидији Димитријевић, Уровачки гај 309 Обреновац,
Сунчици Жупан, Миколићи 19/5 Загреб,
Хени Планк, Пешчица 6 Шентјур при Целју
Робију Лешинику, Лажница 36 Лимбуш
Бруну Буригу, Марка Орешковића 28 Кутина,
Катарини Ранковић, М. Тита 122 Ваљево,
Петри Резар, В. завоји 46 Марибор,
Мирјани Шмит, Проте Матеје 46/II Београд,
Нини Дукић, XXXI дивизије 7/а Крањ,
Ани Гарић, Рибничка 4 Београд,
Марију Старки, Еугена Кумичића 184/а Бјеловар,
Драгану Ковачком, III раз. Оси. школе „Ђура Јакшић“ Перлез,
Николи Фабрису, V/2 осн. школе „Стјепан М. Љубиша“ Будва,
Јелени Новаковић, Вука Караџића 44/а Остружница,
Данијели Ритан, Добојска 9, Бањалука,
Мирославу Станковићу, Матије Ћурћи 16/8 Сремска Митровица,
Миодрагу Илићу, Љењинова 23 Кула,
Снежани Николић, Народног фронта 44 Београд,
Бранкици Стојчевској, Осн. училиште „Мирче Ацев“, Горче Петров, насеље Оризари Скопље,
Дејану Грабнеру, Ослобођења 3 и 5/5 Сплит,
Дарији Аничић, село Прибинић Парлози,
Дејану Салаи, Братства и јединства 21 Опаци,
Соњи Балактич, Годич 12 Стаховица,
Наташи Ђировић, Скерлићева 34/1 Сарајево,
Ивану Стефановском, Ђорђа Андрејевића Куна 31/а Скопље,
Александри Шуњаревић, Димитрија Туцовића 30 Ковин,
Марјану Симони, III раз Оси. школе „С. М. Љубиша“ Будва и
Миомиру Јовићу, Градски парк 2 Земун

У идућем броју наставак резултата конкурса. Поред 119 добитника осталих награда објављујемо коме је припао велики гумени чамац са веслима и пумпом и базен — поклон Југопластике из Сплита.

ПРИЧА О ГРУПИ КРАФТВЕРК

РОМАНТИКА У ТЕХНОЛОГИЈИ

Крафтверк су: Ралф Хутер, Флоријан Шнајдер, Карл Бартос и Волфганг Флур. Ову групу многи сматрају правом електронском симфонијом.

„Наша музика представља универзални звук и не припада ниједној светској култури" — каже Флоријан Шнајдер. „Електронска музика је у стању да премости све националне и језичке баријере и задовољи свачији укус".

Музику ове немачке групе звали су најразличитијим именима од »Machine Music« (музика машине), Краут-рока, минималног електронског панка до индустријског рока и фолка. Како год да назовемо њихову музику јасно је да група Крафтверк, једна од неколико у још младом електронском музичком свету, има највише присталица. То доказују и феноменални успеси свих њихових албума.

Године 1970. Хутер и Шнајдер, који су студирали класичну музику на Дизелдорфском Конзерваторијуму и били истовремено фасцинирани звуком синтисајзера, открили су „Клинг-Кланг" студио. Од самог почетка чланови групе су се трудили да се њихова музика не одликује само инструменталном формом, рок, џез и поп звука већ и познатим европским класичним звуком.

— Клинг Кланг студио је — каже Хутер — као лабораторија у којој радимо као научници. Имали смо идеје о звуку какав се раније није чуо и због тога смо радили са инжењерима који су нам помагали да из постојећих инструмената извучемо тај непознати звук. Ми живимо у свету електронике. Покушавамо да пронађемо романтику у технологији.

Први албум „Аутобан" објављен је 1974. године. Велики успех постигао је у САД што се ретко дешава европским групама. Тамо је плоча доспела до 5. места топ-листе на којој се задржала двадесет и две недеље.

Албум »Radio Activity« издат у марту 1976. године био је веома слушан у целом свету а у Француској је дошао до првог места топ-листе. Тамо је проглашен за плочу године.

На плочи »Machine Man« (Човек машина) чланови састава показали су да су њихови музички хоризонти много шири него што су то многи наслућивали. Експериментисали су са синтетичким гласовима и на тај начин звук је добио нову димензију.

»Trans Europa Express« издат 1977. године постао је интернационални диско фаворит. Група је проглашена за најбољу европску групу те године. На албуму се налазило неколико песама у диско ритму што је свакако изненадило њихове најверније присталице.

Већ годину дана група Крафтверк није издала албум. Вероватно спремају нека нова изненађења.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

УЗМИ Л (TAKE THE L)

Изводи: група **МОТЕЛС**

Watching my hands
Holding my face
One more evening gone
to waste
No longer do I know
my place

Killing time and missing
my cues
Watching her belong to
you
Tears could only change
my view

Take the »L« out of
Lover and it's over
Take the »L« out of
Lover and it's over

Growing up has always
bee tough
Good intentions never
good enough
I would take you far
away
Do anything to make
you stay

Tako the »L« out of
Lover and it's over
Take the »L« out of
Lover and it's over

Every drink and cigarette
All those times we never
met
There are things we
should forget
Now it's over, over

Take the »L« out of
Lover and it's over
Take the »L« out of
Lover and it's over

ЈЕСТЕ ЛИ ПОП - ЕКСПЕРТ

1. *Задимљени простор, руке које грле,*
усне које љубе, те љубави прве
срећа која носи, чак брже од звука,
док севају светла, нека влада бука...

2. *Ми у одијелу*
Ми спретна браћа
Ми лаке руке
Ми брзе ноге...

3. *Љубав је прича из лажних магазина*
Љубав је миљама далеко од нас
Када ме провоцираш
Налазим да ти се свиђам
Не фурај се, дјевојко, на нас

4. *Вријеме је вечерњег излаза*
у огледалу гледам своје лице
Ох, већ се виде прве боре
неке су од ноћи, неке од смијеха
све ћу то сакрити...

5. *Све су битке досад изгубљене трајно*
добијмо бар ову, то би било сјајно
у мраку се жари једна цигарета
као свјетионик на почетку свијета...

6. *Није лако знам*
згазити све
бол изреченог
у грлу је...

7. *У мислима с тобом*
негде у даљини ја тражим мир
осећам да пут тај
нешто сасвим страно нам доноси...

ТАЧНИ ОДГОВОРИ: 1. „Иџпај, лудиј" џрџпа Гордо 2. „Мидлоџ" џрџпа Боа 3. „Проведимо вискенд заједно" џрџпа Азра 4. „Плаш на сасіе лиће" џрџпа Филм 5. „Тонка" џрџпа Нови фосили 6. „Дођи-ни ме" Ади Карасеилмовић 7. „Вила Америка" џрџпа Зана

У ИДУЋЕМ БРОЈУ ИЗНЕНАЂЕЊЕ: ХИТ-СТРАНА У КОЛОРУ! стр. 38-39

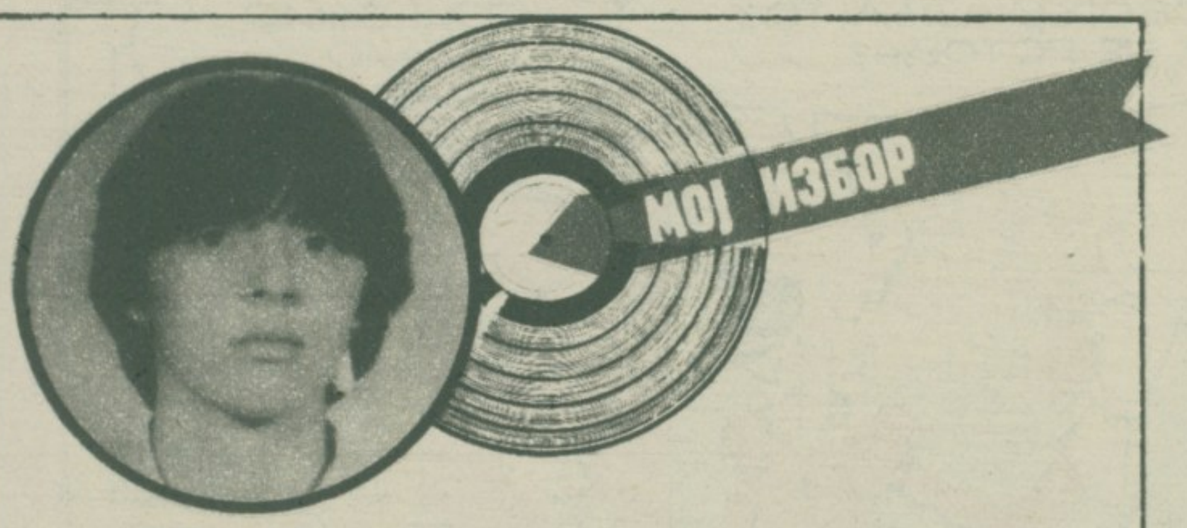

Зовем се Сузана Јеремић и идем у осми разред основне школе у Младеновцу. Волим поп и рок музику а највише ми се допадају групе Сребрна крила и Adam And The Ants (Адам и мрави). Шаљем вам избор од десет песама које најрадије слушам.

ДОМАЋЕ:

1. **РОМЕО И ЈУЛИЈА — Сребрна крила**
2. **ПОМОЗИ МИ — Сребрна крила**
3. **ДОДИРНИ МЕ — Ади Караселимовић**
4. **АДАМ И ЕВА — Здравко Чолић**
5. **МОЖЕ И ЈАЧЕ — Мони Новачич**

СТРАНЕ:

1. **STAND AND DELIVER — Адам и мрави**
2. **DON'T TELL ME YOUR TROUBLES — Шејки Стивенс**
3. **VIEW FROM A BRIDGE — Ким Вајлд**
4. **GOODY TWO SHOES — Адам Ант**
5. **PICASSO VISITA EL PLANETA DE LOS SIMIOS — Адам и мрави**

ХИТ ГАЛЕРИЈА

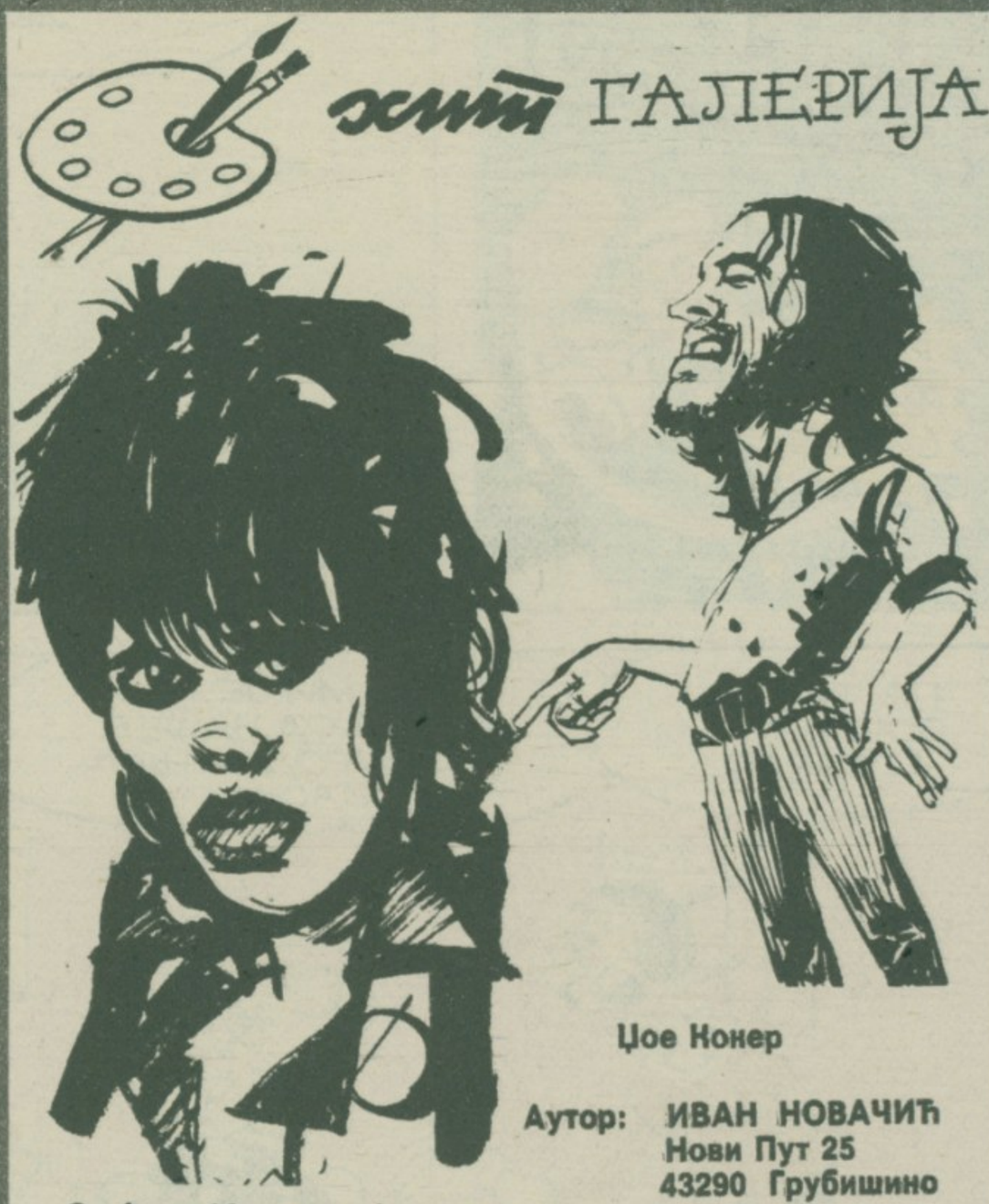

Слађана Милошевић

Џое Конер

Аутор: ИВАН НОВАЧИЋ
Нови Пут 25
43290 Грубишино поље

БЕРЗА ● ПЛОЧА ● БЕРЗА

Продајем следеће албуме: »Blue For You« групе Статус Кво (100), »Just Supposion« и »Never Too Late« по истој цени, »The Soft Parade« групе Дорс, „13“, »Star Collection« и »Morrison Hotel« групе Дорс све по цени од 100 динара, Ready An Willing« и »Come An' Get It« групе Вајтснејк по цени од 100 и 120 динара, »Back In Black« групе AC/DC по цени од 120 динара, »Stars On 45« по цени од 80 динара »Autoamerican« групе Блонди по цени од 100 динара, »Cornestone« групе Стикс (100 динара), „Металманиа“ — разних извођача по цени од 80 динара, »Hair - Original Soundtrack Recording« (220 динара) „Ручни рад“ групе Леб и сол (120 динара) и „Идоли“ групе Идоли по цени од 100 динара.

Дарко Перић
Шеноина 6
71000 Сарајево

Продајем изврсно очуване ЛП плоче: »Silent Knight« групе Cara (160 динара), »Off The Record« групе Свит (400 динара јер је плоча стране производње), Пако Де Лусија - Ливе, »Friday Night in San Francisco« (140 динара) и »A Night At The Opera« групе Квин по цени од 500 динара.

Борис Баук
Алеја А. Аугустинчића 3
41000 Загреб

Продајем следеће плоче: »The Game« групе Квин (130 дин.), „Највећи хитови“ и »Blondes Have More Fun« Род Стјуарта по цени од 120 динара, први албум групе Електрични оргазам по цени од 110 динара, мини ЛП групе Идоли по цени од 100 динара, „А дан је тако лепо почео“ групе Параф по цени од 140 динара, „Нови панк вал“ разних извођача по цени од 130 динара, „Београд пакет аранжман“ (Идоли, Шарло Акробата и Електрични оргазам) по цени од 140 динара и албум »Whitw Music« групе XTC по цени од 120 динара. Продајем такође синглове група Метак, Тетка Ана, Ватрени пољубац, Панкрта, Парафа, Сенада од Босне, Пекиншке патке, Прљавог казалишта. Цене се крећу између 40 и 50 динара.

Мирослав Сивч
Соње Маринковић 7
21460 Врбас

Продајем следеће добро очуване плоче: »Tormato« групе Jec, »Black and Blue« групе Ролингстонс, »Rock' n' roll music« групе Битлс, као и плоче »Sgt. Papers Lonely Hearts Club Band« и »Rubber Soul« од групе Битлс, »Rockin' All Over The World« групе Статус Кво и »Sheepwalker« групе Кинкс. Цијене су веома приступачне.

Мили Аликалфић
Моше Пијаде 9а
71000 Сарајево

Продајем следеће ЛП плоче: Пинк Флојд (»Meddle«, »Dark Side Of The Moon«, »Wish You Were Here« и »Wall« по цијени од 300 динара), »Party« Иги Попа, »Positive Touch« групе Андертоунс, »Live At Last« групе Блек Сабат, »Head Games« групе Форинер, „1“, Making Movies« групе Даер Стрејтс, двије ЛП групе Полис, »The Up Escalator« Греема Паркера, ЛП групе Стреј Кетс, »Absolutely« групе Меднес, двије ЛП плоче групе Спешлс, »New Boots And Pants« Јана Џјурија, »Armed Forced« Елвиса Костела, »The Rollingstones Gold«, »London Calling« групе Клеш и комплет од четири последње плоче групе Блонди чија је цијена 500 динара.

Ненад Левак
Кумичићева 14
42000 Вараждин
тел. 042 40-603

Свако ко ми пошаље касете Смак, Бијелог дугмета (осим „Доживјети стоту“) Поморанџе, Атомског склоништа, Дип Парпл, AC/DC, Блек Сабат, Лед Цепелин, Ерика Клептона, Џимија Хендрикса добиће од мене 25 Панорама, 15 Дениса, 7 Стрип Забавника и 1 Стрип.

Небојша Дражић
Филипа Кљајића 15
22320 Инђија

Купујем ЛП плоче: све плоче групе Лед Цепелин осим албума „Лед Цепелин IV“, затим све ЛП плоче групе Дип Парпл и групе AC/DC. За оригиналне плаћам 350 динара а за лиценце 450 динара. Новац шаљем поузећем.

Дејан Варашевић
Ђуре Салаје 8 X-24
26000 Панчево

Продајем касете од Доне Самер »Bad girls 2« по цени од 100 динара и »18 Disco Hits« разних извођача по истој цени. У обзир долази и замена за касете од AC/DC и то »Back In Black« и »For Those About To Rock«. Нудим значке, постере, касете, налепнице, марките за постере Бруса Лија. Број набројаних реквизита зависи од величине постера.

Ненад Сусаковић
74235 Цркетна
Босански Шамац

МУЗИЧКА ПОШТА

Драги Забавниче.

Редовно те читамо од најранијег детињства. Највише нам се допада твоја „Хит страна“. Велики смо обожаваоци београдског састава Идоли а мислимо да нас није мало. Већ дуже време нисмо прочитали ништа о њима.

Да ли ће ускоро издати нову плочу?

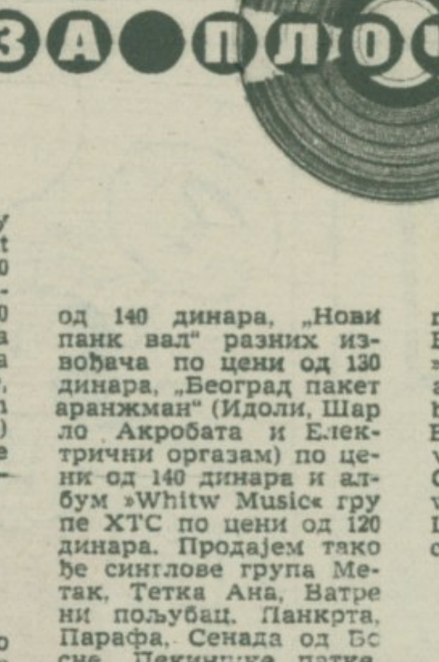

Највише волимо Срђана Шапера па те молимо да објавиш неку његову слику. Пуно успеха у даљем раду желе вам Сања, Марина, Дарко и Дејан из Београда.

Распитали смо се и сазнали да Идоли немају намеру да издају нову плочу, што не значи да неће променити мишљење.

Излазимо вам у сусрет и објављујемо тражену фотографију Срђана Шапера.

ШКОЛА ГИТАРЕ

1. Акорди — 2. Теорија — 3. Мелодије — 230 дин.
Виши курс — 150 дин.
Модерна музика, хитови, рок — 250 дин. Плаћате поштару. Васиљевић Милун, пострестант, 11001 Београд

ГОГАЈ

By Bud Sagendorf

МОЈА НОВОГОДИШЊА ТОАЛЕТА ЈЕ ГОТОВА!

ЈОШ САМО МАЛО „ЛАНЕШАЋ"!

ПА ТИ СЕ ЈОШ НИСИ ДОТЕРАО!

ЖАО МИ ЈЕ, АЛИ НИШТА ОД НАШЕГ НОВОГОДИШЊЕГ ИЗЛАСКА!

МОРАМ ДА ОСТАНЕМ КОД КУЋЕ ЗБОГ ТАТЕ И БАКЕ!

?

ОХ!

ЈЕ Л' СУ СЕ РАЗБОЛЕЛИ?

А, НЕ!

ИМАЛИ СМО СПАНАЋА ЗА РУЧАК!

ЗАТО ЈЕ БАКА ОТИШЛА НА ИГРАЊАЦ...

?

!

!

© 1982 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

... А ТАТА ИГРА УТАКМИЦУ **ДЕБЕЛИ И МРШАВИ!**

!

?

ГЛБ!

А ЈА МОРАМ ДА ПРАВИМ КИЋИ ДРУШТВО БАР ДО ПОНОЋИ!

BUD SAGENDORF 8-1

ЗИДНИ КАЛЕНДАР ЗА '83

НАБАВИТЕ ПОУЗЕЋЕМ

1

„ДЕЧЈИ КАЛЕНДАР“ формата 45 × 23 цм., 6 илустрација љупке девојчице и дечака.
ЦЕНА: 120.— динара.

2

„ЂАЧКИ КАЛЕНДАР“ са распоредом часова и ликовима — самолепљивим налепницама ГАЈЕ, ХИЈАВАТЕ, ПЛУТОНА, МИНИ, БАЈЕ и МИКИЈА.
Формат 34 × 16 цм.
ЦЕНА: 120.— дин.

3

raspored časova sa kalendarom za 1983

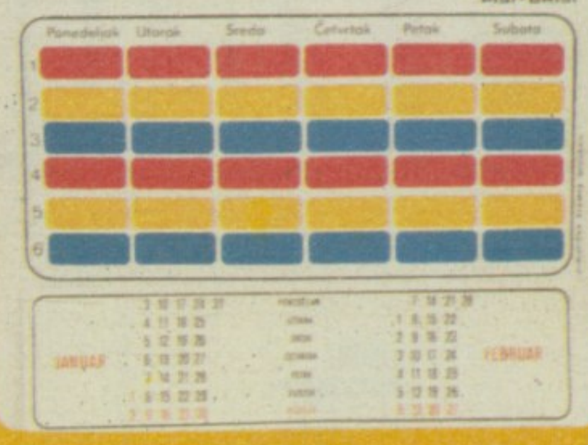

„РАСПОРЕД ЧАСОВА — ПИШИ-БРИШИ“ промену часова можете брисати и написати нови. Рађен на пластици са рељефним ликом старих аутомобила и календаром '83.
ЦЕНА: 80 .— дин.

НАРУЏБЕНИЦА

Шаљите на адресу: ПОЛИТИКА-ПРОПАГАНДА-ПУБЛИЦИТЕТ,
11000 БЕОГРАД, Македонска 35

Неопозиво наручујем календар '83, по цени из огласа, који ће ми испоручити Туристичка штампа, а платићу поштару по пријему.

1. Дечји календар, комада .....
2. Ђачки календар, комада .....
3. Распоред часова — календар, комада .....

Име и презиме .....

Пошт. бр и место ..... Улица и број .....

потпис наручиоца ..... бр. л. к. .....

Kolinska

PEZ MIUR

СВАКОГ МЕСЕЦА 10 + 990 НАГРАДА ЗА ЧЛАНОВЕ PEZ КЛУБА

Награде у децембру су:

10 супер награда — пакет са производима PEZ-а
990 PEZ фигурица — пагаиај

Награђене бројеве PEZ чланских карата објавићемо 31. децембра у Забавнику.

ПОСТАНИ И ТИ ЧЛАН PEZ КЛУБА!

Пошаљи 5 омота PEZ бомбона и попуњен купон на адресу:

PEZ КЛУБ, 61110 ЉУБЉАНА, п. п. 38

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Место становања

поштански број

Датум рођења

ИЗГЛЕДА ДА ЋЕ ЧОВЕЧАНСТВО ЈЕДНОГ ДАНА НАФТУ ИЗВЛАЧИТИ САМО ИЗ МОРСКИХ ДУБИНА, ЈЕР ЈЕ СВЕ МАЊЕ ИМА НА ЧВРСТОМ ТЛУ! ТРЕНУТНО У СВЕТУ ПОСТОЈЕ МНОГЕ ПЛАТФОРМЕ ЗА ИЗВЛАЧЕЊЕ НАФТЕ С МОРСКОГ ДНА. СВЕ СЕ МОГУ ПОДЕЛИТИ У ЧЕТИРИ РАЗЛИЧИТА ТИПА ПРЕМА ПОКРЕТЉИВОСТИ ВЕЛИЧИНИ, КАПАЦИТЕТУ.

НОВО МОРСКО ЧУДОВИШТЕ

ЈЕДНА НОГА - 45000 ТОНА!

Једна од највећих платформи је норвешки „Статфјорд Б". Њена израда стајала је 100 милијарди (нових) динара! А дневно исцрпи 20 хиљада тона нафте. Висока је 271 метар, тешка 816.000 тона, има 200 „становника", односно радника који живе у овом морском хотелу уживајући увече у биоскопској сали, ресторану, бару. Ту је и здравствена станица, злу не требало!

По све драгоценију течност бушилица иде 2.500 метара у дубину, сваких 15 до 60 минута дијамантска глава продре у утробу земље до дубине од 27 метара.

„Статфјорд Б" спада у групу челично-бетонских платформи са четири бетонске „ноге", сваки стуб тежак је 45 хиљада тона. Захваљујући својој стабилности ова велика и скупа платформа предвиђена је за постављање на морску дубину од 134 метра.

Код другог типа истраживачка платформа налази се на челичној решеткастој конструкцији. Свака челична нога причвршћује се додатним челичним „клином" за дно. Платформа се испрађује у положеном положају и тако довози до места бушења.

Трећи и четврти тип платформи за бушење нафте називају се острвима, и заиста то јесу. Код неких се челичне ноге везују за плутајућу конструкцију и уопште не дотичу дно већ се помоћу више ленгера причвршћују за њега. Друге су тако конструисане да могу веома брзо да мењају место. Кад таква платформа самостално допловн до означеног места, ноге се спуштају и чврсто приањају за морско дно. Само острво — платформа издиже се изнад површине мора. Бушење може да почне!

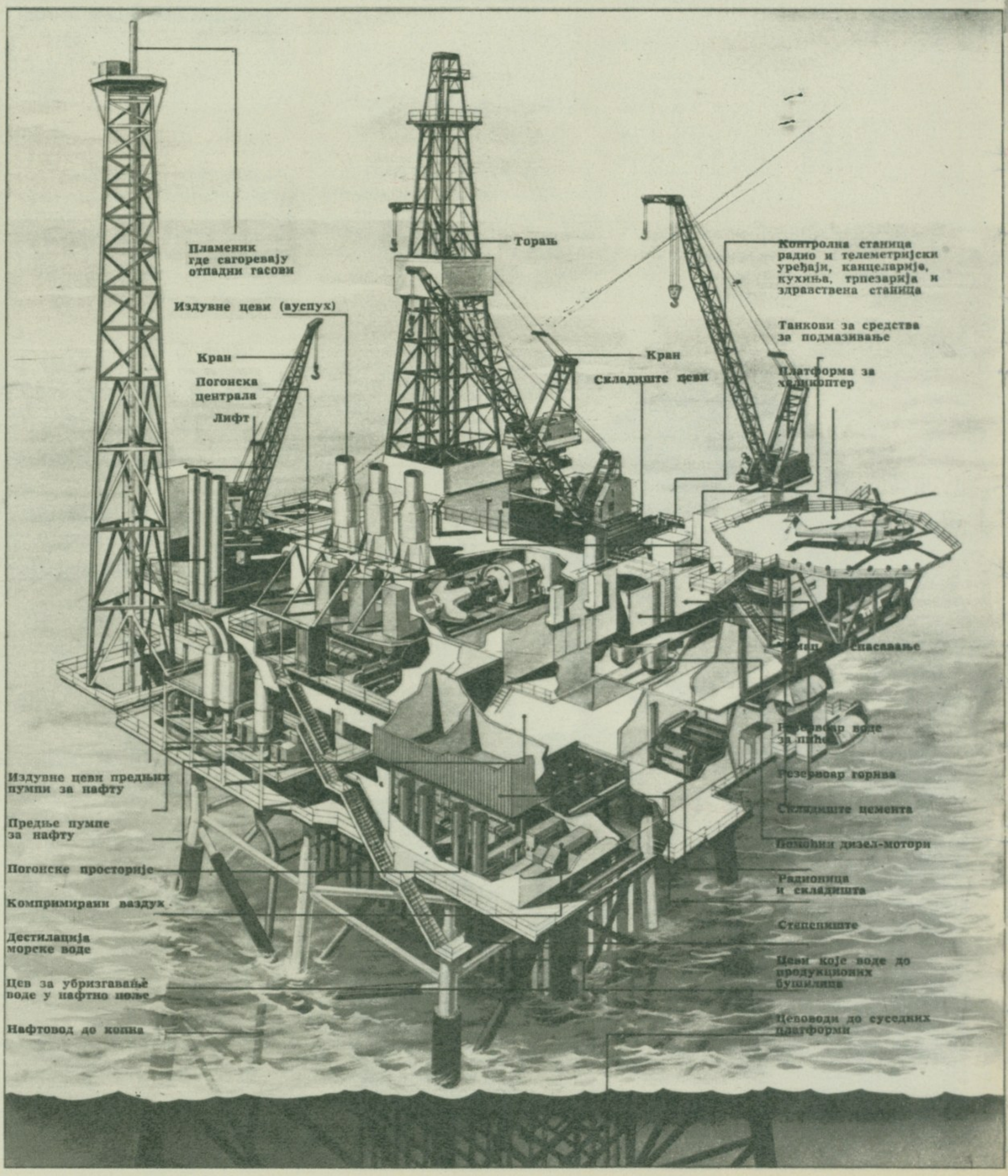

ОБУЦИТЕ БАКА СТАКУ

ВУНЕНА ЈАКНА ИЗ СИРОГОЈНА

КОМПЛЕТ ЗА ШЕТЊУ

ПРОСЕЦИ ПО ЦРТИЦАМА И ПРОВУЦИ БАКИНУ ГЛАВУ

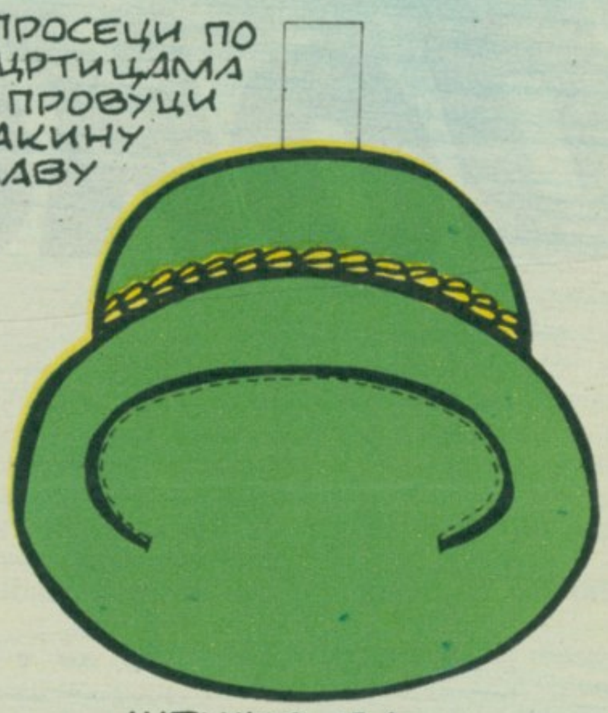

ШЕШИР ЗА ВЕТРОВИТО ВРЕМЕ

ХАЉИНА ЗА ПОСЕТУ

Biljana Likar Popović 82

БИЛ ПРОНЦИНИ

Када је једног хладног октобарског јутра угледао љубичасту краву како пасе на падини његове млекарске фарме, Флојд Анселмо је помислио да му се привиђа.

Нагло је прикочио и, заустављени камионет уз ивицу пута који је пресецао његово имање, истурио главу кроз прозор да погледа још једном. И даље је била тамо. Буљио је у њу очекујући да нестане. Крава је остала где је.

Анселмо је лагано завртео главом и изишао из камионета. Стао је на пут посут шљунком држећи руку изнад очију да би се заштитио од блештавог зимског сунца. Још је била тамо.

Господе, помислио је Анселмо, још ће ми се привидети и ружичасти слонови. А нисам пијанац.

Подигао је оковратник јакне јер је јутро било заиста свеже и ветровито, дубоко уздахнуо и обишао камионет. Пажљиво је прошао кроз влажну траву на ивици пута, лако прескочио белу дрвену ограду која је пашњак делила од друма и кренуо да се пење на пропланак.

На пола пута је застао да погледа још једном. До врага, крава је заиста била љубичаста и то врло пријатне нијансе, сличне боји јоргована — освежавајући контраст сјајној хлорофилнозеленој трави и досадној смеђе-белој боји других крава.

Анселмо се попео нешто више од пола метра изнад места где је љубичаста крава пасла. Веома је опрезно направио широк круг око животиње. Она уопште није обратила пажњу на њега.

— Слушај — обратио јој се гласно — ти ниси стварна.

Крава је мирно жвакала, савршено га не примећујући.

— Краве нису љубичасте! — рекао је Анселмо.

Животиња је лако махнула репом.

Стајао је извесно време и беспомоћно је гледао. Затим је поново дубоко уздахнуо, овога пута прилично резигнирано, окренуо се и пошао низбрдо.

У кухињи Анселмова жена је завршавала прање посуђа од доручка кад је он ушао.

— Тако брзо си се вратио? — приметила је.

— Еми — рекао је Анселмо — на падини крај нашег друма пасе једна љубичаста крава.

Супруга је обрисала руке о кецељу.

— Скувала сам кафу, још је врућа — рекла је.

Анселмо се почешао иза ува.

— Рекао сам да на падини крај нашег друма пасе једна љубичаста крава!

— Наравно, драги — одвратила је жена без узбуђења и почела да ређа судове у креденац.

Анселмо је изишао из кухиње и из куће. Видео је надзорника своје фарме Хенка Рејфорда како излази из зграде за мужу.

— 'Бро јутро, гос'н Анселмо — рекао је Хенк пролазећи поред газде.

— Хенк — обратио му се Анселмо мрштећи се — видео сам љубичасту краву како пасе на пропланку крај пута.

Хенк га је погледао.

— Прво сам помислио да ми се привиђа. Онда сам се попео до ње и проклета животиња је заиста била љубичаста. Не схватам!

— Овај ... — рекао је Хенк посматрајући га чудно.

— Да је случајно ниси и ти видео, Хенк?

— Не, господине.

Анселмо је климнуо главом.

— Хоћеш ли са мном да погледаш?

— Па, овај, баш сад морам да довршавам нека посла.

ЉУБИЧАСТА КРАВА

— МУУ? — УПИТАЛА ЈЕ РАЗГОВЕТНО ЖИВОТИЊА. — МУУ — ОДГОВОРИО ЈЕ АНСЕЛМО.

— Можда касније? — упитао је Анселмо.

— Наравно — одговорио је Хенк брзо се удаљавајући. — Можда касније кад будем имао времена.

Анселмо се вратио у кућу, упутио се право ка телефону који је стајао на столу у предсобљу и окренуо број Џима Плејера, уредника недељног локалног листа.

— Овде Флојд Анселмо — рекао је кад су позвали Плејера.

— Којим добром, Флојде?

— Па, ево — почео је Анселмо — малопре сам кренуо у град и возећи низ прилазни пут угледао љу-

ПОСЛЕДЊИ ПАРАДОКС

ЕДВАРД Д. ХОХ

ПРОФЕСОР ФОРДЛИ НИЈЕ ОБРАТИО ПАЖЊУ САМО НА ЈЕДНУ СИТНИЦУ...

Штета што Честертон никада није писао о путовању кроз време — рекао је професор Фордли брижљиво завршавајући рад на својој великој машини са стакленом куполом. — Он би, ако нико други, пронашао решење парадокса који постоји у сваком путовању у прошлост и будућност.

Џон Комптос, који ће за неколико тренутака постати први путник кроз време ван страница књижевности, причврстио је каишеве свог специјалног одела под притиском. — Какво решење? Ви не верујете да ћу ја отпутовати у 2000. годину и вратити се са свим могућим фантастичним подацима?

— Наравно да не, момче! — Фордли је тужно завртео главом. — Нисам ти досад рекао јер нисам желео да те узнемирим: кад изиђеш из мог времеплова, нећеш бити у 2000. години.

— Али, зар није на ту годину подешен?

Фордли је одмахнуо у правцу бројчаника.

— Наравно, подешен је за петнаест година од сада, али постоји једна ситница на коју нико ко је досад писао о путовању кроз време није обратио пажњу.

Џон Комптос је изгледао разочаран.

— А шта је то, професоре? Не мислите ваљда да ћу упасти у некакав кобалтни рат?

— Не, не, нешто друго... Зашто су уопште сви ти писци замишљали да је могуће путовати кроз време? Сада знамо да помоћу ове машине можемо да повећамо и смањимо старост животиња исто онако како би се старост временског путника мењала с приближавањем светлосној брзини.

— Па наравно, професоре. Радили смо то с комадима стена, билькама и мишевима...

Фордли се насмешио.

— Другим речима, дејству машине подлеже све што уђе у њу. Али, нико досад није схватио да само оно што уђе у времеплов може да стари или да се подмлађује. Према томе, ти нећеш остарити кад уђеш у машину, али ће околни свет остати непромењен.

— Мислите, једини начин да се отпутује у 2000. годину био би да се изгради времеплов довољно велик да прими читаву Земљу? — упитао је с неверицом Џон Комптос.

— Тачно — одговорио је Фордли. — А то је, наравно, немогуће. Према томе, никада се неће путовати кроз време онако како пише у књигама.

— Дакле, ви ћете ме стрпати у овај шашави апарат и ја ћу остарити? Ништа више?

— Зар ти то није довољно, Џоне? Сада ти је двадесет осам година, а за тренутак ћеш имати четрдесет три — петнаест више!

бичасту краву како пасе на падини.

С оне стране слушалице владала је мртва тишина.

— Циме? — рекао је Анселмо.

— Љубичасту краву? — огласио се најзад Цим Плејер.

— Баш тако — потврдио је Анселмо. — Љубичасту краву!

Опет тишина, овога пута краћа. Плејер се затим насмејао.

— Завитлаваш ме, наравно?

— Ни случајно — одговорио је Анселмо крајње озбиљно.

— Чуј, Флојде, ја сам прилично заузет човек — изјавио је Плејер. — Довољно су ми времена одузели сви они глупи неидентификовани летећи објекти који су у последње време постали права манија у овом крају... — Насмејао се, па је додао: — Кажи, да није можда та твоја љубичаста крава из неког од летећих тањира за које народ тврди да се сваки час појављују?

— Циме — изговорио је Анселмо лагано — ништа не знам о летећим тањирима, али знам да једна љубичаста крава пасе на једном од мојих пашњака. Ако хоћеш да дођеш, показаћу ти је.

Плејер је мало оклевао. Онда је рекао:

— У реду, долазим. Али, ако си ме намагарчио...

— Пропланак и пашњак о којима сам ти говорио налазе се на мом имању, око два километра од ауто-пута. Чекаћу те тамо.

— Кроз четрдесет пет минута — одговорио је Плејер без трунке одушевљења и спустио слушалицу.

Анселмо је пошао према вратима. У предсобљу се баш у том тренутку појавила његова жена.

— Где ћеш, драги? — упитала је брижно.

— Да се нађем са Цимом Плејером.

— Због чега?

— Да му покажем љубичасту краву.

Госпођа Анселмо се брижно намрштила.

— Флојде..

— Враћам се кроз сат, сат и по — рекао је Анселмо и изишао.

Сео је у камионет, упалио мотор и потерао према приградском путу. Кад се приближио пропланку, видео је да се љубичаста крава померила ниже и да сад пасе на само неколико корака од ниске беле ограде.

Анселмо је зауставио камионет, повукао ручну кочницу и изишао. Прошао је кроз траву до ограде, прескочио је и стао пиљећи у краву.

Животиња је и даље мирно пасла очигледно несвесна његовог присуства.

Анселмо јој се приближио застајкујући, опрезно је пружио руку и дотакао јој главу. Затим је корачнуо уназад. — Био сам почео да сумњам — рекао је гласно — ал' нек ме враг носи ако ниси права, и ако ниси љубичаста!

Животиња је померила задње ноге.

— Одакле си дошла? — питао је Анселмо. — Цим Плејер је рекао нешто о летећим тањирима. Ја баш нисам нарочито у току тих ствари, али...

Код последњих речи Анселмо се готово загрцнуо. Поглед му се зауставио на руци, оној руци којом је неколико тренутака раније дотакао главу животиње.

Анселмови прсти постали су љубичасти.

Осетио је неодољиву жељу да се окрене и побегне. То га је, међутим, одмах прошло. Секунд касније животиња је подигла главу и први пут погледала у Анселма.

Разговетним упитним тоном рекла је:

— МУУ?

—МУУ — одговорио је Анселмо.

Када је, неколико тренутака касније, Цим Плејер стигао на место састанка, на падини брежуљка пасле су две љубичасте краве.

— Сигурно ћете ме вратити натраг у двадесет осму?

— Без бриге, момче. — насмејао се Фордли. — Али, мораш да запамтиш све што си доживео, баш све. Увек постоји могућност да моје филмске камере нешто пропусте.

Младић је уздахнуо.

— Па, да свршимо то. Цела ме је ствар помало разочарала сад кад знам да нећу отпутовати у 2000. годину.

— Уђи — рекао је тихо Фордли — и срећно!

— Хвала. — Чим су се тешка врата с треском залупила за њим, стаклена купола почела је да се замагљује од конденговане водене паре.

* * *

Професор Фордли пришао је бројчанику и проверио положај казаљке. Добро је, петнаест година у будућност... Не будућност света, већ само будућност Џона Комптоса...

Велики апарат се мало затресао, као да уздише од превеликог оптерећења. Прошло је готово десет минута пре но што је постигнуто подешено време, а онда је Фордли окренуо прекидач за повратак.

Чекајући на повратак временског путника проверио је камере, бројчанике и сијасет помоћних уређаја који су били неопходни за читав подухват. Да, све је функционисало. Успео је, успео је и са људским бићем...

Изнад контролне табле блеснуло је зелено светло и он је пришао тешким челичним вратима. Кућнуо је дуго очекивани час, час тријумфа.

Врата су се веома полако отворила и кроз пару су се указали нејасни обриси Џона Комптоса.

— Џоне, Џоне, дечко мој! Јеси ли добро?

— Не, професоре — одговорио му је помало необичан глас из облака паре. — Изабрали сте погрешног човека за ваш експеримент.

— Шта се догодило? Да ти видим лице!

— Умро сам у четрдесетој, професоре... Постоји место са кога чак ни ваш апарат не може да ме врати, место где не постоји време...

А тада се пара мало разишла и професор Фордли је погледао Џону у лице. Крикнуо је...

УКРШТЕНИЧИ

Аутор BeMak	СТАНОВНИК КИПРА	КАЉУТИТИ СЕ, НАЈЕДИТИ СЕ	ПИТАТИ ТИО	ФРАНЦ. СТИКАРПЈЕР	ГУЖВОМ ЖИЦЕ ИСТРУГАТИ	АНТИЧКИ ГРАД У ИРАКУ	САВЕЗ, СПОРАЗУМ (СТР.)	ПОСТУЖАВНИК, ТАЦНА	ЖЕНСКО ИМЕ ОД ПИТЊА
ВЕЛИКА ПРЕДИГРА									
ЕКСПОНЕНТ У МАТЕМАТИЦИ									
ПТИЦА У ЦРНОЈ ГОРИ									
ОБРТАЊЕ ТЕЛА ОКО ОСЕ									ПО ВОЉИ, ЗГОДНО
ВРСТА ТЕЊИВА			НАШЕ ОСТРВО / ГАЈЕЊЕ ПОВРЋА					ЗНАК ЗА ФОСФОР / ЛАКО ТОПЉИВ	
СТАДИОН У БУДИМПЕШТИ				ТАКАНО / СЕДМИ ПАДЕЖ					
ПРЕДМЕТИ ОБОЖАВАЊА, КУМИРИ						ЛИСИЧЈИ РЕП / ВРСТА ИНСЕКТА			
ВИСИНА, ВОДОСТАЈ					ЛИЧНОСТ ИЗ СТРИПА / КОЊ				
СЛОВЕНАЧКИ ФИЛОЛОГ ПАТИЈА	УЧЕСНИК У ТРЦИ						ИМЕ ГЛУПИЦЕ ДРАКЕНОВИЋ	ПАРКА ФОТО АПАРАТА	
ЖЕНА КОЈА ЧИТА									
БОДЉИКА НА КЛАСУ, ОС					ГЛУШКО ИТЕ / ВРСТА ДРВЕТА				
ОПНА ОКО СРНА (МЕД.)									ЗНАК ЗА КИСЕОНИК
ПРЕТЕРАНО ШТЕДЉИВ	НАПРАВА ЗА СЕДЕЊЕ	ЦЕЛО-КУПНЕ / ДИВЉАТИ БУКУ				ПОПУТ / КРАТКА ШАХОВС. ПАРТИЈА			
				КРАХ, СЛОМ / МАКАР КОЈИ					ЖЕНСКО ИМЕ
ХВАТАТИ И УБИЈАТИ ДИВЉАЧ							ЛОВАЧКИ ГАС (МН.)	"СЕКУНДА" / ВРСТА ЗМИЈЕ	
СТАЊЕ УГОЈЕНОГ									
РЕКА У ИТАЛИЈИ			ЗАГОНЕТКА / ПОПИС ИМЕНА						
ТУСТИТАНСКО ГУШКО ИТЕ					БОЛНИ ЧОВИК				
МЕСТО НА ОСТРВУ ПАШТАНУ	ГРАД У СССР, НА КРИМУ				НОЈЕВА БАРКА / РЕКА У СССР				
СПАВАТИ МАЛО								ПЛЕСНА ФИГУРА У КВАДРИЛУ	ЦИН, ГОРОСТАС
ЕНГЛ. ШАХИСТ РЕЈМОНД				"РУТЕНИЈУМ" / ЗНАК ЗА ТОСТАР			ЕЛЕКТРОНА ДЏЕЗ / ИВО ЈАН		
ОЧЕТКАТИ КОЊА									
СОВЈЕТСКИ КОСМОНАУТ АНДРИЈАН									

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Сепет, Ема, програмер, радосница, атентатор, шоље, лола, и, арс, ват, тиквица, рис, иметак, поносити, Ерик, т, ЛП, лавина, Ер, овиши, Ота, кич, Ковин, Атина, очи, цитадела, и, ИС, кири, ја, трик, н, антропоид, трава, МО, зарада, Мик, пасатисати, ткати, Тан, Асти, рата.

САМОПОУЗДАЊЕ
И КАКО ГА СТЕЋИ

ДА СЕ ВИДИ КО ЈЕ КРАЉ!

Кад нема за то одређеног места оно се тражи тамо где не треба: у колони нервозних аутомобилиста, између трамваја и аутобуса. Мора ли тако? Мора ли се главом у торби?

На њих се обраћа пажња само кад сметају а сметају свима и увек. И кад су брзи и кад су спори. И кад стрпљиво возе у колони и кад праве кристијаније између аутомобила. Аутомобилистима сметају — не зна се зашто. Пешацима, јер су јачи. Спавачи им замерају да су бучни, а бициклисти што су бржи. До сада примедбе није имало једино удружење власника моторних чамаца. Сви други их, једноставно, не воле. Упркос томе, све их је више. Спретнији су и сигурнији. Наступа, изгледа, њихово време, време мотоциклиста. Међу њима све је више добрих возача. Али, шта са онима који то тек треба да постану? Како уопште постати добар возач? Један изузетан тркач рекао нам је да је за то потребно пре свега — самопоуздање. А где га стећи у 14, 15. или 16. години са, тешком муком искамченим, томос-аутоматом од 50 ccm? О томе нико не размишља. Није ни чудо онда што се то преко потребно самопоуздање тражи усред саобраћајне гужве, између две траке подједнако непријатељски расположених аутомобилиста. А последице се знају: мотоциклисти су у самом врху унесрећених у саобраћају.

ДОЋИ НА ПРАВО МЕСТО ПА СЕ ПОКАЖИ

Вук Томановић, један од наших најбољих мотоциклиста који своју јамаху од 250 ccm вози најопаснијим стазама Југославије и Европе, није заборавио својих петнаест година и како је и с чим почињао.

— Патили смо и ја и мој крај, подједнако. Сада, када боље познајем ствари, схватам да ми је глава стално била у торби. Срећом по мене, „приправнички" стаж је прошао без већих повреда али, на жалост, многи моји другови нису били те среће. Неки од њих и данас вуку последице падова а неких више нема међу живима...

Љубав према моторима ништа не може да спотисне: она једноставно мора да се иживи. А на клинце су сви кивни, сви их гоне а било би боље размислити шта да се учини с њима. Јер, потребно им је тако мало. Шта би то мало било, сетио се Вук. Са друговима из свог клуба, Ауто-мото спортског друштва „Београд", а под покровитељством „Томоса", фабрике која вероватно производи најбољи серијски мотор од 50 ccm у Европи, кренуо је у праву авантуру: осигурао је простор и време свима који су желели да провере шта све могу са својим моторчићем.

„Доћи на право место па се покажи" била је девиза Вукове замисли. На стази Спортског центра „Бањица" већ су одржана три лепа и узбудљива такмичења. Сви они који воле и возе мотор а старији су од 14 година могли су да учествују. Требало је само формирати екипу од два или три члана, набавити томос-аутоматик и возити

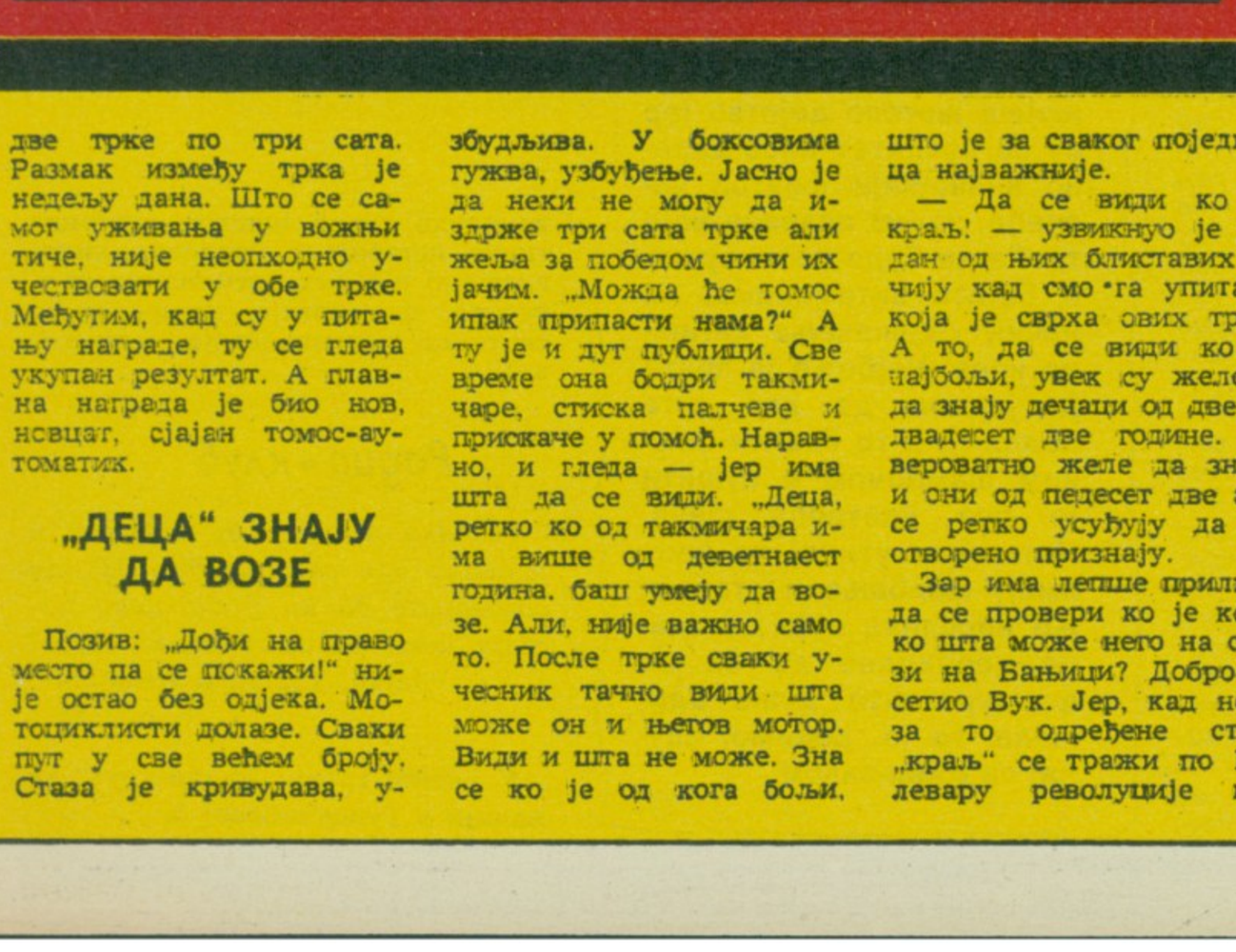

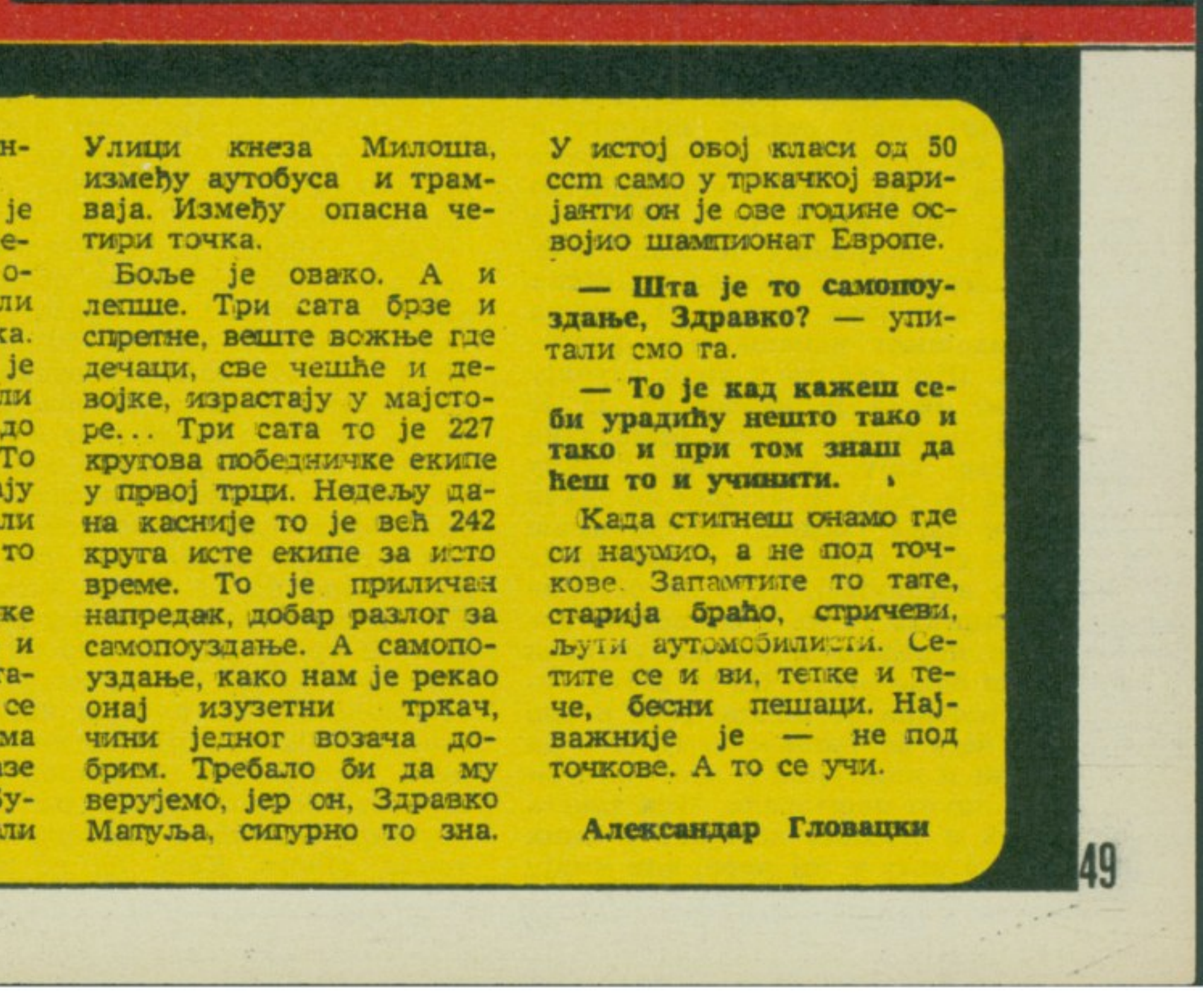

две трке по три сата. Размак између трка је недељу дана. Што се самог уживања у вожњи тиче, није неопходно учествовати у обе трке. Међутим, кад су у питању награде, ту се гледа укупан резултат. А главна награда је био нов, нсвцат, сјајан томос-аутоматик.

„ДЕЦА" ЗНАЈУ ДА ВОЗЕ

Позив: „Дођи на право место па се покажи!" није остао без одјека. Мотоциклисти долазе. Сваки пут у све већем броју. Стаза је кривудава, узбудљива. У боксовима гужва, узбуђење. Јасно је да неки не могу да издрже три сата трке али жеља за победом чини их јачим. „Можда ће томос ипак припасти нама?" А ту је и дут публици. Све време она бодри такмичаре, стиска палчеве и прискаче у помоћ. Наравно, и гледа — јер има шта да се види. „Деца, ретко ко од такмичара има више од деветнаест година. баш умеју да возе. Али, није важно само то. После трке сваки учесник тачно види шта може он и његов мотор. Види и шта не може. Зна се ко је од кога бољи, што је за сваког појединца најважније.

— Да се види ко је краљ! — узвикнуо је један од њих блиставих очију кад смо га упитали која је сврха ових трка. А то, да се види ко је најбољи, увек су желели да знају дечаци од две до двадесет две године. То вероватно желе да знају и они од педесет две али се ретко усуђују да то отворено признају.

Зар има лепше прилике да се провери ко је ко и ко шта може него на стази на Бањици? Добро се сетио Вук. Јер, кад нема за то одређене стазе „краљ" се тражи по Булевару револуције или Улици кнеза Милоша, између аутобуса и трамваја. Између опасна четири точка.

Боље је овако. А и лепше. Три сата брзе и спретне, веште вожње где дечаци, све чешће и девојке, израстају у мајсторе... Три сата то је 227 кругова победничке екипе у првој трци. Недељу дана касније то је већ 242 круга исте екипе за исто време. То је приличан напредак, добар разлог за самопоуздање. А самопоуздање, како нам је рекао онај изузетни тркач, чини једног возача добрим. Требало би да му верујемо, јер он, Здравко Матуља, сигурно то зна. У истој овој класи од 50 ccm само у тркачкој варијанти он је ове године освојио шампионат Европе.

— Шта је то самопоуздање, Здравко? — упитали смо га.

— То је кад кажеш себи урадићу нешто тако и тако и при том знаш да ћеш то и учинити.

Када стигнеш онамо где си наумио, а не под точкове. Запамтите то тате, старија браћо, стричеви, љути аутомобилисти. Сетите се и ви, тетке и тече, бесни пешаци. Најважније је — не под точкове. А то се учи.

Александар Гловацки

Изгубљена у туђој шуми

Ако се овако настави, ја ћу се убити. Па то нема нигде! Ужасно сам искомплексирана због најбоље другарице. Она је фантастично лепа, обдарена за све, образована. Четрнаест јој је година. Пола школе је заљубљено у њу а она на то не обраћа пажњу. Једном ми је рекла да ужасно пати зато што је њена симпатија (уједно и моја) уопште не примећује. Ја знам да греши јер је он до ушију заљубљен у њу. Увек је тако спетљан кад прича са њом а иначе није такав. Због њега и ја патим али јој то нисам рекла. Мислим да онда више не бисмо могле да се дружимо а то би ми тешко пало. Питала ме је ко је моја симпатија: слагала сам је и рекла име дечака који ме уопште не интересује. Сада ме пече савест због тога. Она је према мени врло искрена а ја јој толико завидим. Ниска сам и подла. Завидим јој а умрла бих без ње. Још мислим да је та моја другарица врло несрећна. Истина, у породици нема проблема: родитељи су јој дивни, обоје интелектуалци. Има све, грамофон, плоче... Мени мама каже да сам мала за све то. Шта мислиш да ли да се њој поверим? Шта уопште да радим? Да ли да све ово што сам теби написала кажем и другарици? Помози ми!

Читатељка из Бачке Паланке

Комплекс представља скуп идеја које немају реалну подлогу и које су у ствари ставови према којима човек има емоционалан однос. Они имају јак утицај на личност, мотивишу је или коче. Комплекси нису одлика болесних људи, али ипак излазе из оквира свакидашњег понашања и реаговања. Шта све то у твом случају значи? Врло је вероватно да је твоја другарица заиста привлачна девојка коју људи воле такву каква је. Али, то никако не значи да ти мање вредиш већ да имаш други став у односу на себе, да се мање вреднујеш, да туђе особине узимаш као тачке у односу на које се поредиш и да им унапред дајеш боље место. Од те шуме туђих особина не видиш себе и оно због чега би требало саму себе да волиш и поштујеш и због чега би те и други поштовали. Има заиста лепих и згодних девојака и оних које то нису у тој мери, али имају масу других предности. На пример — симпатичне су, паметне, домишљате, духовите, радознале, ведре, образоване, топле, човекољубиве. Према томе, није искључено да је твоја другарица заиста несрећна иако је звезда у школи. Срећу обично чине оне ствари које препознаје и на које реагује само особа која је срећна или несрећна а за друге људе су те ствари тајна.

Можда је тајна успеха твоје другарице управо у томе што не обраћа пажњу на дечаке. У неким годинама они су прилично сујетни и стало им је управо до оне девојке која на њих не обраћа пажњу. Међутим, ни девојке нису поштеђене сујете, па се тако твоја другарица „загрејала" за дечака који, на изглед, не хаје за њу. Где си ту ти? Можда, због осећања о којима смо малопре говорили, бираш оне људе који су значајни па се с њима поредиш. Добре другарице се често заљубљују у истог дечака зато што их привлаче исте ствари. Размисли поново о томе а пре свега буди искрена према себи. Сигурно је да у теби има пуно особина које се могу волети а око тебе пуно дечака који заслужују да их волиш. Тек кад будеш начисто са собом, разговарај са другарицом. Вероватно да тада нећеш имати оваквих тема и дилема.

Повреда због ветра

Молим те за одговор а верујем да ћеш ми га дати: од пре два месеца боли ме надлактица. Болове осећам и дању и ноћу с тим што су ноћу јачи па не могу да спавам. Надлактицу сам повредио летос док смо скупљали сено. Ево како се то догодило: дувао је ветар па сам, да ми не би оборио виле са сеном које сам носио, мало изокренуо руку. У једном тренутку ветар је дунуо јаче и ја сам осетио бол у рамену: кад сам спустио виле, више нисам могао да померам руку. Код лекара нисам отишао одмах већ сам бол покушавао да ублажим масажом. То ми није пошло за руком, па сам на крају ипак морао да одем лекару који ми је преписао лекове. Међутим, ни они ми нису помогли. Онда сам отишао код ортопеда који ми је, на основу рендгенског снимка, рекао да ми је истегнут мишић и препоручио ми топле облоге. Како су те облоге појачавале бол, престао сам да их стављам. Пошто ми до сада нико није помогао, обраћам ти се у нади да ћеш ти то учинити.

Небојша Мијалковић
Бабушница

Пошто ти је рука снимљена а снимак у реду, то је најсигурнији доказ да коштани део није повређен. Неко време вежбај том руком тако што ћеш је држати у млакој, сланој води. Ако те после десетак таквих вежби, ради једну дневно, рука и даље буде болела, обрати се са свим налазима специјалисти физијатру.

Нећеш погрешити

Молим те да ми одговориш да ли је правилно писати Бања Лука или Бањалука?

Катарина Јовановић,
Брчко

Нећеш погрешити без обзира за шта се одлучиш. Међутим, у већини натписа у којима се помиње, Бања Лука се пише одвојено. Тако је заведена и у попису места у Југославији, телефонском имeнику, већини енциклопедија. И на поштанском жигу ово име је раздвојено.

Да те више не опомињу

Пишем ти већ трећи пут у нади да ћеш ми ипак одговорити. Ствар због које ти се јављам представља за мене велики проблем: поломио сам на часу модел пресека главе а у Светозареву не успевам да га нађем. Да ме наставница биологије више не би опомињала молим да ми што пре одговориш где бих могао да га купим?

Дејан Антић,
Светозарево

Ни у једној продавници учила у Београду нисмо успели да нађемо само модел главе, али су нам у „Вуку Караџићу" рекли да код њих можеш да га наручиш. Цена му је 2100 динара (нових). Писмо којим ћеш наручити модел пошаљи на адресу: „Вук Караџић", Краљевића Марка 9, Београд.

Наука о језику

На телевизији доста често помињу реч лингвистика. Молим те да ми објасниш шта значи?

Сања Ш.
Сомбор

Лингвистика је наука о језику. Проучава природу, структуру и еволуцију језика у општем смислу али и описује и класификује појединачне језике. С обзиром на сложеност предмета дели се на

неколико грана (општа, дескриптивна, историјска, упоредна лингвистика) и ужих дисциплина (фонетика, фонологија, морфологија, синтакса, лексикологија, семантика).

Радио-клуб

Редовно читамо ову рубрику и јављамо вам се с молбом да нам одговорите да ли у Сарајеву постоји неки радио-технички клуб?

Дејан, Златан и Небојша
Сарајево

У вашем граду „Радио-клуб" се налази у Гундулићевој 5.

Писмо недеље

Твој сам редован читалац већ 16 година али ти се сада први пут јављам. Интересује ме да ли је тачно да рицинусово уље потпомаже бржи раст косе и да је таква коса квалитетнија. Ако је тачно, где ово уље може да се набави и по којој цени?

Буба,
Нови Бечеј

Рицинусово уље, због састава, храни корен косе и минимално убрзава њен раст. Може да се набави у свакој апотеци али ти саветујемо да не прецењујеш његово дејство јер су за квалитет косе далеко значајнији фактор наслеђа, затим исхрана која треба да буде разноврсна и богата витаминима, па начин одржавања хигијене косе. Најбоље је прати је једном до два пута недељно и то благим биљним шампоном и сушити је без употребе фена. Негативан утицај на косу имају фарбање и стављање киселина које су иначе неопходне да би се фризура што дуже одржала, то је, рецимо, случај са мини-валом.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Светлана Симовић, 11000 Београд, Шајкашка 21/3 — 14 година

СССР, Харков-153, Ул. Г. В. Широнинцев Д. 5б кб. 1 Иванову Игору — 24 године, студент архитектуре, воли музику

Татјана Голубовић, 19000 Зајечар, Насеље АВНОЈ-а Ц 3 II/40 — 13 година, воли музику, спорт, сакупља разгледнице, марке и значке

Светлана Ђоковић, 11000 Београд, Карловачка 13 — 13 година, одговара на свако писмо

Перо Бардак, 74450 Босански Брод, Братства и јединства бб, код 162 — 13 година, сакупља романе и стари новац, воли спорт, навијач Црвене звезде

Маријана Думенџић, 21426 Вајска, ОШ „Алекса Шантић" ученик VII/1 — одговара на свако писмо

Сања Глишић, 11400 Младеновац, Милосава Влаића 99 — 13 година

Татјана Радојичић, 11030 Београд, Церак-Виногради, Под брезама 3 2/11 — 13 година, воли музику, сакупља значке, одговара свима

Душко Маљковић, 56249 Товарник, Васе Пелагића 22 — сакупља марке, разгледнице и хемијске оловке, воли све што воле млади

СССР, Николај Сатоник. 456872 Челебјанискаја област, Криштим, ТГК, Ул. Циганкова 7—3 — 27 година, воли све што воле његови вршњаци

Наташа Стефановић, 18300 Пирот, Народних хероја 2 — сакупља значке, салвете и воли забавну музику

Анита Фишер, 54000 Осијек, Јосипа Козарца 9 — 12 година, жели да стекне много пријатеља широм наше земље

Фантазија или нешто друго?

Одмалена гајим љубав према калуђерском животу, па бих вас замолила да ми напишете ко све и како може да постане калуђерица?

Читатељка из Смедерева

Судећи по начину на који си поставила питање закључујемо да до сада ниси имала никакав додир са калуђерицама и да је жеља која се у теби јавила плод твог размишљања, читања и маште. Зато и сматрамо да пре него што се одлучиш треба јасно да раздвојиш фантазију о томе шта монашки живот представља од онога шта нуди а шта ускраћује, какве перспективе открива, колико се разликује од такозваног световног живота којим живе твоје вршњакиње. А тај световни живот је леп и узбудљив, динамичан, неочекиван, застрашујући, захтева борбу али води и у поразе а све то управо и даје смисао животу и човека чини човеком. Уосталом, духовни живот не искључује световни. Наиме, и ван манастира има места, а и треба да га буде, за разна унутрашња превирања, тражења смисла, сврхе и циља, за веровање. На свим тим плановима можеш да урадиш много више уколико живот упознаш са свих његових страна а не затворивши се у школску из које нећеш видети много или ће оно што будеш видела бити ограничено на тако мало ствари да ћеш вероватно бити незадовољна. И, на крају, додали бисмо да са доношењем одлуке сачекаш до пунолетства које је уједно и услов за ступање у монашки живот.

Дар божји

Можеш ли да напишеш нешто о пореклу мог имена?

Доротеа,
Београд

Доротеа, као и мушка имена Доротеј и Теодор (одакле Тодор, Тоша), на грчком значи „дар божји".

Барски дабар

Можеш ли да напишеш нешто о нутрији?

Сања Риситин,
М. Тита 58/1
Банатски Карловац

Домовина нутрије, односно барског дабра како ову животињу још зову у индустрији крзна је Јужна Америка: може да се нађе у Перуу али и на крајњем југу континента, с обе стране Анда али изван шума. Тело нутрије је крупно, набијено, дугачко до 60 cm с тим што половина те дужине одлази на реп. Барски дабар има изванредно фино доње крзно (због њега је уосталом и врло тражен) преко којег се налази слој грубе, дуже длаке. Прсти задњих ногу су му повезани пловном кожицом што није нимало необично јер дабар део времена проводи у води. Јазбина нутрије је по правилу плитка и у непосредној близини бара или река: састоји се од једне просторије у којој женка доноси

младе на свет. Барски дабар се храни биљним плодовима али само одређених врста што је утврђено 1899. када је први пут из домовине пренет у друга станишта. Данас се врло успешно гаји на специјалним фармама због свог скупоценог крзна. Таквих фарми има и код нас.

Наручи писмом

Интересује ме цена комплета за самоградњу RK 161 SS *и* RK 25?

Марија Лешић,
Смичиклассза 9
Карловац

Радио-клуб „Никола Тесла" у Тимочкој 18 у Београду има оба комплета. RK 161 SS се продаје по цени од 1174,45 а RK 25 кошта 281,25 динара. Оба комплета можеш да наручиш писменим путем.

Имате ли корњачу бишка?

Надам се да ћеш ми испунити жељу и објавити молбу да ми неко од твојих читалаца поклони корњачу.

Бранка Јанковић,
Аце Јоксимовића 35/1
Жарково

НАЈЕФИКАСНИЈИ НАЧИН РАЗВОЈА ТЕЛА!
По методи Петра Челика, југословенског и европског шампиона свих категорија у обликовању тела (на слици).
Успех загарантован ако се придржавате упутства објављених у брошурама за поједине мишићне партије. Довољно је да пишете које делове тела желите да поправите, да вам пошаљемо одговарајућу брошуру, а платићете приликом пријема. Цена по комаду 90 динара, а за целу фигуру (шест различитих брошура) само 400 динара. Наручите одмах на адресу:
РЕДАКЦИЈА ЧАСОПИСА **ХЕРКУЛЕС**, ФАХ 97, 21400 **БАЧКА ПАЛАНКА**

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ђеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Чедељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	65.—
СР НЕМАЧКА	DM	115.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr.	107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	267.—
ШВЕДСКА	Škr.	271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

WALT DISNEY

МИКИ